

Katariina Kakko

JÄNNITTEET ARTISTIEN ROMANTTISISSA VUOROVAIKUTUSSUHTEISSA

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Huhtikuu 2020

TIIVISTELMÄ

Katariina Kakko: ”Jännitteet artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa”

Pro gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Puheviestinnän maisteriopinnot

Huhtikuu 2020

Artistien sosiaalisissa elämissä on havaittavissa paradoksaalinen ilmiö. Julkisuuden ja musiikkialalla toimimisen myötä artistien interpersonaalisten kohtaamisten määrä yleensä kasvaa, kun samanaikaisesti autenttisten, läheisten vuorovaikutussuhteiden muodostaminen ja ylläpitäminen vaikeutuvat. Aikaisemmasta kirjallisuudesta on pääteltävissä, että muun muassa musiikkialan kulttuuri, julkisuus sekä julkisuusstatuksesta johtuva eriyttävä suhtautuminen julkisuuden henkilöihin voivat olla yhteydessä haasteisiin läheisissä suhteissa. Lisäksi minäkäsityksen hämartyminen sekä omaa identiteettiä koskevan määräysvallan siirtyminen yleisölle voivat vaikeuttaa suhteiden muodostamista. Aiheen tutkiminen on perusteltua artistien hyvinvoinnin näkökulmasta, sillä läheiset vuorovaikutussuhteet ovat tärkeitä terveyden ja elämän merkityksellisyyden kannalta. Lisäksi artistien hyvinvointi on aiheena relevantti. Huoli artistien hyvinvointia uhkaavista tekijöistä on ollut viime vuosina esillä medioissa sekä musiikkialan ammattilaistapahtumissa.

Tutkielman tavoitteena on ymmärtää artistin roolin, eli artistiksi identifioitumisen sekä musiikkialalla ja julkisuudessa toimimisen, yhteyttä artistien romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin, jotta suhteiden osapuolten olisi mahdollisesti helpompi käsitellä suhteissa esiintyviä jännitteitä. Tutkielmassa tarkastellaan romanttisia vuorovaikutussuhteita, sillä kumppani on tutkitusti artistin tärkein tuen lähde. Lisäksi tutkielmassa pohditaan, mitä artistien suhteet kertovat suomalaisesta nyky-yhteiskunnasta. Vuorovaikutussuhteiden ymmärretään rakentuvan vuorovaikutuksessa, minkä vuoksi aihetta lähestytään vuorovaikutustieteiden näkökulmasta. Tutkimuskohteeksi on rajattu Suomen musiikkialalla toimivien artistien romanttiset suhteet. Aihetta tarkastellaan relationaalisen dialektiikan teorian avulla, jotta artistien romanttisissa suhteissa esiintyviä relationaalisia jännitteitä sekä dialektisia voimia voitaisiin tutkia. Jännitteitä ja dialektisia voimia analysoimalla voidaan tehdä tulkintoja suhteiden vuorovaikutuksesta. Tutkielma toteutettiin kvalitatiivisena ja teoriasidonnaisena tutkimuksena. Aineisto kerättiin teemahaastatteluilla, joihin osallistui yksitoista 21–40-vuotiaasta kotimaisella musiikkialalla toimivaa tai toiminutta artistia. Aineistoa analysoitiin temaattisen analyysin mukaisesti.

Suhteen ja artistin roolin yhteensovittaminen sekä siihen liittyvien jännitteiden hallitseminen on artistien mukaan edellytys romanttiselle vuorovaikutussuhteelle. Tähän liittyy kuitenkin haasteita, sillä artistit kokevat, että suhde ja artistina toimiminen sulkevat toisensa usein pois. Romanttisen vuorovaikutussuhteen ylläpitäminen vaatii sitä, että suhteen osapuolet käsittelevät vuorovaikutuksessaan suhteen ja artistin roolin yhteensovittamiseen, julkisuuteen, sosiaaliseen valtaan, jakautuneeseen identiteettiin sekä epäluottamukseen liittyviä jännitteitä. Julkisuuteen ja jakautuneeseen identiteettiin kytkeytyvien jännitteiden hallitseminen koetaan erityisen vaikeaksi, sillä artistit kokevat olevansa tällöin enemmän jännitteiden kohteita, kuin niiden hallitsijoita. Jännitteiden hallitseminen on yhteydessä myös artistien kokemuksiin sosiaalisen tuen toteutumisesta ja ymmärretyksi tulemisesta suhteissa. Tulosten avulla artistien kokonaisvaltaista hyvinvointia voidaan tukea vuorovaikutussuhteiden näkökulmasta. Ymmärrys artistien sosiaalisista elämistä tarjoaa lisäksi mahdollisuuden julkisuutta ja artisteja koskevien käsitysten uudelleenmäärittämiselle. Tutkielma osoittaa tarpeen julkisuuden tutkimiselle läheisissä vuorovaikutussuhteissa.

Avainsanat: Relationaalinen dialektiikka, relationaaliset jännitteet, dialektiset voimat, vuorovaikutus, romanttiset vuorovaikutussuhteet, julkisuus, hyvinvointi, musiikkiala

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 ARTISTIEN ROMANTTISET VUOROVAIKUTUSSUHTEET	7
2.1 Romanttiset vuorovaikutussuhteet	7
2.2 Artistin rooli	12
2.2.1 Artistiksi identifioituminen	14
2.2.2 Musiikkialalla toimiminen	18
2.2.3 Julkisuus	22
3 RELATIONAALINEN DIALEKTIikka	30
3.1 Dialogismi	30
3.2 Relationaalisen dialektiikan teoria	32
4 TUTKIELMAN TOTEUTUS	39
4.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset	39
4.2 Tutkielman lähtökohdat	43
4.3 Metodologia	44
4.3.1 Teemahaastattelut	44
4.3.2 Temaattinen analyysi	49
5 TULOKSET	52
5.1 Sisäiset relationaaliset jännitteet	52
5.1.1 Autonomisuus–yhteys	52
5.1.2 Varmuus–epävarmuus	58
5.1.3 Avoimuus–sulkeutuneisuus	63
5.2 Ulkoiset relationaaliset jännitteet	64
5.2.1 Paljastaminen–salaaminen	65
5.2.2 Inklusiivisuus–eristyneisyys	67
5.2.3 Konventionaalisuus–ainutlaatuisuus	71
5.3 Dialektiset voimat	72
6 POHDINTA	76
6.1 Tulosten tarkastelu	76
6.2 Tutkielman arviointi ja jatkotutkimusehdotukset	86
KIRJALLISUUS	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Artistien sosiaalisissa elämissä esiintyy usein ristiriitainen ilmiö. Julkisuuden myötä artisteihin kohdistuva kiinnostus sekä interpersonaaliset kohtaamiset lisääntyvät samalla, kun läheisten vuorovaikutussuhteiden muodostaminen ja ylläpitäminen vaikeutuvat (ks. Rojek 2012; Giles 2000). Julkisuuden negatiivisesta yhteydestä vuorovaikutussuhteisiin on tehty useita mainintoja aikaisemmassa kirjallisuudessa. Esimerkiksi Driessensin (2013) mukaan julkisuuteen kytkeytyvä statuspääoma ja erityiskohtelu voivat tehdä vuorovaikutustilanteista epämiellyttäviä julkisuuden henkilöille. Eriyttävästä kohtelusta ja toiseuden kokemuksista johtuen julkisuus voi johtaa emotionaaliseen loitontumiseen sekä pahimmillaan sosiaaliseen eristäytymiseen muista (Rockwell & Giles 2009). Monet kotimaiset artistit ovat jakaneet kokemuksiaan artistina toimimiseen liittyvästä yksinäisyydestä (esim. Karjalainen 2019; Koskela 2019; Kajander-Ruuth 2018). Julkisuuden lisäksi artistien läheisissä vuorovaikutussuhteissa esiintyvät haasteet ovat yhteydessä musiikkialaan. Grossin ja Musgraven (2017) mukaan suhteet kärsivät, kun ura vie suuren osan artistien ajasta. Samassa tutkimuksessa on todettu, että läheisten vuorovaikutussuhteiden merkitys korostuu alalla, jossa esiintyy hyvinvointia uhkaavia tekijöitä. Esimerkiksi vaativa työkuultuuri sekä itsensä altistaminen jatkuvalle palautteelle voivat olla artisteille vahingollisia. Tutkijoiden mukaan tuen saaminen on kuitenkin hankalaa musiikkialalla – tärkein tuki onkin yleensä artistin kumppani.

Artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita on syytä tutkia tarkemmin, jotta artistien mahdollisuuksia sosiaalisen tuen kannalta merkityksellisiin suhteisiin voitaisiin parantaa. Tutkielman tarkoituksena on siten pyrkiä ymmärtämään, miten artistina toimiminen on yhteydessä romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin. Kun suhteiden osapuolet tiedostavat, miten artistina toimiminen heijastuu suhteisiin, niissä esiintyvien jännitteiden hallitseminen voi olla helpompaa. Aikaisemmissa tutkimuksissa on tarkasteltu artistien kokemuksia (Gross & Musgrave 2017), julkisuutta (Giles 2000) sekä julkisuuden yhteyttä läheisiin suhteisiin psykologian näkökulmasta (Mitchell & Cronson 1987). Vuorovaikutustieteissä aihetta ei ole tiettävästi tutkittu. Artistina toimimisen yhteys suhteisiin ilmenee vuorovaikutuksessa, minkä vuoksi tutkimus vuorovaikutuksen perspektiivistä on kuitenkin aiheellista. Baxterin ja Montgomeryn (1996) relationaalisen dialektiikan teorian avulla artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita pyritään ymmärtämään tutkimalla suhteissa esiintyviä jännitteitä, jotka ovat kytköksissä artistina toimimiseen. Jännitteisyys voi ilmetä esimerkiksi ristiriitaisina kokemuksina uran ja parisuhteen yhdistämisestä (ks. Gross & Musgrave 2017). Lisäksi tavoitteena

on selvittää suhteiden dialektiset voimat (Cools 2011), jotka perustuvat jännitteisiin sekä artistien näkemyksiin siitä, miten artistina toimiminen heijastuu romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Sosiaalisen tuen ohella romanttiset vuorovaikutussuhteet ovat yhteydessä artistien hyvinvointiin myös laajemmin. Tutkimusten mukaan romanttiset suhteet ovat merkityksellisiä muun muassa elämän mielekkääksi kokemisen (Aron, Fisher & Strong 2006), fyysisen ja henkisen terveyden (Kansky 2018) sekä eliniän pituuden (House, Landis & Umberson 1988) kannalta. Romanttisten vuorovaikutussuhteiden tutkiminen on hyödyksi etenkin artisteille, sillä artistien hyvinvointiin kohdistuu potentiaalisesti erilaisia uhkia. Esimerkiksi Grossin ja Musgraven (2017) mukaan artistit kärsivät kolme kertaa todennäköisemmin ahdistuksesta ja masennuksesta. Lisäksi tutkimukset osoittavat, että tunnetuilla artisteilla ja julkisuuden henkilöillä on keskimääräistä matalampi elinajanodote (Bellis et al. 2012; Rojek 2012, 38–39). Artistien hyvinvointi on puhuttanut myös medioissa. Esimerkiksi EDM-tähti Aviciin, eli Tim Berglingin, ennenaikainen kuolema on herättänyt keskustelua artistien hyvinvoinnista ja musiikkialan epäkohdista (Gullichsen 2019a; Haavisto 2018). Aiheen tutkimisen ajankohtaisuudesta kertoo myös se, että artistien hyvinvointi on nostettu puheenaiheeksi musiikkialan ammattilaisia yhteen kokoavissa tapahtumissa (esim. MARS Festivaali 2020; Musiikki & Media 2018).

Baxterin ja Montgomeryn (1996) mukaisesti käsitetään, että artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet rakentuvat vuorovaikutuksessa suhteen sisällä sekä ulkoisesti osana sosiaalisia verkostoja. Vuorovaikutussuhteet ymmärretään lisäksi sidoksissa yhteiskunnan rakenteisiin (Craig 1999, 138–146). Suhteiden ja yhteiskunnan yhteenkietoutuneisuuden merkitys korostuu entisestään, kun tarkastelun kohteena ovat julkisuudessa toimivat artistit. Rojekin (2012) ja Gilesin (2000) mukaan julkisuuden henkilöillä on merkittävä yhteiskunnallinen asema, minkä vuoksi heidän kokemusmaailmojensa tutkiminen tarjoaa samalla tietoa yhteiskunnasta, jossa henkilöt ovat osallisina. Sternheimer (2011) on todennut, että julkisuuden henkilöt heijastavat ideologioita, arvomaailmoja ja kulttuureja tietyissä yhteisöissä. Julkisuuden henkilöihin kytkeytyy myös normatiivista valtaa (Marshall 2010). Esimerkiksi artistien parisuhteita koskeva julkinen keskustelu voi määrittää yhteisöjen käsityksiä yleisesti hyväksyttävistä suhteista. Täten ymmärretään, että kotimaisten artistien sosiaaliset elämät kuvastavat osin suomalaista nyky-yhteiskuntaa. Artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden yhteiskunnallisesta merkityksestä kertoo lisäksi se, että niihin kiinnitetään jatkuvasti huomiota (esim. Määttänen 2017). Kapitalistisessa yhteiskuntajärjestelmässä huomion arvoa ilmentää siihen kytkeytyvät pääoman ja vallan eri muodot (Franck 2019).

Julkisuus kietoutuu tiiviisti kapitalismiin, individualismiin sekä demokraattiseen järjestelmään, jossa samaistumis pintaa tarjoavat julkisuuden henkilöt kuvastavat kaikkien mahdollisuutta tavoittaa julkisuutta sekä siihen liittyviä etuja. Julkisuuden henkilöiden tarkoitus on ollut paitsi tukea käsitystä avoimesta demokratiasta myös rohkaista ihmisiä kulutuskulttuuriin, jossa yksilöt voivat rakentaa omaa identiteettiään ostamalla hyödykkeitä, kuten musiikkia. Julkisuuden merkitys näkyy yksityishenkilöiden elämässä myös julkisen ja yksityisen sekoittumisena toisiinsa, mikä on seurausta teknologian kehityksestä ja onlinekulttuurista. Tänä päivänä lähes jokainen pyrkii hallitsemaan omaa julkista identiteettiään sosiaalisissa verkostoissa esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. (Marshall 2016.)

Artistina toimimiseen olennaisesti liittyvän julkisuuden ja romanttisten vuorovaikutussuhteiden yhteyden tarkasteleminen on siten kiinnostavaa myös yksityishenkilöiden näkökulmasta. Julkisuuden kasvaneen merkityksen vuoksi (Ramirez & Hagen 2018) julkisuus tulisi ottaa huomioon läheisten vuorovaikutussuhteiden ja yhteiskunnan yhteyttä tarkastelevissa tutkimuksissa. Viestinnän sosiokulttuurisen paradigman piiriin tutkielma luo lisäarvoa, sillä julkisuuden yhteyttä läheisiin vuorovaikutussuhteisiin ei ole tiettävästi aikaisemmin tutkittu.

Tutkielman tavoitteena on ymmärtää artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita artistien ja yhteiskunnan näkökulmista. Artistina toimimisen, romanttisten vuorovaikutussuhteiden sekä yhteiskunnan sosiaalisten rakenteiden yhteenkietoutuneisuutta lähestytään viestinnän fenomenologisen ja sosiokulttuurisen tutkimusperinteen perspektiiveistä (Craig 1999, 138–146). Tutkielma toteutetaan kvalitatiivisesti haastatteleamalla kotimaisia artisteja sekä analysoimalla aineistoa temaattisen analyysin (Braun & Clarke 2006) mukaisesti. Tieteellisissä tutkimuksissa vähäisesti käsitellyistä artistien romanttisista vuorovaikutussuhteista luodaan uutta tietoa teoriasidonnaisella aineistonkäsittelymenetelmällä (Eskola & Suoranta 1998). Relationaalisen dialektiikan teoriaa (Baxter & Montgomery 1996) hyödynnetään vuorovaikutuksen ymmärtämiseksi artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa. Tutkielman tulokset perustuvat vuorovaikutuksesta tehtäviin päätelmiin, joita pyritään tarvittaessa ymmärtämään aikaisemman kirjallisuuden avulla.

2 ARTISTIEN ROMANTTISET VUOROVAIKUTUSSUHTEET

”Maailmanloppu on ainut asia, josta osaisin laulaa, mutta rakkaus myy ja siinä on monen laulun syntyisyys.” Vesalan *Rakkaus ja maailmanloppu* (2016) kappaleella esitetty näkemys rakkauden myyvyydestä osoittautuu paikkansa pitäväksi musiikin sanoituksia tarkastelleen yhdysvaltalaisen tutkimuksen mukaan. Vuosina 1960–2010 Billboardin top-40 -listalle nousseista hiteistä lähes 70 % käsittelee rakkautta ja ihmissuhteita (Christenson ym. 2018). Sen lisäksi, että yleisö haluaa kuulla artistien laulavan rakkaudesta, kiinnostus kohdistuu myös artistien romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin (esim. Määttänen 2017). Seuraavissa alaluvuissa artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden merkityksiä tarkastellaan yhteiskunnan, siinä toimivien instituutioiden sekä artistien itsensä perspektiivistä. Alkuun esitetään määritelmät artistien romanttisille vuorovaikutussuhteille sekä artistina toimimiselle, minkä jälkeen niiden väliseen yhteyteen syvennyttään relationaalisen dialektiikan teorian avulla.

2.1 Romanttiset vuorovaikutussuhteet

Artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita tutkitaan relationaalisen viestinnän näkökulmasta. Baxterin (2011) mukaisesti ymmärretään, että suhteet rakentuvat vuorovaikutuksessa, jossa rakennetaan ja jaetaan merkityksiä, ei pelkästään suhteen sisällä, mutta lisäksi yhteydessä yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Romanttisia vuorovaikutussuhteita tutkitaan sidoksissa yksilöön sekä yhteiskuntaan, mikä tarkoittaa, että aihetta lähestytään viestinnän fenomenologisen ja sosiokulttuurisen tutkimusperinteen mukaisesti. Fenomenologiassa vuorovaikutus ymmärretään yksilöön ja identiteettiin sidonnaisena prosessina, joka ilmenee subjektiivisten kokemusten jakamisena dialogeissa. Vuorovaikutusprosessit kytkeytyvät lisäksi sosiaalisiin verkostoihin ja rakenteisiin, mikä ilmentää sosiokulttuurisen perinteen mukaista ajattelua. Sosiaaliset rakenteet, jotka esiintyvät yhteisöissä toimintaa sekä vuorovaikutusta määrittelevinä normeina ja sääntöinä, voidaan käsittää perustaltaan fenomenologisina, sillä kaikki toiminta on lähtöisin yksilöistä. Fenomenologisen ja sosiokulttuurisen lähestymistavan yhdistäminen on luontevaa, sillä molemmat keskittyvät tarkastelemaan vuorovaikutuksessa rakennettuja merkityksiä tulkinnallisesta näkökulmasta. (Craig 1999, 138–146.)

Romanttisten vuorovaikutussuhteiden tutkimukseen perehtyneen Jessica Kanskyn (2018) mukaan rakkaus on merkittävä relationaalinen ominaisuus, mikä ilmenee muun muassa romanttisia suhteita käsittelevien tutkimusten runsautena. Romanttisia vuorovaikutussuhteita on tutkittu paljon esimerkiksi sosiaalipsykologiassa (esim. Brennan & Shaver 1995), psykologiassa (esim. Byrne 1971) ja biologiassa. Romanttista vetovoimaa on selitetty muun muassa kehon biokemiallisilla reaktioilla sekä sisäänrakennetulla tarpeella löytää kumppani lisääntymistä varten (Aron ym. 2006). Romanttisten vuorovaikutussuhteiden moninaisten merkitysten tunnistamiseksi on kuitenkin perusteltua tutkia vuorovaikutusta, jossa merkitykset rakentuvat (Baxter & Montgomery 1996). Vuorovaikutustieteissä aihetta on tutkittu runsaasti ja tutkimukset ovat keskittyneet muun muassa suhteissa koettuun kiintymykseen (Notarius & Johnson 1982), interpersonaalisiin prosesseihin (Fletcher, Overall & Friesen 2006) sekä suhteen päättymiseen (Mastekaasa 1997). Vuorovaikutuksen näkökulmasta romanttiset suhteet voidaan käsittää vastauksena luontaiselle kaipuulle kuulua osaksi yhteisöä (Baumeister & Leary 1995). Ihmiskokemukseen olennaisesti kuuluvien vuorovaikutussuhteiden ymmärtämiseksi ja tukemiseksi on syytä tutkia, millaisia jännitteitä artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyy.

Romanttiset vuorovaikutussuhteet voidaan käsittää läheisinä vuorovaikutussuhteina, joiden tyypillisiä ominaisuuksia ovat muun muassa vastavuoroinen emotionaalinen kiintymys, sosiaalinen tuki sekä säännöllinen yhteydenpito (Miller, Perlman & Brehm 2007). Karandashevin (2017, 3–29) mukaan romanttinen rakkaus tulee erottaa platonisesta rakkaudesta, johon liittyviä tunteita ja kokemuksia ilmenee suuressa osassa läheisiä vuorovaikutussuhteita. Tutkija on todennut, että jälkimmäisestä poiketen romanttiseen rakkauteen ja romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin on perinteisesti liitetty ihastumisen ja rakastumisen tunteita, käsityksiä eksklusiivisuudesta sekä intohimoa, joka näkyy esimerkiksi seksuaalisena intiimiytenä. Tieteellistä keskustelua aiheesta on kuitenkin hankaloittanut romanttisten vuorovaikutussuhteiden määritelmien hajanaisuus, mikä johtuu pääosin siitä, että ihmiset käsittävät romanttiset suhteet monin eri tavoin (Kansky 2018). Tutkijan mukaan tutkimuksia romanttisista vuorovaikutussuhteista voidaan kritisoida suhteiden yksipuolisesta tarkastelusta, mikä ilmenee etenkin varhaisissa tutkimuksissa, joissa on keskitytty lähinnä länsimaisiin, heteronormatiivisiin ja aikuisten välisiin parisuhteisiin.

Romanttisten vuorovaikutussuhteiden moninaisuus sekä suhteita koskevat erilaiset käsitykset ovat yhteydessä yhteiskunnan rakenteisiin ja niissä tapahtuviin muutoksiin. Esimerkiksi Yhdysvalloissa kapitalismin kasvun sekä siihen kytkeytyvän individualismin myötä kumppanin valintaa koskeva määräysvalta on siirtynyt yhteisöltä vanhemmille ja edelleen yksilöille itselleen. Vapaus päättää

omista vuorovaikutussuhteista on johtanut erilaisten suhdemuotojen yleistymiseen, mikä on samalla uudelleenmäärittänyt suhteisiin liitettäviä merkityksiä sekä laajentanut ihmisten käsityksiä siitä, millaisia romanttiset suhteet voivat olla. Erilaisista määritelmistä huolimatta länsimaaisissa yhteiskunnissa romanttisia vuorovaikutussuhteita yhdistää kuitenkin rakkauden merkityksen kasvaminen. Kun suhteiden muodostamista eivät määrittele ulkopuoliset tahot tai vaikkapa taloudelliset paineet, romanttiset suhteet voivat perustua omavalintaisiin tekijöihin, kuten rakkauteen. (Ogolsky, Lloyd & Cate 2013.) Artistien romanttiset suhteet ymmärretään siten kaikkina sellaisina läheisinä vuorovaikutussuhteina, jotka perustuvat romanttiseen rakkauteen. Koska artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa on samanlaisia ominaisuuksia kuin muissa läheisissä vuorovaikutussuhteissa (Miller ym. 2007), tutkielman tulokset ovat osittain yleistettävissä muihinkin läheisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Romanttiseen rakkauteen liittyvät tunteet ovat lähes universaaleja (Aron ym. 2006), mutta romanttisten vuorovaikutussuhteiden merkitykset voivat vaihdella yhteiskunnasta ja kulttuurista riippuen (Fowler 2007). Artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita tulee siten tarkastella yhteydessä kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Claesin (2009) mukaan kulttuuri ilmentää ihmisten suhdetta todellisuuteen, mikä näkyy ja muovautuu vuorovaikutuksessa. Deflem (2017) puolestaan on määritellyt kulttuurin ideoina ja arvoina, jotka ovat kytköksissä ihmisten toimintaan. Tässä tutkielmassa kulttuuri käsitetään vuorovaikutuksena ja toimintana, joka kuvastaa tietyn yhteisön tai ihmisryhmän suhdetta maailmaan. Sitä, minkä yhteisön vuorovaikutusta ja toimintaa kulttuurit kuvastavat, on kuitenkin hankalaa määritellä, sillä kulttuurit eivät ole tarkkarajaisia (Cools 2011, 20–23). Artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita tarkastellaan kotimaisten artistien näkökulmasta, mikä tarkoittaa, että tulokset kuvastavat siten romanttisia suhteita ja kulttuuria Suomessa toimivien artistien perspektiivistä. Yhteiskunta käsitetään institutioituneina sosiaalisina, poliittisina ja taloudellisina rakenteina (Van Krieken 2012). Tutkijan mukaan näitä rakenteita tarkastelemalla voidaan ymmärtää niihin kytkeytyvää sosiaalista elämää. Kulttuurin lisäksi artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden ymmärretään siten kietoutuvan myös suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tarve ympäröivän maailman huomioon ottamiselle korostuu, kun tutkitaan julkisuudessa toimivien artistien vuorovaikutussuhteita. Baxterin ja Montgomeryn (1996) mukaan vuorovaikutussuhteet rakentuvat sekä suhteen sisällä että yhteydessä sosiaalisiin verkostoihin. Gilesin (2000, 86–88) mukaan julkisuuden myötä henkilön sosiaaliset verkostot kasvavat. Voidaan päätellä, että artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita koskevien merkitysten rakentamiseen osallistuu siten tavallista enemmän ihmisiä. Esimerkiksi sosiaalisessa mediassa julkisuuden henkilöiden ihmissuhteista

keskustellaan alituisesti (Määttänen 2017). Useissa Aasian valtioissa, kuten Japanissa, artistien romanttisia suhteita saatetaan puolestaan pyrkiä määrittelemään jopa artistien ja levy-yhtiöiden välisissä sopimuksissa (Oi 2016). Instituutioiden, kuten musiikkialan, asema merkitysten rakentamisessa ilmenee kuitenkin yleensä konkreettisia sopimuksia huomaamattomammin. Tavoitteena on selvittää, miten ympäröivä maailma ja siinä esiintyvät käsitykset artistien romanttisista vuorovaikutussuhteista heijastuvat suhteissa esiintyviin jännitteisiin ja mikä merkitys käsityksillä on suhteissa.

Vuorovaikutussuhteiden sidoksisuutta yhteiskuntaan voidaan ymmärtää sosiologien Peter Bergerin ja Thomas Luckmannin (1994) ajatusten avulla. Heidän käsityksensä pohjaavat konstruktionistiseen ajatukseen todellisuuden sosiaalisesta rakentumisesta, mikä tarkoittaa, että ymmärrys maailmasta muodostuu vuorovaikutuksessa ja kielessä sekä ilmenee asioille annettuina merkityksinä. Konstruktionismin mukaisesti käsitetään, että merkityksistä tulee yhteisiä, kun niitä toistetaan vuorovaikutuksessa. Tutkijoiden mukaan merkitysten vakiintumisen myötä merkityksistä tulee itsestäänselvyyksiä, jolloin niiden kyseenalaistaminen vaikeutuu. Konstruktionistisen lähestymistavan mukaisesti ymmärretään, että artistien romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin liitettävät merkitykset rakentuvat sosiaalisissa rakenteissa. Konstruktionismi mahdollistaa lisäksi suhteita koskevien käsitysten kriittisen tarkastelun, mikä voi olla artisteille itselleen vaikeaa, jos merkitykset näyttäytyvät itsestään selvänä osana arkitodellisuutta. Sosiaalisesti rakentuneisiin merkityksiin on suhtauduttava varauksella, sillä ne voivat perustua totuuden sijasta vuorovaikutuksen ja toiston kautta saavutettuun legitimizeettiin. Esimerkiksi medioiden näkemykset artistien suhteista eivät välttämättä vastaa artistien käsityksiä niistä, vaikka medioiden näkemykset pohjautuisivatkin yleisesti jaettuihin merkityksiin. Tutkielman tavoitteena on tutkia artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita koskevia merkityksiä kriittisesti, jotta suhteisiin yhteydessä olevia haitallisia normalisoituja näkemyksiä voitaisiin tunnistaa.

Sen lisäksi, että yhteiskunnan sosiaaliset rakenteet muovaavat artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita, artistien suhteet muovaavat vastaavasti sosiaalisia rakenteita (Berger & Luckmann 1994). Yksilöiden asema yhteiskunnan sosiaalisten rakenteiden muodostamisessa korostuu, kun tarkastellaan yhteiskunnallisesti vaikutusvaltaista ihmisryhmää. Sternheimerin (2011) mukaan ihailun kohteena olevat julkisuuden henkilöt sekä heidän yksityiselämänsä heijastavat yhteisön jäsenten ideologioita, toiveita ja arvomaailmoja. Tutkimuksissa on myös todettu, että julkisuuden henkilöt voivat toimia muun muassa sosiaalisen kontrollin välineinä (Marshall 2010) sekä yhteisöjen moraalisten rajojen määrittäjinä (Rojek 2012). Normatiiviseen valtaan kytkeytyviä

artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita tarkastelemalla voidaan tulkita, millaisia käsityksiä ja arvomaailmoja yhteiskunnassa vallitsee. Väitän esimerkiksi, että kansainvälisen artistin Justin Bieberin avioliiton ympärille keskittyneellä keskustelulla (esim. Lopez 2020) on merkitystä romanttisia suhteita koskevien käsitysten uudelleenmäärittymiseen etenkin nuorten keskuudessa. Julkisuuden henkilöihin kytkeytyvän normatiivisen vallan sekä muiden vallan muotojen huomioon ottaminen on tärkeää, sillä se osoittaa artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden yhteiskunnallisen merkityksen. Tutkielmassa pyritään selvittämään, miten artisteihin kytkeytyvä valta on yhteydessä jännitteisiin romanttisissa vuorovaikutussuhteissa.

Yksilön näkökulmasta romanttiset vuorovaikutussuhteet ovat merkityksellisiä identiteetin rakentamisen kannalta. Läheisissä vuorovaikutussuhteissa itseä voidaan laajentaa (*expansion of the self*) sisällyttämällä omaan identiteettiin suhteen muiden osapuolten omaamia tietoja, arvoja ja muita resursseja (Aron & Aron 1986). Tämä näkemys ilmenee osin sosiologi George Meadin (1967) käsityksessä minuuden rakentumisesta suhteessa muihin. Hänen mukaansa minuus muodostuu prosessissa, jossa henkilön subjektiminä (*I*) ja objektiminä (*me*) ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Objektiminällä tarkoitetaan sosiaalista minää, joka edustaa henkilön ympäristöstä oppimia asenteita sekä käsityksiä esimerkiksi siitä, miten tietyissä vuorovaikutustilanteissa tulisi käyttäytyä. Subjektiminä taas kuvastaa henkilön sisäistä minää, joka säätelee objektiminän vastaanottamia käsityksiä sekä sisällyttää niistä aineksia itseensä. Artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden ymmärtäminen ja tukeminen käsitetään tämän perusteella merkityksellisenä artistien minäkäsityksen ylläpitämisen näkökulmasta. Oman identiteetin rakentaminen voi ilmetä artistien elämissä myös muuten. Rockwellin ja Gilesin (2009) mukaan julkisuuden henkilöistä yritetään usein hyötyä pyrkimällä assosioitumaan heihin läheisen vuorovaikutussuhteen kautta. Rojekin (2012) mukaan suhteen kautta henkilö voi saada osan julkisuuden henkilöön liitettävästä symbolisesta pääomasta.

Romanttiset vuorovaikutussuhteet ovat merkityksellisiä myös yksilön hyvinvoinnin näkökulmasta. Vuorovaikutussuhteiden ja hyvinvoinnin suhdetta on tutkittu paljon (esim. Dush & Amato 2005; Berkman 1995). Romanttiset vuorovaikutussuhteet ovat yhteydessä muun muassa kokemuksiin elämän laadusta ja merkityksellisyydestä (Aron ym. 2006) sekä jopa eliniän pituuteen (House ym. 1988). Suhteiden ja hyvinvoinnin yhteys ei riipu suhteiden määrästä, vaan laadusta, eli siitä miten tyydyttäväksi suhteet koetaan. Romanttisten vuorovaikutussuhteiden kielteiset vaikutukset hyvinvointiin ovat yhteydessä suhteen päättymiseen, konflikteihin, puutteelliseen vuorovaikutukseen sekä yleiseen tyytymättömyyteen suhteessa. Positiivisiin kokemuksiin vaikuttavat ensisijaisesti osapuolten tuntema rakkaus toisiaan kohtaan sekä muun muassa sosiaalinen tuki, joka ilmenee

esimerkiksi kuulluksi tulemisena. Kumppanin läsnäololla ja tuella on positiivinen yhteys hyvinvointiin erityisesti vaikeissa elämäntilanteissa. (Kansky 2018.)

Artisteilla tulisi olla mahdollisuus sosiaaliseen tukeen, sillä julkisuudella (Rockwell & Giles 2009) ja musiikkialalla työskentelemisellä (Gross & Musgrave 2017) voi olla merkittävä vaikutus artistin hyvinvointiin ja kokemusmaailmaan. Romanttisten vuorovaikutussuhteiden sekä siten artistien kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseksi tulee ymmärtää, millaisia jännitteitä artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyy. Kun artistit ja heidän läheisensä ovat tietoisia jännitteistä, on niiden hallitseminen mahdollisesti helpompaa. Artistina toimimisen ja romanttisten vuorovaikutussuhteiden yhteyden tutkimiseksi on kuitenkin ensin tiedettävä, mitä artistina toimiminen on.

2.2 Artistin rooli

Musiikin tekeminen on keskeinen itsensä määrittelemisen keino artisteille. Musiikki koetaan paitsi osana identiteetin ydintä myös elämän rakkauteen. (Gross & Musgrave 2017.) Mahdollistaakseen itsensä elättämisen musiikilla sekä musiikin tekemisen täysipäiväisesti artistit toimivat usein musiikkialalla. Esimerkiksi levy-yhtiöihin kuulumisen voi olla houkuttelevaa, sillä yhtiöt mahdollistavat monesti alalle verkostoitumisen, musiikin tekemisen suuremmilla resursseilla sekä musiikin levittämisen suuremmille yleisöille. (Passman 2019.) Musiikkiala puolestaan kietoutuu läheisesti julkisuuteen. Artistin tunnettuuden lisääntyessä kasvaa lähes poikkeuksetta myös artistin kaupallinen tuottavuus, minkä vuoksi julkisuutta rakennetaan esimerkiksi kehittämällä artistien brändejä ja promootiostrategioita. (Deflem 2017.) Aikaisemman kirjallisuuden pohjalta ymmärretään, että artistina toimiseen liittyy olennaisesti artistiksi identifioituminen, musiikkialalla toimiminen sekä julkisuus. Artistit eivät kuitenkaan välttämättä toimi artisteina kellon ympäri. Bergerin ja Luckmannin (1994) näkemys sosiaalisista rooleista auttaa ymmärtämään, että artistina toimiminen näkyy tietyissä vuorovaikutustilanteissa, joissa henkilö ottaa omakseen artistin roolin.

Artistin roolin omaksuminen ilmenee esimerkiksi Erika Vikmanin Iltalehdelle antamassa haastattelussa, jossa artisti kertoo kokemuksistaan matkustaessaan puolisonsa kanssa ulkomaille: ”Suomessa joudun koko ajan edustamaan Erika Vikmanina. Siellä [ulkomailla] me voimme heittää Dannyn ja Erikan roolit pois ja vain olla.” (Räsänen 2019). Sosiaalinen elämä voidaan käsittää Goffmanin (1971) mukaisesti ikään kuin teatterina, jossa henkilöt toimivat näyttelijöiden tapaan

erilaisissa rooleissa (Giddens 2013, 310). Kun Vikman siis omaksuu artistin roolin, hän toimii roolin edustaman legitimoidun käyttäytymisjärjestelmän mukaisesti. Käyttäytymisjärjestelmät perustuvat vuorovaikutuksessa vakiintuneisiin käsityksiin siitä, miten henkilön odotetaan toimivan tietyssä roolissa. Käyttäytyessään roolin mukaisesti henkilö noudattaa sosiaalisia normeja sekä pystyy toimimaan tehokkaammin, kun toiminta määräytyy automaattisesti roolin mukaan. Uhkana kuitenkin on, ettei omaa toimintaa osaa välttämättä kyseenalaistaa, kun tavasta toimia tulee normalisoituneiden toimintamallien toistamisen myötä itsestänselvyys. Sosiaalisten roolien avulla rakennetaan myös omaa identiteettiä, sillä rooleihin liitettäviä merkityksiä sisällytetään käsitykseen itsestä. (Berger & Luckmann 1994.) Tämän mukaisesti ymmärretään, että keskeisesti musiikin tekemisen ympärille minuutensa muodostavat artistit (Gross & Musgrave 2017) rakentavat identiteettejään artistin rooliin liittyvän toiminnan sekä sille annettujen merkitysten pohjalta.

Artistiksi identifioitumisen mahdollistaa se, että artistina toimiminen ymmärretään laajalti samalla tavalla eli artistin roolia koskevat merkitykset ovat ainakin jossain määrin jaettuja. Artistina toimiminen voidaan käsittää esimerkiksi musiikin tekemisenä ja esittämisenä, mutta merkitykset voivat olla myös moninaisempia ja genrespesifejä. Esimerkiksi Anttosen (2017) mukaan rockmuusikoihin liittyy perinteisesti erilaisia autenttisuuden odotuksia verrattuna popmuusikoihin. Tutkielman tavoitteena on tutkia artistin rooliin liitettäviä moninaisia merkityksiä, jotka ilmenevät vuorovaikutuksessa artistien romanttisissa suhteissa. Artistin rooli ymmärretään sosiaalisena roolina (Berger & Luckmann 1994), jonka omaksuessaan henkilö toimii artistin roolin edustaman käyttäytymisjärjestelmän mukaisesti. Käyttäytymisjärjestelmään kuuluu toiminta, joka ilmentää artistina toimimisen eri ulottuvuuksia: artistiksi identifioitumista (Gross & Musgrave 2017), musiikkialalla toimimista sekä julkisuudessa olemista (Passman 2019; Deflem 2017). Artistin roolin määritelmässä on syytä ottaa erityisesti huomioon roolin yhteys artistin identiteettiin, johon henkilö sisällyttää artistin roolille annettuja merkityksiä. Artistin rooli ja identiteetti ymmärretään kuitenkin toisistaan erillisinä. Artistin roolin ja artistiksi identifioitumisen ohella henkilöt voivat ottaa omakseen myös muita rooleja, jotka ovat niin ikään merkityksellisiä identiteetin kannalta. Artistina toimimisen lisäksi he voivat toimia esimerkiksi puolison roolissa ja siten identifioitua puolisoiksi.

Artistin rooli liittyy läheisesti julkisen identiteetin ja persoonan käsitteisiin. Julkisella identiteetillä tarkoitetaan julkisuuden henkilöstä muodostettuja käsityksiä, jotka perustuvat henkilön yksityisen, todellisen identiteetin sijasta identiteettiin, jota ylläpidetään julkisissa tilanteissa. Julkisesti toimiessaan henkilö pyrkii vastaamaan häneen kohdistuviin odotuksiin sekä suojelemaan yksityistä identiteettiä esimerkiksi ulkopuolisten arvostelulta. Julkinen identiteetti voi kuitenkin näyttäytyä

ulospäin todellisena, sillä yleisöllä ei ole mahdollisuutta muodostaa käsityksiä yksityisen identiteetin pohjalta, joka säästetään yleensä vain luotettaviin, läheisiin vuorovaikutussuhteisiin. Julkisuuden myötä sosiaalisesta elämästä tulee jatkuvaa tasapainottelua eri identiteettien välillä, kun henkilön itsensä sijaan muut määräävät, mikä identiteetti henkilölle milloinkin määräytyy. Tunnettuuden kasvaessa käsitys itsestä, voi hämärtyä, kun henkilön odotetaan yhä useammissa tilanteissa toimivan julkisen identiteetin mukaisesti. (Rockwell & Giles 2009.) Julkinen persoona voidaan käsittää niin ikään julkisena identiteettinä, mutta persoonaa rakennetaan ja ylläpidetään strategisemmin (Marshall 2016). Tutkijan mukaan todelliseen identiteettiin kytkeytyvä julkinen persoona otetaan esille erilaisten hyötyjen saavuttamiseksi, jotka voivat liittyä esimerkiksi taloudellisiin tavoitteisiin.

Artistina toimiminen ymmärretään artistin roolina, jota on mahdollista tarkastella julkisen identiteetin ja persoonan tapaan yhteydessä käsitykseen itsestä. Artistin rooli eroaa julkisen identiteetin ja persoonan käsitteistä siinä, että sosiaalinen rooli kuvastaa henkilön toimintaa, joka perustuu vakiintuneisiin käsityksiin siitä, miten tietyssä roolissa tulisi toimia. Julkinen identiteetti ja persoona taas kuvastavat toiminnan sijaan henkilön identiteettiä, joka perustuu käsityksiin siitä, millainen henkilö on. Julkisen identiteetin ja persoonan käsitteet ovat kuitenkin tärkeitä, sillä ne liittyvät olennaisesti julkisuuteen ja musiikkialalla toimimiseen ja siten artistin rooliin. Tutkielman tarkoituksena on tutkia artistin roolin yhteyttä romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin, minkä vuoksi roolin eri ulottuvuuksiin on syvennyttävä tarkemmin. Alkuun käsitellään artistiksi identifioitumista, jolla tarkoitetaan artistin rooliin kuuluvien ominaisuuksien liittämistä käsitykseen itsestä.

2.2.1 Artistiksi identifioituminen

Artistien omaelämäkerrat tarjoavat tietoa artistina olemisesta (esim. Tuisku, Aro & Vanha-Majamaa 2018; Allen 2018), mutta kertomuksiin on suhtauduttava kriittisesti. Marshallin (2010) mukaan julkisuuden henkilöt jakavat näennäisesti yksityistä tietoa, jonka tarkoituksena on todelliseen identiteettiin perustuvan tiedon jakamisen sijaan tyydyttää yleisön tirkistelyn halu sekä rakentaa omaa julkista persoonaa. Tutkimuksen mukaan tällaisen keinotekoisen yksityisen tiedon jakaminen on vastaus muun muassa sosiaalisen median myötä syntyneisiin uudenlaisiin vaatimuksiin olla lähempänä yleisöä ilman, että omasta yksityisyydestä jouduttaisiin luopumaan. Omaelämäkertoja ja muita julkisen identiteetin rakentamiseen mahdollisesti tähtääviä lähteitä ei voi pitää pohjana luotettavalle tutkimukselle. Tieteellistä tietoa artistien kokemuksista on niukasti ja ne keskittyvät lähinnä musiikkialaan (esim. Music Finland 2018). Artistina olemista on kuitenkin mahdollista

ymmärtää myös musiikkialaa ja julkisuutta käsittelevän kirjallisuuden avulla, sillä musiikkialalla toimiminen ja julkisuus ovat osa artistin roolia sekä siten yhteydessä artistiksi identifioitumiseen.

Sally Gross ja George Musgrave (2017) ovat tutkineet musiikkialan toimijoiden hyvinvointia Iso-Britanniassa. Tutkimuksen mukaan artisteihin kohdistuu jatkuvaa palautetta ja kritiikkiä, mikä voi vaikuttaa negatiivisesti artistien minäkäsitykseen ja siten hyvinvointiin. Kun osa itsestä pistetään musiikkiin, suuntautuu siihen kohdistuva arvostelu samanaikaisesti artistiin. Palautteen vastaanottaminen nähdään kuitenkin olennaisena osana musiikkialan kulttuuria, minkä vuoksi myös palautteen puuttuminen voidaan kokea kielteisesti. Esimerkiksi tilanteessa, jossa huomio ei kohdistu levy-yhtiön sisällä tasapuolisesti kaikkiin artisteihin, sivuun jäävä artisti voi tuntea itsensä merkityksettömäksi. Palautetta artistit antavat myös itselleen. Tutkijat ovat todenneet, että markkinoiden suuren tarjonnan ja korkean kilpailun vuoksi artistit kokevat korvatuksi tulemisen pelossa paineita onnistua, jolloin itsekriittisyys omaa tekemistä kohtaan voi paisua liialliseksi. Ahdistusta voi synnyttää lisäksi vaikeus määritellä, mitä onnistuminen ja menestyminen oikeastaan merkitsevät artisteille. Tutkimuksen mukaan osalle menestys voi olla kyky kutsua itseään muusikoksi, kun taas toisille se määrittyy ulkoisten mittareiden, kuten rahan mukaan. Näkemykseni on, että jos artistit määrittävät itsensä musiikin kautta, korreloivat musiikin myyntilukemat suoraan artistien omanarvontunteeseen. Musiikkialalle tyypillisen suosion vaihtelun vuoksi (Passman 2019) minäkäsityksen perustaminen musiikkiin altistaa oman identiteetin markkinoiden heilahtelulle. Romanttiset ja muut läheiset vuorovaikutussuhteet ovat koherentin minäkäsityksen ylläpitämisen kannalta ensisijaisen tärkeitä artisteille, sillä Meadin (1967) mukaisesti tiedetään, että minuus rakentuu suhteissa muihin.

Tutkimuksissa on todettu positiivinen yhteys musiikin ja hyvinvoinnin välillä (MacDonald, Kreutz & Mitchell 2012; Evans & Wilson 1999). Työskenneltäessä musiikkialalla vaikutukset voivat kuitenkin olla päinvastaiset. Grossin ja Musgraven (2016) tutkimusta edeltäneen selvityksen mukaan artistit sairastuvat kolme kertaa suuremmalla todennäköisyydellä masennukseen ja ahdistukseen verrattuna muihin yli 16-vuotiaisiin isobritannialaisiin. Artistina toimimisen negatiivisia vaikutuksia hyvinvointiin on käsitelty medioissa laajasti (Kanerva 2019; Gullichsen 2018). Viime vuosina aihe on puhuttanut etenkin EDM-tähti Aviciin, eli Tim Berglingin kuoleman jälkeen (Haavisto 2018). Ylen artikkelissa on pohdittu, aiheuttavatko artistien tuloista riippuvaiset toimijat, kuten managerit, artisteille paineita tehdä töitä burnoutinkin uhallla. Artistina toimimisen varjopuolet on todettu myös tutkimuksissa. Bellisin ja kumppaneiden (2012) mukaan artisteilla on lyhyempi eliniänodote verrattuna muuhun väestöön. Artistien kuolemia tutkinut Kenny (2014) on todennut, että

musiikkialojen toimintaympäristöt ja kulttuurit kaipaavat muutosta. Esimerkiksi Yhdysvalloissa nuorten artistien huumekuolemat ovat herättäneet huolta musiikkialan passiivisesta suhtautumisesta artistien huumeiden käyttöön (Peisner 2019). Hyvinvointia uhkaaviin tekijöihin puuttuminen voi kuitenkin olla vaikeaa. Artistien kärsimys ja terveyden kannalta negatiivinen toiminta on pitkään yhdistetty taiteisiin ja uskottaviin artisteihin (Sallinen 2017, 63; Zara 2012).

Musiikkialalla artistien tulee luoda itsestään kokonaisvaltainen brändi, jonka avulla artistin tuottavuutta voidaan lisätä (Passman 2019; Deflem 2017; Marshall 2014, 150–185). Suomessa toimiva musiikintekijöiden ja kustantajien järjestö, Teosto, on kutsunut brändiä jopa artistin tärkeimmäksi pääomaksi. Brändillä tarkoitetaan artistin kaikkea toimintaa sekä mainetta eli sitä, mitä artistista puhutaan. (Mattila 2014.) Määritelmä osoittaa, että brändi rakentuu julkisen identiteetin ja persoonan tapaan vuorovaikutuksessa yleisön kanssa sekä kaikessa henkilön toiminnassa. Brändääminen käsitetään itsensä tuotteistamisena, joka on merkittävä osa artistina olemista. Davis (2003, 48–49) määrittelee itsensä tuotteistamisen (*commodification of self*) henkilön hahmottamisena hyödykkeenä, jota voidaan myydä ja ostaa. Tässä onnistuakseen henkilöön liitettäviä käsityksiä persoonallisuudesta, arvoista ja uskomuksista on muokattava markkinoiden mukaan kilpailukyvyyn säilyttämiseksi. Tutkimuksen mukaan itsensä tuotteistaminen vaatii johdonmukaista julkiseen identiteettiin perustuvien käsitysten hallitsemista vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Tuotteistetun identiteetin, julkisuuden sekä lisääntyneiden interpersonaalisten vuorovaikutustilanteiden seurauksena koherentin minäkäsityksen ylläpitäminen voi vaikeutua (Rockwell & Giles 2009; Rojek 2001 43–45). Henkilön on aina julkisesti esiintyessään vastattava sitä käsitystä, jota pyritään myymään yleisöille (Giles 2000). Tutkijan mukaan tuotteistettu versio itsestä tunkeutuu lopulta lähes kaikkiin vuorovaikutussuhteisiin, kun myös läheisten voi olla hankala erottaa todellista identiteettiä keinotekoisesta. Tämän seurauksena käsitys autenttisesta itsestä voi hiljalleen hämärtyä. Koska minuus rakentuu suhteessa muihin (Mead 1967), on syytä pohtia, miten artisti voi muodostaa selvää käsitystä itsestä ilman vuorovaikutussuhteita, joissa henkilö tunnustetaan todellisena itsenään. Sosiaalisen läpäisyn teorian mukaan läheisen vuorovaikutussuhteen muodostamisen edellytys on itsensä paljastaminen toiselle (Altman & Taylor 1987). Jos ympäröivä maailma asettaa artistin jatkuvasti brändin mukaiseen muottiin sekä siten sivuuttaa todellisen identiteetin olemassaolon, voiko merkityksellisen vuorovaikutussuhteen muodostaminen olla mahdollista. Entä, miten henkilö voi olla mitään muuta, kuin artisti, jos identiteetti ja brändi rakentuvat yhdessä ihmisessä, ja brändi sisältää kaiken, mitä artisti tekee? Muun muassa artisti Cheek, eli Jare Tiihonen, on pohtinut julkisesti kamppailua yksityisen ja julkisen identiteetin välillä: ”Sen

[Cheekin] tarkoitus on kantaa supertähden viittaa ja itse taas yritän irrota siitä vähän, olla ihan vain Jare ja hengaila rauhassa himassa. Mutta se on joku sellainen haave vain, sillä eihän se oikeasti koskaan mene näin.” (Salmi, Leskinen & Josefsson 2015).

Kun maailma kohtelee artistia tämän brändin perusteella, voitaisiin ajatella, että artisti on onnistunut luomaan julkisesta identiteetistään autenttisen yleisön silmissä. Marshall (2014, 150–164) on todennut, että yleisöt ottavat artistit omakseen, kun tämä onnistuu välittämään autenttisuuttaan. Filosofian tohtori Salli Anttosen (2017) mukaan autenttisuus on artisteille tärkeä itseisarvo ja se ilmenee yleensä joko romanttisena tai modernina autenttisuutena. Romanttiseen autenttisuuteen liitetään käsityksiä epäkaupallisuudesta ja luovuudesta, joka kumpuaa artistin sisimmästä. Modernia autenttisuutta kuvastaa se, että artisti myöntää brändinsä keinotekoisuuden sekä tekee siitä rehellisen osan omaa taidettaan. Autenttisuus voi olla myös genერიiippuvaista. Tutkijan mukaan popmusiikissa keinotekoiset brändit hyväksytään, kun taas rockmusiikissa lavalla nähtävän artistin odotetaan yleensä vastaavan henkilöä yksityiselämässä. Suomessa, jossa aitoutta perinteisesti arvostetaan, autenttisuutta voi olla myös se, että kaikesta huolimatta artistit käsitetään lopulta samanlaisina, tavallisina ihmisinä kuin kaikki muutkin (Gullichsen 2019b). Autenttisuuden käsite on tutkielman kannalta merkityksellinen. Artistibrändin autenttisuus eli yksityisen ja julkisen identiteetin yhteensopivuus tai toisaalta keinotekoisuus eli identiteettien ristiriitaisuus voivat olla yhteydessä artistien minäkäsityksiin sekä romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyviin jännitteisiin.

Tuotteistettu minä kulkee käsi kädessä julkisuuden kanssa (Giles 2000). Yhdysvaltalaisen julkisuuden henkilöiden kokemuksia psykologian näkökulmasta tutkineiden Donna Rockwellin ja David Gilesin (2009) mukaan julkisuuden seurauksena henkilön kokemusmaailma muuttuu täysin. Ensinnäkin tutkimuksen mukaan julkisuuden myötä avautuu myönteiseksi koettuja mahdollisuuksia, kuten pääsy eksklusiivisiin tapahtumiin sekä uudet pääoman tuottamisen keinot. Julkisuus voi taata myös ”symbolisen kuolemattomuuden”, jolla tarkoitetaan julkisuuden henkilön jäämistä kuoleman jälkeen elämään ihmisten mielissä sekä tekstuaalisesti eli esimerkiksi visuaalisina representaatioina. Julkisuudella on kuitenkin varjopuolensa. Tutkimuksen mukaan julkisuuteen liittyviä negatiivisia kokemuksia ovat muun muassa yksityisyyden vähentyminen, epäluottamuksen kasvaminen sekä huolet julkisuuden vaikutuksista lähipiiriin. Lisäksi tutkijat toteavat, että julkisuus on yhteydessä henkilön sosiaaliseen eristäytymiseen sekä yksinäisyyteen. Tutkielman kannalta kiinnostavaa on, miten julkisuus on yhteydessä artistien romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin. Ennen tarkempaa syventymistä julkisuuteen pohditaan, mitä artistin rooliin kuuluva musiikkialalla toimiminen pitää sisällään.

2.2.2 Musiikkialalla toimiminen

Suomen musiikkialan kokonaisarvo vuonna 2018 oli 945 miljoonaa euroa (Music Finland 2019). Luku osoittaa ehkä musiikkialan taloudellisen merkityksen, mutta kuten keksijä Perttu Pölönen on todennut, ei taiteen merkitystä voi tavoittaa luvuilla, sillä taidetta ei voi muuntaa numeroiksi (Lielähti 2019). Rantala ja Milonoff (2016, 6) sen sijaan ovat pyrkineet pukemaan musiikin merkitystä sanoiksi: ”Musiikki lienee universaalein asia, mitä ihmiskunnalla on. Se pitää yhteisöt koossa ja luo turvaa. Se on vastarinnan ääni ja rakkauden kuiske, ikaikainen ja jumalallinen voima, psykedeelinen ja rauhoittava mahti.” Musiikkialan taloudellisissa rakenteissa musiikkia ei välttämättä käsitetä ensisijaisesti *rakkauden kuiskeena*. Frankfurtin koulukunnan yhteiskuntakriitikot Max Horkheimer ja Theodor Adorno (2002) ymmärtävät kulttuurialan kapitalistisena teollisuudenalana, jossa taide on rahan ja vallan väline. Heidän mukaansa kaikki viihde on keino harhauttaa massoja yhteiskunnan epäkohdilta sekä varmistaa heidän passiivisuus kansalaisena, mutta aktiivisuus kuluttajana. Tästä näkökulmasta artistien tehtävä olisi palvella sokeasti valtaapitävien tavoitteita. Toki musiikkialalla noudatetaan talouden periaatteita, mutta näkemys on mustavalkoinen. Musiikkiala ymmärretään sen sijaan kenttänä, jossa yhdistyvät sekä taloudellisten että taiteellisten päämäärien tavoittelu (Deflem 2017, 49–51). Kuinka harmoninen liitos on kyseessä, lienee yksi musiikkialan kiistellyimmistä puheenaiheista.

Musiikkialan toimintaa kuvataan pitkälti Donald Passmanin (2019) musiikkibisnestä tarkastelevan teoksen pohjalta. Musiikkialoilla toimitaan lähestulkoon samanlaisen mallin mukaisesti. Markkinat muodostuvat useasta eri toimialasta. Esimerkiksi levy-yhtiöt saavat tulonsa monista lähteistä, kuten tekijänoikeuskorvauksista, joita tekijänoikeusjärjestöt valvovat ja tilittävät asiakkailleen musiikin esittämisestä, tuottamisesta sekä synkronoinnista esimerkiksi elokuvaan, sekä muun muassa brändiyhteistyöstä ja oheistuotteiden myymisestä. Levy-yhtiöihin kiinnitetyt artistit, joiden toiminnan yhtiöt usein rahoittavat, saavat palkkionsa perinteisesti rojalteina eli osuuksina tuloista. Teknologian kehitys on kuitenkin muovannut alan ansaintalogiikkaa ja esimerkiksi musiikin digitalisoituminen on vaikuttanut äänitemyynnin laskuun. Markkinoihin on pyritty mukautumaan muun muassa uudentyyppisillä artistisopimuksilla, kuten 360-sopimuksilla, joiden mukaan yhtiöt saavat osuuden kaikesta artistiin liittyvästä liiketoiminnasta, ei esimerkiksi pelkästään äänitemyynnistä. Toinen merkittävä muutos on se, että musiikkia voi tehdä entistä helpommin omakustanteisesti omalta tietokoneelta ja jakaa edelleen yleisöille esimerkiksi suoratoistopalvelujen kautta. (Passman 2019.) Tästä huolimatta suurilla levy-yhtiöillä on edelleen huomattava markkina-asema. Suomen musiikkituottajien, IFPI Finland ry:n, tutkimuksen mukaan Warner Music Finland, Sony Music

Entertainment Finland ja Universal Music Finland, omistivat 94,7 % Suomen musiikkialan markkinaosuudesta vuonna 2018 (Kotilainen 2019).

Suuriin levy-yhtiöihin tai niiden alla toimiviin levymerkkeihin kuulumisen voi olla houkuttelevaa artisteille, sillä niiden kautta avautuvat usein mahdollisuudet suurempiin resursseihin, oli kyseessä sitten raha tai kontaktit, joiden arvoa verkostoitumiseen perustuvalla musiikkialalla ei voi vähätellä. (Passman 2019). Sopimus levy-yhtiön kanssa ei kuitenkaan automaattisesti takaa onnistumisia. Musiikkia sosiologian näkökulmasta tutkinut Simon Frith (2001) on todennut, että levy-yhtiöiden ansaintalogiikkaa kuvaa onnistumisen sijaan epäonnistuminen, sillä suurin osa levy-yhtiöiden kiinnittämistä artisteista ei tuota merkittävää taloudellista hyötyä yhtiöille. Artistirostereista eli yhtiöön kiinnitettyjen artistien joukosta esiin nousee vain muutamia artisteja, jotka tekevät yhtiöiden toiminnasta tuottoisaa. Tutkijan mukaan nämä artistit korvaavat ”epäonnistuneiden” artistien kanssa työskentelemisestä aiheutuneet kulut ja, toivottavasti, tuottavat lisäksi rahaa menetysten päälle. Levy-yhtiöiden tavoitteena on siten sijoittaa potentiaalisiksi näkemiinsä artisteihin, joiden he uskovat olevan tuottoisia tulevaisuudessa. Kun toimintaa ohjaavat taloudelliset intressit, herää epäily siitä, miten artistien hyvinvointi voidaan ottaa huomioon, kun tuote ja ihminen toimivat yhdessä paketissa. Jos artisti ei ole toimintakykyinen, voidaanko tuotteen myymistä jatkaa?

Taloudellisten tavoitteiden on pelätty kiilaavan artistien hyvinvoinnin edelle, kun artistin tuloista on riippuvaisia useampi henkilö, kuin pelkkä artisti itse (Haavisto 2018). Näkemykseni on, että artistien hyvinvoinnin asettaminen toiminnan kärkeen palvelee jokaista artistista kiinnostunutta osapuolta. Jos yhtiöiden tavoitteena on tuottavan ja kestävä artistiuuran luominen ja jos fanit haluavat jatkossakin kuulla suosikkiartistiensa musiikkia, artistien toimintakyvyn ylläpitämiseen tulisi panostaa. Tutkielman näkökulma artistien hyvinvointiin perustuu näkemykseen läheisten vuorovaikutussuhteiden merkityksellisyydestä osana kokonaisvaltaista hyvinvointia (Kansky 2018). Tutkielman tulosten hyödyllisyyteen artistien hyvinvoinnin kannalta vaikuttaa kuitenkin se, miten aiheeseen suhtaudutaan. Artistien kärsimyksellä tai jopa kuolemalla on monesti ollut positiivinen vaikutus fanien kiinnostuksen ja myyntilukujen kasvuun, kuten ilmeni esimerkiksi yhdysvaltalaisartisti XXXTentacionin menehtymisen jälkeen (Caulfield 2018). Lisäksi ihmisten mielissä elää yhä käsityksiä siitä, että autenttinen taide vaatisi artistin kärsimystä (Anttonen 2017; Zara 2012), jolloin pahoinvointi voi näyttäytyä jopa tavoiteltavana. Jos artisti haluaa ammentaa taiteeseensa henkilökohtaisesta kärsimyksestä, on mielestäni vastuutonta, että sitä aiheuttavat instituutiot, jotka tekevät artisteilla rahaa. Grossin ja Musgraven (2017) tutkimuksen pohjalta tiedetään, että musiikkialalla toimiminen on negatiivisesti yhteydessä artistien hyvinvointiin.

Tuottajien Jurek Reunamäen ja Henri Salosen mukaan hyvinvointiin liittyviä ongelmia voi olla hankalaa tuoda esille musiikkialaan liittyvän vaikenemisen kulttuurin vuoksi. Korvatuksi tulemisen pelossa omaa pahoinvointia ei välttämättä uskalleta tuoda esille. (Gullichsen 2019a.) Vastaava löydös tehtiin myös Grossin ja Musgraven (2017) tutkimuksessa. Tutkijat ovat todenneet, että jos artisti kuitenkin hakee apua, on sen saaminen epävarmaa musiikkialalla, jossa ei ole selvyyttä, kenelle vastuu artistien hyvinvoinnista kuuluu. Kun tukea ei ole saatavilla, artistien läheisten vuorovaikutussuhteiden merkitys korostuu. Tutkimuksen mukaan todellisten ystävien erottaminen työtovereista voi kuitenkin olla vaikeaa verkostoitumiseen perustuvalla musiikkialalla, jossa vuorovaikutussuhteita leimaa hämärärajaisuus. Yllätyksiä voivat aiheuttaa esimerkiksi tilanteet, joissa läheisiksi koetut suhteet päättyvätkin samalla, kun työn merkeissä solmitut yhteistyöt tulevat päätökseen. Vuorovaikutussuhteita, joissa sekoittuu piirteitä sekä professionaalista että interpersonaalista suhteista, kutsutaan yhdistelmäsuhteiksi. Yhdistelmäsuhteessa osapuolten käsitykset suhteesta voivat olla ristiriidassa riippuen esimerkiksi erilaisista odotuksista koskien suhteessa osoitettavaa emotionaalisuutta. (Gerlander & Isotalus 2010.) Eriävät käsitykset voivat johtaa pettymyksiin. Interpersonaalisten ja professionaalisten suhteiden sekoittumista musiikkialalla kuvastaa hyvin Universal Music Finlandin (2020) verkkosivuilla käytetty ilmaisu artistiperheestä.

Jos vuorovaikutussuhteiden hämärärajaisuus vaikeuttaa luotettavien läheisten tunnistamista musiikkialalla, olisi niitä hyvä löytyä alan ulkopuolelta. Grossin ja Musgraven (2017) tutkimuksen mukaan tärkein tuen lähde artisteille on oma kumppani. Ironisesti musiikkiala voi kuitenkin vaikuttaa negatiivisesti läheisiin vuorovaikutussuhteisiin. Tutkimukseen osallistuneista musiikkialan toimijoista lähes jokainen on kokenut vaikeuksia läheisten vuorovaikutussuhteiden muodostamisessa ja ylläpitämisessä. Musiikkialan työkulttuuria on luonnehdittu epävarmaksi ja sosiaalisesti eristäväksi. Tutkijoiden mukaan artistit myös kokevat, että heidän on usein tehtävä valinta uran ja suhteen välillä. Monesti läheisten kanssa vietetty aika joudutaan uhraamaan kiertueille, promootiokeikoille ja pitkille tunneille studiolla, mikä aiheuttaa artisteissa stressiä ja syyllisyyden tunteita. Vastaavia löydöksiä on tehty myös Norjan musiikkialaa tarkastelleessa tutkimuksessa, jonka mukaan jatkuva tasapainottelu perheen ja työn välillä vaikuttaa artisteihin negatiivisesti (Vaag, Giæver & Bjerkeset 2014).

Läheisiin vuorovaikutussuhteisiin kohdistuvien haasteiden ohella musiikkialojen toimintakulttuurissa on todettu myös toisenlaisia hyvinvointiin kohdistuvia uhkia, kuten seksuaalista häirintää, kiusaamista ja vallan väärinkäyttöä (Gross & Musgrave 2017). Musiikkialalla esiintyvistä

seksuaalisesta väkivallasta on käyty keskustelua myös Suomessa (esim. Typpö & Mahlamäki 2019). Muusikkojen liiton teettämän kyselyn mukaan seksuaalista häirintää ilmenee kotimaisella musiikkialalla etenkin heikommassa markkina-asemassa olevien naisten kohdalla (Seye 2018). Naisista 57 % koki seksuaalisen häirinnän erittäin tai melko yleiseksi, kun taas kaikista kyselyyn vastanneista 56 % koki, ettei seksuaalinen häirintä ole kovin yleistä tai että se on harvinaista. Kyselyn mukaan tapausten esiintuominen koetaan alalla vaikeaksi, sillä sen pelätään vaikeuttavan töiden tekemistä tulevaisuudessa. Lisäksi ne, jotka olivat tuoneet kokemuksiaan esille työyhteisöissään, saivat asiassa harvoin apua. Löydökset vastaavat Grossin ja Musgraven (2017) tutkimuksen tuloksia sekä Reunamäen ja Salosen kokemuksia musiikkialan vaikenemisen kulttuurista (Gullichsen 2019a).

Suomessa musiikkialan toimintakulttuuria on tarkasteltu Music Finlandin teettämässä yhdenvertaisuustutkimuksessa (Rimpilä 2018). Tulosten perusteella Suomen musiikkialalla kunnioitetaan tasa-arvoa sekä monimuotoisuutta, mikä ilmenee muun muassa organisaatioiden henkilöstövalinnoissa sekä musiikin sisällöllisissä arvovalinnoissa. Tutkimuksessa tunnistettiin myös yhdenvertaisuutta ja monimuotoisuutta uhkaavia tekijöitä, joita ovat esimerkiksi uskottavuusongelmat, väheksymisen kulttuuri sekä yhteiskunnan heteronormatiiviset ja patriarkaaliset rakenteet. Voidaan pohtia, koskettavatko uhat ainoastaan yhdenvertaisuutta vai kertovatko ne laajemmin musiikkialan kulttuurista, jos vähättelystä ja uskottavuusongelmista on mainittu aikaisemmassakin tutkimuksessa (ks. Seye 2018). Jotta vastauksia saataisiin, kotimaisten artistien kokemukset pitäisi saada kuuluviin. Grossin ja Musgraven (2017, 9) mukaan artistien äänet jäävät usein sivuun, vaikka koko ala perustuu pitkälti artisteihin: ”The loudest voices and dominant opinions are not in fact those of the artists and musicians who supply the raw material that the majority of these music businesses exploit one way or another – – ironically, although they are all engaged in making sound, it is *being listened to* that seems to be one of their central problems”. Tutkielman tavoitteena on antaa ääni henkilöille artistin roolin takana, jotta artistien kokonaisvaltaista hyvinvointia voitaisiin tukea vuorovaikutussuhteiden näkökulmasta.

Musiikkialan yhteyttä artistien läheisiin vuorovaikutussuhteisiin tai hyvinvointiin ei ole tiettävästi tutkittu Suomessa. Pohdinta on siten perustunut pitkälti muualla, kuin Suomessa, tehtyihin tutkimuksiin, mikä tarkoittaa, että tutkimusten yleistettävyyteen on suhtauduttava kriittisesti. Aikaisemman tutkimuksen vähäisyydestä johtuen musiikkialalla toimimisen yhteyttä artistien romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin tarkastellaan ensisijaisesti tutkielman aineiston avulla. Seuraavaksi keskitytään tarkastelemaan julkisuutta, joka on keskeinen osa paitsi musiikkialan toimintakoneistoa myös artistin roolia.

2.2.3 Julkisuus

Musiikkialan ja julkisuuden välinen synergia on vallinnut musiikkialan varhaisista vuosista 1900-luvun alusta lähtien. Kun taiteella on yleisönsä, siitä tulee taidetta. (Deflem 2017.) Musiikkialan näkökulmasta yleisön merkitys on niin ikään selvä. Alaa ei olisi olemassa ilman yleisöä, joka kuluttaa musiikkia. Yleisö on lisäksi lopulta se, joka päättää, annetaanko tietylle artistille ja tämän musiikille huomiota, eli nouseeko artisti julkisuuteen vai ei (Marshall 2014, 150–164). Rojek (2012) on todennut, että julkisuutta tutkimalla voidaan ymmärtää paremmin, millaisia me ja maailma, jossa elämme, ovat. Julkisuuden henkilöt ja heidän elämänsä heijastavat kansalaisten unelmia sekä sitä, mikä nähdään elämässä tavoiteltavan arvoiseksi (Rockwell & Giles 2009, 206). Julkisuus kietoutuu tiiviisti yhteiskunnan jokaiselle osa-alueelle: kulttuuriin, politiikkaan, talouteen sekä yksityisihmisten elämiin (Deflem 2017; Marshall, Moore & Barbour 2015; Driessens 2013; Sternheimer 2011). Julkisuus käsitetään länsimaisessa yhteiskunnassa instituutiona, joka mahdollistaa normeihin perustuvan sosiaalisen integroitumisen sekä arvojen määrittymisen aikana, jona uskontojen merkitys on heikentynyt (Rojek 2001). Vaikka julkisuus ja sen merkitys eivät näyttäyty kaikille yhdenmukaisina, julkisuuden merkitystä tänä päivänä on mahdotonta kiistää. Sen osoittavat myös käsitteet julkisuuden kulttuuri (*celebrity culture*, Marshall 2006) ja julkisuuden yhteiskunta (*celebrity society*, van Krieken 2012), jotka ilmentävät julkisuuden läsnäoloa kaikkialla ympärillämme.

Julkisuuden määritelmiä on lukuisia ja käsitteitä käytetään monesti päällekkäin. Julkisuutta käsittelevissä tutkimuksissa pyritään usein tekemään eroa julkisuuden ja julkisuuden henkilöiden (*celebrity*) sekä kuuluisuuden ja kuuluisuuden prosessin (*fame*) välillä. Moderniin aikaan liitettävä julkisuus ja julkisuuden henkilöt yhdistetään yleensä medianäkyvyyteen perustuvaan tunnettuuteen sekä hieman negatiivisempiin käsityksiin julkisuuden pinnallisuudesta ja tunnettuuden lyhytkestoisuudesta. Kuuluisuuteen taas liitetään positiivisempia konnotaatioita, kuten tunnettuuden pitkäkestoisuutta, siitä seuraavaa symbolista kuolemattomuutta sekä tunnettuuden perustumista henkilön ominaisuuksiin, kuten musiikilliseen lahjakkuuteen. (Deflem 2017; Rojek 2001.) Gilesin (2000) mukaan kuuluisuudella tarkoitetaan myös prosessia, jossa mediat nostavat henkilön ihmisten tietoisuuteen. Tutkielman kontekstissa julkisuus käsitetään tunnettuutena ja tunnistettavuutena (*recognizability*), joka sisältää julkisuudelle annettavat moninaiset merkitykset. Lisäksi julkisuus ymmärretään prosessina, jossa medioiden ja muiden julkisuutta rakentavien instituutioiden ohella julkisuuden muodostumiseen osallistuvat myös henkilöt itse sekä yleisöt. (Driessensin 2013.)

Julkisuuden tutkija ja sosiologi Chris Rojekin (2001, 29–45) mukaan julkisuuden tutkimista voidaan lähestyä subjektivistisesta, strukturalistisesta ja poststrukturalistisesta näkökulmasta. Subjektivismiin mukaan julkisuus perustuu henkilön synnynnäisiin ominaisuuksiin, kuten musikaalisuuteen. Strukturalismissa puolestaan julkisuus ymmärretään yhteydessä yhteiskunnan rakenteisiin. Tällöin esimerkiksi artistin julkisuus ei perustu ainoastaan henkilön lahjakkuuteen, vaan lisäksi markkinointiin. Strukturalismia edustaa muun muassa käsitys julkisuuden henkilöistä kapitalismin tukijoina. Tästä näkökulmasta esimerkiksi tilanteessa, jossa musiikin kuluttaja identifioituu artistiin, käsitetään, että samastuminen perustuu harhakuvaan, jonka perimmäinen tarkoitus on tukea kapitalistista järjestelmää houkuttelemalla faneja kuluttamaan artistiin liitettäviä hyödykkeitä. Strukturalistista näkökulmaa edustaa myös näkemys siitä, että julkisuuden henkilöt toimivat yhteiskunnan moraalisin ohjeistajina. Julkisuuden henkilöiden medioitujen narratiivien ymmärretään tällöin vahvistavan yhteiskunnan rakenteita noudattavia kertomuksia oikeasta ja väärästä. Subjektivistista ja strukturalistista näkökulmaa voi kuitenkin kritisoida siitä, etteivät ne ota riittävästi huomioon julkisuuden henkilöiden ja yleisön aktiivista roolia.

Julkisuuden ymmärretään rakentuvan prosessissa, johon osallistuvat julkisuuden henkilöiden ja instituutioiden lisäksi yleisöt (Driessens 2013). Näkemys edustaa poststrukturalistista lähestymistapaa julkisuuden tutkimiseen (Rojek 2001, 43–45), minkä mukaisesti tiedetään, että julkisuus rakentuu kompleksisesti yhteydessä useisiin eri tahoihin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin. Poststrukturalistista näkökulmaa artistien julkisuuden rakentumisessa voidaan ymmärtää havainnollistuksella. Esimerkkinä toimii edesmenneen yhdysvaltalaisartisti Whitney Houstonin tituleeraaminen ”homoikoniksi” LGBTQ-yhteisöissä (Henry 2018). Ensinnäkin tiedetään, että Houston kiinnitettiin levy-yhtiöön tämän potentiaalinsa vuoksi. Homoikonin titteliä ei kuitenkaan ryhdytty tavoittelemaan promootiossa. Sen sijaan markkinoinnin ansiosta Houstonin nimi kantautui LGBTQ-yhteisöihin, joissa kiinnostuttiin myöhemmin medioiden kierrättämistä huhuista, joiden mukaan artisti olisi ollut romanttisessa suhteessa hänen naispuolisen assistenttinsa Robyn Crawfordin kanssa. (Whitney: Can I be me 2016.) Julkisessa asemassa toiminut Houston on voinut tarjota merkittävää henkistä tukea oman seksuaalisuutensa kanssa kamppaileville faneille samanaikaisesti, kun artisti on tuottanut taloudellista arvoa levy-yhtiölleen. Esimerkki osoittaa poststrukturalismin mukaisesti, että artistien julkisuudet sekä niiden erilaiset merkitykset rakentuvat monitasoisesti yhteydessä artistiin, yhteiskuntaan sekä eri konteksteissa, kuten faniyhteisöissä. Lisäksi esimerkki havainnollistaa artistien romanttisten suhteiden yhteiskunnallisen merkityksen. Tutkielman tarkoituksena on tutkia julkisuuden merkitystä artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa.

Julkisuus ymmärretään konstruktionismin mukaisesti sosiaalisena konstruktiona (Berger & Luckmann 1994) sekä romanttisten vuorovaikutussuhteiden tapaan ontologisesti vuorovaikutuksen ilmiönä, sillä kuten suhteet myös julkisuus ilmenee ja saa merkityksensä vuorovaikutuksessa ja kielessä. Deflemin (2017, 21–22) mukaan julkisuus ei ole muusta yhteiskunnasta erillään oleva ominaisuus, jota artisti omistaa. Sen sijaan artisti voi olla julkisuuden henkilö ainoastaan, kun artistista käydään keskustelua. Rojekin (2012, 14) mukaan taloudellisissa rakenteissa, kuten musiikkialalla, julkisuuden rakentaminen on kuitenkin aina tarkkaan suunniteltua. Artistien tunnettuutta pyritään luomaan niin, että se ilmenisi lopulta tarkoituksellisuudestaan huolimatta julkisuutena, jota on ilmestynyt artistille kuin luonnostaan. Giles (2000, 32) on todennut, ettei julkisuus ole kuitenkaan koskaan täysin kenenkään hallinnassa. Se, millaisena julkisuus lopulta näyttäytyy, on monen tekijän summa.

Julkisuutta syntyy usein myös silkasta esillä olemisesta. Toistuviin mediarepresentaatioihin perustuvan julkisuuskäsityksen (*attributed celebrity*) mukaan julkisuuden henkilöitä tulee yksinkertaisesti niistä, jotka mediat nostavat esille (Rojek 2001, 17–20). Marshallin (2014) sekä Bergerin ja Choin (2010) mukaan sosiaalisen median kasvu sekä onlinekulttuuri ovat muuttaneet ja vauhdittaneet julkisuuden rakentumista. Suurten yleisöjen tavoittaminen ja sisältöjen entistä nopeampi liikkuminen ihmisten välillä on mahdollistanut myös uudenlaisten julkisuuden henkilöiden synnyn. Abidinin (2018, 32–34) mukaan internetissä tunnetuiksi nousevat henkilöt perustuvat usein tavallisuuteen, eli siihen, että he ovat hyvin yleisönkaltaisia sen sijaan, että henkilöillä olisi esimerkiksi erityisiä kykyjä. Kyseessä ei kuitenkaan ole täysin uusi ilmiö, sillä tavallisuuden merkitys julkisuuden henkilöiden rakentumisessa tunnistettiin jo aikana, jolloin moderni, medioihin kytkeytynyt, käsitys julkisuudesta alkoi muodostua (Giles 2000, 14–25). Julkisuuden historian tunteminen on tarpeen, jotta julkisuuteen liitettäviä mahdollisesti syvään juurtuneita käsityksiä sekä niiden yhteyttä artistien romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin voitaisiin ymmärtää.

Julkisuuden historia ulottuu antiikin Kreikkaan, jossa maailman ensimmäiseksi julkisuuden henkilöksi kutsuttu Aleksanteri Suuri pyrki luomaan itsestään jumalankaltaisen hahmon, joka jäisi elämäänsä historian kirjoissa samaan tapaan kuin antiikin aikana palvotut jumalat. Samanlainen elämää suurempien hahmojen matkiminen toistuu tänä päivänä musiikkialalla, jossa artistit tähtäävät usein asemaan, jossa heidän ihailemansa artistit ovat. Modernin julkisuuden syntyminen voidaan ajoittaa 1920-luvulle, jolloin Hollywoodin elokuvateollisuudessa huomattiin, ettei yleisön kiinnostus kohdistunut ainoastaan näyttelijöiden kykyihin, vaan lisäksi heidän persooniin ja yksityiselämiinsä. Yleisöä kiehtoi jännite elokuvissa taianomaisina ja saavuttamattomina näyttäytyvien henkilöiden

sekä roolien takana olevien tavallisten ihmisten välillä. Kuluttajien samaistuminen ihailemiinsa näyttelijöihin tunnistettiin samalla taloudellisena voimana. Orastavasta kulutuskulttuurista hyötyvät elokuvayhtiöt pyrkivät inhimillistämään kuluttamista valjastamalla näyttelijät valheelliseksi lupaukseksi siitä, että ostamalla näyttelijöiden mainostamia hyödykkeitä kuluttajat voisivat muuttua hieman ihailemiensa näyttelijöiden kaltaisiksi. (Giles 2000, 14–25.)

Julkisuuden alkuperäisenä tarkoituksena on siten ollut opettaa, että julkisuudella ja hyödykkeitä kuluttamalla, itsestään voidaan rakentaa parempi versio, joka verifioituu muilta saatuna ihailuna ja hyväksyntänä (Rojek 2001, 14–15). Kun julkisuuden henkilöt käsitetään Sternheimerin (2011) mukaisesti heijastuksina yhteiskunnan arvomaailmoista, on tutkielman kannalta kiinnostavaa pohtia, mitä artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet kertovat suomalaisesta nyky-yhteiskunnasta. Jos artistit ja muut julkisuuden henkilöt kokevat elämän merkityksellisyyden kannalta oleellisten läheisten vuorovaikutussuhteiden (Aron ym. 2006) muodostamisen ja ylläpitämisen hankalaksi (Gross & Musgrave 2017; Rojek 2012), mutta ihmiset silti ihailevat julkisuuden henkilöitä ja haluavat olla heidän kaltaisiaan (Marshall 2014), käsitetäänkö julkisuus läheisiä vuorovaikutussuhteita arvokkaampana. Ainakin Franck (2019) on todennut, että nykyaikana huomioon kytkeytyy niin suuri arvo, että voidaan puhua jopa huomiotaloudesta (*economy of attention*). Suoraa vastausta on turha etsiä kompleksista ilmiötä tarkasteltaessa, mutta julkisuudelle annettuihin merkityksiin on syytä suhtautua kriittisesti. Väitän, että paremman version rakentaminen itsestä onnistuu julkisuutta ja kuluttamista varmemmin läheisissä vuorovaikutussuhteissa (ks. Aron & Aron 1986).

Historian tarkasteleminen osoittaa, että julkisuuden henkilöt ovat olleet pitkään yhteydessä voittoa tavoitteleviin organisaatioihin (Giles 2000, 14–25). Musiikkialan ja julkisuuden yhteiselo linkittyy teknologian kehittymiseen ja musiikin massatuotantoon (Marshall 2014, 150–164). Merkittävänä käännekohtana voidaan pitää elokuvateollisuudessakin esiintynyttä ilmiötä, jossa yleisön intressit siirtyivät esiintyjän lahjakkuudesta esiintyjän persoonaan, kuten ilmenee Buxtonin kuvauksessa: ”The invention of the microphone – – favoured a relaxed style of singing, which heightened the nuances of ‘personality’ in each singer – –. The emphasis changed from what one ‘did’ to what one was ‘like’.” (Giles 2000, 24). Lainaus ilmentää, miten äänen laadun kehittymisen myötä artistien henkilökohtaisten ominaisuuksien oli mahdollista nousta esiin musiikista, jolloin myös yleisöt alkoivat kiinnittää huomiota artisteihin yksilöinä. Henkilöityminen oli alkua kehitykselle, jossa musiikin kuuntelijat kiinnostuivat yhä enemmän myös artistien yksityiselämästä. Henkilöitymisen kehityssuunta ilmenee myös muilla yhteiskunnan alueilla, kuten politiikassa (ks. Isotalus 2017).

Musiikkialalla artistien yksilöllisillä eroilla on edelleen merkitystä. Frith (1996, 75–89) on todennut, että yleisöt pyrkivät rakentamaan muista erottuvaa identiteettiä musiikin avulla. Kuuntelemalla tietyn genren musiikkia, kuulija voi liittää itseensä genreen sidottuja merkityksiä. Artistien on edustettava genreä autenttisesti, jotta yleisö voi luottaa tähän haluttujen merkitysten välittäjänä. Tähän liittyy myös se, miksi ensitreffeillä kysytään monesti toisen musiikillisista mieltymyksistä. Treffikumppanin lempimusiikki voidaan yhdistää niihin merkityksiin, joita musiikki edustaa, minkä pohjalta voidaan rakentaa käsitystä siitä, millainen henkilö on kyseessä. Artistin roolin ja romanttisten vuorovaikutussuhteiden yhteyttä tutkittaessa pyritään selvittämään, miten artisteihin kohdistuvat odotukset esimerkiksi tiettyjen merkitysten välittäjinä heijastuvat suhteissa esiintyviin jännitteisiin. Marshallin (2014, 150–164) mukaan erilaisuuden ja autenttisuuden lisäksi artistit pyrkivät ylläpitämään julkisuutta välittämällä sitoutuneisuutta faneihin yleisön ja artistin välisen vuorovaikutussuhteen kautta. Tällaista suhdetta kutsutaan parasosiaaliseksi vuorovaikutussuhteeksi, jolla tarkoitetaan yksipuolista suhdetta, jossa yleisö kokee tuntevansa julkisuuden henkilön, vaikkei olisi koskaan tavannut tätä (Kim & Song 2015). Rojekin (2012, 126) mukaan parasosiaaliset vuorovaikutussuhteet perustuvatkin illuusioon intiimiydestä julkisuuden henkilön ja yleisön välillä.

Paynen (2010, 195–203) mukaan julkisuuden henkilön suhde yleisöön on perinteisesti perustunut yleisön kuvitteelliseen mahdollisuuteen muodostaa romanttinen tai seksuaalinen suhde julkisuuden henkilön kanssa. Julkisuuden henkilöiden houkuttelevuutta on rakennettu muun muassa mystiikan sekä ylivermaisyyden diskursseilla (ks. Dyer 1998). Julkisuuden henkilöihin liitettäviä fantasioita tutkinut Misha Kavka (2018) on todennut, että etenkin naispuolisten julkisuuden henkilöiden kohdalla kyse on aina ollut seksuaalisen saatavuuden illuusiosta. Tutkijan mukaan julkisuudessa toimiviin naisiin kohdistetut seksuaaliset halut ja niihin perustuvat parasosiaaliset suhteet on normalisoitu instituutioiden, kuten medioiden, toiminnassa. Julkisuuden henkilöiden asema on kuitenkin muuttumassa, kun henkilöihin kohdistuvia seksualisoivia käytäntöjä on alettu kritisoida ja etenkin naiset ovat ottaneet määräysvaltaa omista kehoistaan. Myös Suomessa aihe on ollut esillä. Esimerkiksi Helsingin Sanomat on kirjoittanut artisti Adikiasta, eli Kirsikka Ruohosesta, joka on kertonut musiikissaan ”naisista, jotka ottavat tekijyyden ja toimijuuden itselleen” (Määttänen 2019). Tutkielmassa pohditaan muun muassa sitä, miten artistien parasosiaalisiin vuorovaikutussuhteisiin kohdistuvat odotukset heijastuvat mahdollisesti artistien romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Kavkan (2018) mukaan julkisuuden henkilöihin liitettävissä fantasioissa on aina kyse vallasta. Julkisuutta sekä siihen kytkeytyvää valtaa foucaltilaisesta näkökulmasta tutkinut David Marshall (2014) on todennut, että julkisuuden henkilöt tulisi ymmärtää osana valtarakenteita. Hänen mukaansa

julkisuuden ensisijainen tarkoitus on tukea käsitystä demokraattisesta yhteiskunnasta, jossa kaikilla on mahdollisuus saavuttaa valtaa ja pääomaa julkisuuden henkilöiden tapaan. Tutkijan mukaan kyseessä on kuitenkin harhakuvitelma. Driessens (2013, 552–553) on todennut, ettei kaikkien ole mahdollista saada julkisuutta ja valtaa, sillä julkisuus perustuu sosiaaliseen eristäytymiseen: osan nostaminen esiin vaatii sitä, että muut ovat piilossa. Julkisuuden ohella muodostuu siten aina valtahierarkioita. Suomessa julkisuuden epätasa-arvoisesta jakautumisesta on käyty keskustelua, kun Sanoma-konserniin kuuluva Nelonen osti osan festivaali-, levy-yhtiö- ja kustannustoiminnasta (Sirén & Paananen 2019). Kauppojen myötä Nelonen voi käytännössä nostaa medioissa ja tapahtumissa esille ainoastaan omia artisteja, minkä seurauksena musiikkikentän monimuotoisuus voi kärsiä (Muusikkojen liitto 2019). Myös Kuoppalan (2018) mukaan Nelosella on valtaa päättää, kenellä on mahdollisuus tulla nähdyksi. Poststrukturalismin (Rojek 2001, 43–45) mukaisesti tiedetään, että instituutioilla on tärkeä rooli julkisuuden rakentumisessa. Nelonen voi siten ainakin periaatteessa vaikuttaa siihen, millaiset ihmiset, näkemykset ja arvomaailmat pääsevät esille julkisuudessa.

Julkisuuteen kytkeytyvää valtaa on tutkittu myös jatkamalla Max Weberin ajatuksia statuksesta (Kurzman ym. 2007, 355–362). Tutkimuksen mukaan tunnettuuden myötä henkilö saa julkisuusstatuksen, joka perustuu henkilöön kohdistuvaan huomioon. Julkisuusstatus on arvokas, sillä sitä voidaan hyödyntää muun muassa taloudellisen pääoman tuottamisessa, mistä esimerkkinä toimivat artistit, joiden tuottavuuteen vaikuttaa se, kuinka moni tuntee artistin. Lisäksi julkisuusstatuksella voi olla painoarvoa myös lain edessä, oli kyseessä sitten julkisuudessa toimiva tai yksityinen henkilö (ks. Rautio & Happonen 2018; Svahn 2016). Artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden kontekstissa on tärkeää ymmärtää etenkin julkisuusstatuksen yhteys interpersonaalisiin vuorovaikutussuhteisiin. Tutkimuksen mukaan parasosiaalisten vuorovaikutussuhteiden pohjalta yleisö tuntee artistit yleensä paremmin, kuin artistit yleisön. Tiedon epätasaisesta jakautumisesta johtuen artistien voidaan nähdä olevan lähtökohtaisesti korkeammassa asemassa vuorovaikutustilanteissa, joissa muut osapuolet eivät omaa julkisuusstatusta.

Julkisuusstatus on yhteydessä myös negatiiviisiin kokemuksiin vuorovaikutustilanteissa. Henkilöön kohdistuva jatkuva huomio voi esimerkiksi vaikeuttaa kykyä käyttäytyä ja liikkua eri paikoissa normaalisti. Julkisuusstatuksen kielteisiltä kokemuksilta pyritään välttymään muodostamalla sosiaalisia verkostoja, joihin on pääsy ainoastaan henkilöillä, jotka omaavat samanlaisia kokemuksia huomion keskipisteenä olemisesta. (Kurzman ym. 2007, 356.) Tällöin myös romanttiset vuorovaikutussuhteet keskittyisivät julkisuuden henkilöistä muodostuvien verkostojen sisälle. Rockwellin ja Gilesin (2009) mukaan julkisuus on yhteydessä vaikeuksiin läheisissä

vuorovaikutussuhteissa. Julkisuus houkuttelee ympärille usein ihmisiä, jotka pyrkivät hyötymään julkisuuden henkilön asemasta. Tutkimuksen mukaan julkisuuden henkilöt kohtaavat monesti tilanteita, joissa heidän kanssaan pyritään muodostamaan läheisiä suhteita julkisuusstatuksen hyödyntämiseksi. Tämän seurauksena julkisuuden henkilöiden kokema epäluottamus muita kohtaan kasvaa, mikä voi vähentää halukkuutta osallistua sosiaalisiin tilanteisiin tai muodostaa uusia suhteita. Pyrkimys päästä lähelle julkisuuden henkilöitä voi perustua haluun kasvattaa omaa statusta. Bergerin ja Choin (2010, 315) sekä Rojekin (2001, 15) mukaan suhteella julkisuuden henkilöön tai pelkästään julkisuuden henkilön seurassa näyttäytymällä voi nostaa omaa statusta sosiaalisissa verkostoissa. Ilmiö tunnistetaan myös vuorovaikutustieteissä. Aronin ja Aronin (1986) mukaan omaa identiteettiä voi laajentaa sisällyttämällä siihen resursseja muilta.

Julkisuusstatukseen liittyy myös normatiivista valtaa (Kurzman ym. 2007, 357–358). Tutkijoiden mukaan julkisuuden henkilöihin kohdistuva huomio, jolla on merkitystä itseisarvona, houkuttelee ihmisiä matkimaan julkisuutta saavia henkilöitä sekä heidän elämäntyylejään, jotta huomio kohdistuisi myös heihin. Julkisuuden henkilöiden imitointi sisältää myös heidän käyttäytymisensä ja ajatustensa sisäistämisen, mikä tarkoittaa, että julkisuusstatusta voi kaitsea palvelemaan esimerkiksi uskonnollisia tarkoituksia. Julkisuuteen liitettävät käsitykset statuksesta ja menestyksestä antavat julkisuuden henkilöille valtaa ja legitimizeettiä myös sellaisilla alueilla, joilla heillä ei välttämättä ole todellisuudessa riittävää tietotasoa (ks. Hoffman & Tan 2015). Julkisuuden henkilöillä voi olla muun muassa poliittista valtaa huolimatta siitä, toimiiko henkilö politiikassa vai ei. Esimerkiksi yhdysvaltalaisartisti Taylor Swiftin kehoitus äänestää Yhdysvaltojen kongressin välivaaleissa synnytti ryntäyksen äänestysrekisteröinteihin (France 2018). Tutkielman kannalta julkisuuteen liittyvä normatiivinen valta on syytä ottaa huomioon, sillä yleisöt saattavat käsittää artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet mallina, jota imitoida huomion ja hyväksynnän saamiseksi.

Sosiologi Karen Sternheimerin (2011) mukaan julkisuuden henkilöt heijastavat kunkin yhteisön sosiaalisia rakenteita: politiikkaa, taloutta, kulttuuria sekä yhteisön jäsenten näkemyksiä esimerkiksi ihmissuhteista. Tutkijan mukaan julkisuuden henkilöt sekä heistä käytävä keskustelu heijastavat yhteisöjen arvomaailmoja sekä muun muassa käsityksiä menestyksestä ja siitä, mikä käsitetään tavoittelemisen arvoisena. Julkisuus voi toimia myös sosiaalisen kontrollin välineenä, kun julkisuuden henkilöistä juoruamalla määritetään normeja eli sitä, millainen käyttäytyminen ja oleminen on sosiaalisesti hyväksyttävää (Marshall 2010, 37). Esimerkiksi uutisointi Jari Sillanpään homoseksuaalisuudesta (esim. Hurmas 2017) kuvastaa ihmisten asennoitumista heteronormeista poikkeaviin suhdemuotoihin. Väitän, että 90-luvulla sekä medioiden että yksityishenkilöiden julkinen

keskustelu Sillanpään romanttisista suhteista on eronnut keskustelusta, jota suhteista käydään tänä päivänä. Artistien julkisuuteen kytkeytyvä yhteiskunnallinen merkitys kuvastaa artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden ja yhteiskunnan yhteenkietoutuneisuutta. Julkisuutta ja siihen liittyvää valtaa voidaan ymmärtää paremmin tarkastelemalla julkisuutta pääomana.

Pierre Bourdieun näkemyksiä pääomasta soveltanut sekä julkisuuteen kytkeytyvää epätasa-arvoa tutkinut Olivier Driessens (2013) käsittää julkisuuden omana pääomamuotonaan, julkisuuspääomana, joka on lähellä symbolisen pääoman käsitettä. Symbolinen pääoma käsitetään kaikkena, joka mielletään arvokkaaksi, oli se sitten todellisuudessa arvokasta tai ei. Tutkimuksen mukaan julkisuuspääoma puolestaan on itsessään arvokasta. Vastaavan näkemyksen jakaa myös George Franck (2019), joka käsittää julkisuuden kenttänä, jossa huomio toimii markkinoilla vaihdettavana pääomana. Julkisuuspääoman käsitteen avulla voidaan ymmärtää, kuinka julkisuuspääoma on siirrettävissä yhdeltä julkisuuden alueelta toiselle (Agyepong 2016). Musiikkialalla julkisuuspääomaa vaihdetaan esimerkiksi taloudelliseksi pääomaksi eli rahaksi, kun levy-yhtiöt myyvät artistibrändiä yhteistyökumppaneilleen. Tutustumalla suurten levy-yhtiöiden toimintasektoreihin huomataan, että brändiyhteistyöt ovat merkittävä osa yhtiöiden toimintaa (ks. Universal Music Finland 2020; Sony Music Finland 2020). Brändin merkityksellisyys on syytä tiedostaa, kun tutkitaan artistien mahdollisuuksia muodostaa ja ylläpitää romanttisia vuorovaikutussuhteita maailmassa, jossa artisti käsitetään luultavasti enemmän hyödykkeenä, kuin henkilönä (ks. Giles 2000). Artistin roolin ja romanttisten vuorovaikutussuhteiden yhteyden ymmärtämiseksi seuraavaksi perehdytään tutkielman teoreettiseen viitekehykseen eli relationaaliseen dialektiikkaan.

3 RELATIONAALINEN DIALEKTIikka

Länsimaisessa musiikissa yhdistetään yleensä äänet, jotka muodostavat keskenään kauniin harmonian. Jos kuuntelee tarkasti, jokaisen käytetyn soittimen tai jopa nuotin voi kuulla myös erikseen. Romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyvät äänet ovat vastaavasti toisistaan erotettavissa, mutta samalla vuorovaikutuksessa keskenään ja siten tiiviisti sulautuneita toisiinsa. Harkitun harmonian sijaan vuorovaikutussuhteet muodostavat sekasortoisen kakofonian, jossa vastakkaiset säröäänet ovat luonnollinen osa suhdetta. Relationaalisen dialektiikan teoriassa vuorovaikutussuhteissa esiintyvien äänten välinen jännitteisyys ymmärretään suhteen ontologisena perustana. Tutkimalla artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyviä relationaalisia jännitteitä voidaan muodostaa käsitys siitä, millaista vuorovaikutus suhteissa on sekä ymmärtää, miten artistin rooli heijastuu vuorovaikutussuhteisiin. (Baxter & Montgomery 1996.)

3.1 Dialogismi

Vuorovaikutustutkijoiden Leslie Baxterin ja Barbara Montgomeryn (1996) kehittämä relationaalisen dialektiikan teoria (RDT tästä eteenpäin) perustuu venäläisen filosofin Mikhail Bakhtinin dialogismiin. Kaikki tutkielmassa esitetyt näkemykset Bakhtinilta perustuvat Baxterin ja Montgomeryn (1996), Baxterin (2004) sekä Coolsin (2011) tulkintoihin Bakhtinin kirjoituksista 1920- ja 1930-luvuilta. Bakhtinin mukaan dialogissa osapuolet sulautuvat kokonaisuudeksi, kun kaksi eriävää ääntä yhdistyvät. Sosiaalinen elämä on kuitenkin kompleksisempaa. Kahden vastakkaisen näkemyksen sijaan useat, erilaiset äänet muodostavat toisiinsa kytkeytyneiden äänten sekasorron. RDT pohjautuu tähän dialogiseen näkemykseen, jonka mukaisesti vuorovaikutussuhteissa osapuolet sulautuvat toisiinsa vuorovaikutuksessa säilyttäen samalla oman äänensä ja omat näkemyksensä. Erilaisten äänten tai voimien vuorovaikutteisuus synnyttää jännitteisyyttä, kun osapuolet neuvottelevat monenlaisista suhteesta merkityksellisiksi koetuista aiheista. Ymmärtääkseen vuorovaikutussuhteissa esiintyviä jännitteitä sekä siten suhteiden luonnetta on ensin syvennyttävä sosiaalisen elämän moniäänisyyteen Bakhtinin dialogismin mukaisesti. (Baxter & Montgomery 1996, 24–31.)

Dialogismi koostuu Bakhtinin mukaan neljästä konseptista, jotka ovat minuuden rakentuminen vuorovaikutuksessa, päättymättömyys, kronotooppi ja karnevalistisuus sekä heteroglossia ja ilmaisut.

Ensimmäinen konsepti vastaa osaltaan aikaisemmin esitettyä Meadin (1967) näkemystä identiteetin muodostumisesta suhteessa muihin. Bakhtinin mukaan minuus rakentuu, kun identiteetti sekä yhdistetään muihin että erotetaan muista. Itseä ei siten voi olla ilman muita, mutta ei myöskään olemalla samanlainen kuin muut. Tarve olla yhteydessä muihin kuvastaa vuorovaikutuksen sentripetaalista, eli keskivetoista tai osapuolia yhteen vetävää voimaa ja tarve yksilönä erottautumiseen sentrifugaalista, eli keskipakoista tai osapuolia erilleen vetävää voimaa. (Cools 2011, 37–40.) Bakhtin on todennut, että sosiaalisuus ilmenee parhaimmillaan minuuden rakentumisen jännitteessä, joka syntyy, kun käsitys itsestä tasapainoilee oman ja muiden tietoisuuksien rajapinnoilla: ”A person – – is wholly and always – – on the boundary between [his or her] own and someone else’s consciousness, on the threshold – – and in this tension-filled encounter lies – – the highest degree of sociality.” (Baxter & Montgomery 1996, 79).

Dialogismin toinen konsepti, päättymättömyys (*unfinalizability*), kuvastaa sentripetaalisten ja sentrifugaalisten voimien vuorovaikutuksesta johtuvaa päättymättömyyttä niin minuuden kuin sosiaalisen elämänkin muodostumisessa. Tasapainoilu kahden vastakkaisen navan välillä ilmenee jatkuvana muutoksena, joka näkyy esimerkiksi läpi elämän kestävästä itsekseen tulemisen prosessina. Kronotooppi ja karnevalistisuus (*chronotope and carnivalisue*) ovat dialogismin perustan kolmas konsepti. Kronotoopilla tarkoitetaan ajan ja tilan ulottuvuutta, joka muodostaa kontekstin vuorovaikutukselle. Sentripetaalisten ja sentrifugaalisten voimien kamppailu ilmenee tiettyyn aikaan ja paikkaan sidottuna. (Cools 2011, 37–40.) Karnevalistisuuden käsitteellä Bakhtin on pyrkinyt kuvastamaan sosiaalisen elämän perustavanlaatuista ristiriitaisuutta, joka johtuu eriävien äänten olemassa olosta. Bakhtinin mukaan todellisen dialogin on mahdollista syntyä silloin, kun ristiriitaisetkin äänet hyväksytään fundamentaalisenä osana sosiaalista elämää. (Baxter & Montgomery 1996, 60.) Baxter (2004, 188) on todennut, että karnevalistisuus ilmenee asioiden ylösalaisin kääntämisenä ja valtasuhteiden tarkastelemisena. Artistien sosiaalisessa elämässä valtarakenteet voivat ilmetä esimerkiksi artistin ja yksityisen henkilön interpersonallisessa kohtaamisessa, jossa artistiin suhtaudutaan julkisuusstatuksen vuoksi alhaalta ylöspäin (Kurzman ym. 2007, 355–362). Tutkielmassa pohditaan esimerkiksi sitä, onko todellista dialogia ja vuorovaikutussuhdetta mahdollista syntyä vasta, kun osapuolet riisuuntuvat sosiaalisista rooleistaan ja kohtaavat toisensa uniikkeina, yhtä arvokkaina yksilöinä.

Viimeinen neljästä konseptista on heteroglossia ja ilmaisut (*heteroglossia and utterance*). Heteroglossialla Bakhtin tarkoittaa sosiaalisen elämän moniäänisyyttä sekä kieltä, joka on rajatun merkkijärjestelmän sijaan määrittelemätön ja dynaaminen. Ilmaisut ovat tiettyssä hetkessä ja tilassa

(kronotooppi) sanottuja lausahduksia, mutta ne ovat kytköksissä kaikkeen ennalta sanottuun ja sanomattomaan. Heteroglossia ilmentää tietyssä vuorovaikutustilanteessa käytettyjen ilmaisujen välistä intertekstuaalisuutta suhteessa menneeseen ja tulevaan. Ilmaisut ovat lähes poikkeuksetta yhteydessä kielen merkkijärjestelmään ja merkityksiin, joita on käytetty aikaisemmin sekä tullaan luultavasti käyttämään myös jatkossa eri konteksteissa. Kaikki, mitä sanotaan, on siten yhteydessä jo sanottuun ja sanomattomaan, vaikka ilmaisua käytetään hetkessä omien tavoitteiden mukaisesti. Heteroglossian käsite auttaa ymmärtämään merkitysten sidoksisuutta vuorovaikutustilanteeseen, vuorovaikutussuhteeseen ja laajemmin yhteiskunnassa esitettyihin ilmaisuihin ja mahdollisiin tuleviin ilmaisuihin. (Cools 2011, 39–40; Baxter & Montgomery 1996, 27–29 & 106–107).

Artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden näkökulmasta dialogismin eri konsepteista merkityksellinen on huomio minuuden rakentumisesta vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Bakhtinin mukaan minuus muodostuu kahdesta keskenään ristiriidassa olevasta tarpeesta, jotka ovat muihin yhdistyminen ja muista erottautuminen. Lisäksi Bakhtin on todennut, että itseksi on mahdollista tulla ainoastaan paljastamalla todellinen minänsä muille. (Baxter & Montgomery 1996, 24–26). Tätä näkemystä puoltaa Gilesin (2000) huomio siitä, että itsensä tuotteistamisen myötä julkisuuden henkilön käsitys todellisesta identiteetistä hämärtyy, kun muut suhtautuvat henkilöön tuotteistetun identiteetin perusteella. Minuuden muodostumisen ymmärtäminen sosiaalisena prosessina auttaa käsittämään julkisuudessa toimivan artistin kokemusta maailmassa. Tutkielmassa selvitetään, millaisia jännitteitä syntyy, kun artistin minuus ei muodostu ainoastaan vuorovaikutuksessa romanttisissa suhteissa, vaan lisäksi esimerkiksi artistien parasosiaalisissa vuorovaikutussuhteissa sekä medioissa. Heteroglossian ja ilmaisujen käsitteiden avulla ymmärretään, että artistien minäkäsityksiin ja vuorovaikutussuhteisiin ovat yhteydessä merkitykset, joita artisteihin ja suhteisiin on liitetty aikaisemmin suhteessa sekä ympäröivissä sosiaalisissa verkostoissa. Bakhtinin dialogismi muodostaa perustan relationaalisen dialektiikan teorialle, johon syvennyttään seuraavaksi.

3.2 Relationaalisen dialektiikan teoria

Vuorovaikutustieteistä löytyy runsaasti teorioita ja näkökulmia romanttisten vuorovaikutussuhteiden tutkimiseen. Esimerkiksi sosiaalisen läpäisyn teoriassa (*social penetration theory*, Altman & Taylor 1987) käsitetään, että vastavuoroinen todelliseen identiteettiin liittyvän tiedon jakaminen mahdollistaa intiimien ja merkityksellisten vuorovaikutussuhteiden muodostamisen. Epävarmuuden vähentämisen teoriassa (*uncertainty reduction theory*, Berger & Calabrese 1975) puolestaan

ymmärretään, että vuorovaikutussuhteen läheisyyttä voi parantaa pyrkimällä ymmärtämään suhteen osapuolia esimerkiksi lisäämällä yksityisten tietojen jakamista. Suhteen osapuolet eivät kuitenkaan aina pyri vuorovaikutuksellaan suhteen syventämiseen. Yksityisyyden viestinnällisen säätelyn teorian (*privacy management theory*, Petronio 2002) mukaan motiivit itsestä kertomiseen voivat liittyä myös vaikkapa itseilmaisusta nauttimiseen. Edellä mainitut teorit tarjoavat rikkaita perspektiivejä romanttisten vuorovaikutussuhteiden tutkimiseen, mutta ne eivät kiinnitä riittävästi huomiota vuorovaikutussuhteiden perusluonteeseen: jatkuvaan muutokseen ja kompleksisuuteen.

Sosiaalisen läpäisyn (Altman & Taylor 1987) sekä epävarmuuden vähentämisen teorian (Berger & Calabrese 1975) voidaan käsittää Baxterin ja Montgomeryn (1996, 45–46) mukaisesti edustavan monologista näkökulmaa vuorovaikutussuhteiden tutkimiseen. Monologismissa ajatellaan, että vuorovaikutussuhteissa tavoitteena on aina lähentää ja syventää suhdetta. Lisäksi käsitetään, että esimerkiksi yhdessä olo on yksinomaan positiivisesti suhteeseen vaikuttava tekijä. Bakhtinin ajatusten mukaisesti huomio keskittyy tällöin ainoastaan sentripetaalisiin voimiin ja jättää huomiotta voimat, jotka vetävät osapuolia erilleen. Monologista lähestymistapaa on kritisoitu vuorovaikutussuhteiden liiasta yksinkertaistamisesta. Tutkijoiden mukaan dualistisesta näkökulmasta sekä sentripetaaliset että sentrifugaaliset voimat tunnustetaan, mutta niiden välillä ei nähdä vuorovaikutusta. Dualismissa kukin suhteessa ilmenevä voima sekä niiden vastavoima nähdään itsenäisenä ja muista riippumattomana, mikä tarkoittaa, että esimerkiksi avoimuutta suhteessa voitaisiin tarkastella käsittelemättä sulkeutuneisuutta.

Monologismin ja dualismin sijaan artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita tutkitaan tässä tutkielmassa RDT:n mukaisesti dialektisesta näkökulmasta (Baxter & Montgomery 1996). Dialektiikassa vuorovaikutussuhteissa esiintyvien vastakkaisten voimien olemassaolon lisäksi niiden keskinäinen vuorovaikutteisuus tunnustetaan. RDT:ssa esimerkiksi avoimuus ymmärretään suhteessa sulkeutuneisuuteen, sillä sulkeutuneisuus antaa merkityksen avoimuudelle ja toisin päin. RDT:ssa toisensa kumoavat voimat muodostavat jännitepareja, joissa vastakkain asettuvat navat voivat edustaa esimerkiksi suhteessa koettuja vetoja varmuuden ja epävarmuuden välillä. Dialektisuus ilmenee siten, että suhteen osapuolet voivat tuntea samanaikaisesti vetoa kumpaakin jänniteparin napaa kohtaan. Suhteelta voidaan toivoa esimerkiksi jossain määrin epävarmuutta, joka pitää suhteen jännittävänä, mutta samalla varmuutta siitä, että suhteen kestävyyyteen voi luottaa. RDT:ssa ymmärretään siten, ettei epävarmuus ole välttämättä automaattinen uhka suhteelle, sillä sekä epävarmuuden että varmuuden yhteys suhteeseen voi olla positiivinen. Tämä vuorovaikutussuhteiden sekä/että-ominaisuus on yksi RDT:n keskeisimmistä ajatuksista. Lisäksi tutkijat muistuttavat, ettei jännitteitä

tule yksinkertaistaa joko positiiviseksi tai negatiiviseksi suhteen kannalta. Sen sijaan jännitteet ovat vuorovaikutussuhteiden ontologinen perusta.

Nimestään huolimatta relationaalisen dialektiikan teoria ei ole oikeastaan teoria, sillä se ei perustu aksioomiin tai positivistisen teorioiden tapaan syy–seuraussuhteiden kartoittamiseen. RDT:n ansio on siinä, että sen avulla voidaan kuvailla ja ymmärtää monimutkaisia vuorovaikutussuhteita. RDT perustuu neljään ydinkäsitteeseen, jotka ovat vastakohtaisuus, muutos, käytäntö sekä kokonaisvaltaisuus. Vastakohtaisuudella (*contradiction*) tarkoitetaan jännitepareja, jotka muodostuvat kahden keskenään ristiriitaisen voiman vuorovaikutuksesta (esim. inklusiivisuus–eristyneisyys). Muutos (*change*) johtuu suhteiden jännitteisyydestä, minkä vuoksi suhteet hakevat jatkuvasti muotoaan, samaan tapaan, kuin Bakhtin käsittää minuuden rakentumisen päättymättömyyden. Vuorovaikutussuhteet ovat dynaamisia sen sijaan, että ne kulkisivat lineaarista janaa, joka päättyisi jonkinlaiseen läheisyyden ja staattisen läheisyyden huippupisteeseen. (Baxter & Montgomery 1996, 6–17.) Kolmas RDT:n ydinkäsite on käytäntö (*praxis*), joka kuvastaa sitä, että vuorovaikutussuhteen osapuolet ovat samalla sekä toimijoita että jännitteiden kohteita. Toimijoina osapuolet voivat pyrkiä hallitsemaan jännitteitä eri tavoin, kuten hyväksymällä niiden olemassaolon. Jännitteet kuitenkin vaikuttavat vastavuoroisesti toimijoihin ja vuorovaikutukseen. Vuorovaikutus määrittää siten, millainen suhde on samalla, kun suhde määrittää sitä, miten suhteessa viestitään. Bakhtinin heteroglossian käsitteestä jalostuva viimeinen ydinkäsite, kokonaisvaltaisuus (*totality*), tarkoittaa jännitteiden yhteenkietoutuneisuutta. Vuorovaikutussuhteet muotoutuvat jännitteissä, jotka kietoutuvat suhteeseen ja ympäröivään maailmaan. (Baxter & Montgomery 1996, 6–17.)

RDT:n mukaan jännitteisyys on luonnollinen osa kaikkia vuorovaikutussuhteita, eikä sitä tule rinnastaa konflikteihin. Erilaisten jännitteiden välillä tasapainottelu havainnollistaa sitä, että suhde on olemassa. Ilman jännitteiden välillä käytävää neuvottelua, eli vuorovaikutusta, ei olisi myöskään suhdetta. (Baxter 2011.) RDT:a hyödynnetään artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden tutkimisessa, jotta voitaisiin tunnistaa artistin rooliin kytkeytyvät jännitteet, joita osapuolet käsittelevät suhteissaan. Jännitteitä tutkimalla saadaan käsitys siitä, millaista vuorovaikutus artistien romanttisissa suhteissa on, eli millaisia suhteet ovat. Kun suhteiden osapuolet ovat tietoisia artistin rooliin kytkeytyvistä jännitteistä, niiden käsitteleminen voi olla helpompaa ja ne voidaan lopulta tarvittaessa hyväksyä luonnollisena osana suhdetta, jolloin suhteiden ylläpitäminen mahdollisesti helpottuu. Lisäksi joidenkin jännitteiden hallitsemista voidaan tarkastella kriittisesti. Mitä otetaan huomioon, kun neuvotellaan esimerkiksi suhteen paljastamisesta tai salaamisesta? Käsitelläänkö jännitteitä vuorovaikutussuhteen vai artistina toimimisen ylläpitämiseksi? Nämä kysymykset ovat

oleellisia, sillä artistina toimimisen ja läheisten vuorovaikutussuhteiden ylläpitäminen samanaikaisesti on todettu hankalaksi (ks. Gross & Musgrave 2017; Vaag, Giæver & Bjerkeset 2014)

Vuorovaikutussuhteiden sekasortoisuudesta johtuen suhteiden määrittäminen voi olla hankalaa. Toisaalta tavoitteena ei ole silotellun käsityksen muodostaminen suhteista, vaan pyrkimys tulkita vuorovaikutussuhteiden luonnetta niiden ymmärtämiseksi. (Baxter & Montgomery 1996.) Vuorovaikutussuhteiden ymmärtämiseen tähtäävä teoria sopii artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden tarkastelemiseen, sillä aihetta on tutkittu vähän. Tulkinnallisuutta edustavan teorian hyödyntäminen on perusteltua, sillä artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita tutkitaan tulkinnallisesti fenomenologisen ja sosiokulttuurisen tutkimustradition näkökulmista (Craig 1999, 138–146). RDT soveltuu romanttisten vuorovaikutussuhteiden tutkimiseen erilaisissa konteksteissa, kuten ilmenee suhteita sosiaalisessa mediassa (Fox, Osborn & Warber 2014) sekä kulttuurien välisiä parisuhteita (Cools 2011) tarkastelleissa tutkimuksissa. Romanttisten vuorovaikutussuhteiden yhteyttä julkisuuteen ei ole tiettävästi aikaisemmin tutkittu, mikä tarkoittaa sitä, että tutkielman avulla selvitetään samalla, miten RDT soveltuu läheisten vuorovaikutussuhteiden tutkimiseen julkisuuden kontekstissa. RDT:n yhdistäminen tutkielman konstruktionistiseen ajattelutapaan (Berger & Luckmann 1994) on luonteva, sillä teoriassa tunnistetaan sosiaalisen konstruktionismin mukaisesti vuorovaikutussuhteiden ja ympäröivän maailman yhteenkietoutuneisuus.

Vuorovaikutussuhteiden jännitteitä tutkimalla voidaan tavoittaa suhteiden syvin olemus (Baxter 2011). Seuraavaksi syvennytään siihen, millaisia relationaalisia jännitteitä vuorovaikutussuhteissa yleensä ilmenee. Jännitteiden tutkimiseen johdattelee Cheekin, eli Jare Tiihosen, pohdinta artistina toimimisen ja romanttisen vuorovaikutussuhteen yhdistämisen ristiriitaisuudesta:

”Jos ihmissuhteet haluaa toimimaan, ne pitäisi saada asetettua siihen kärkeen musiikin sijaan. Mun kolme viimeisintä albumia hakee tematiikkaa sydänsurusta. Mä oon spekuloinu, että mitä jos mulla ei olis ollut sitä, niin olisko näitä mun kolmea isointa albumia ikinä voitu kirjoittaa. Silloin kun seurustelin, kirjoitin mun huonoimman albumin. Silloin varmaan oli sellainen olo, että mä oon nyt vaan tässä suhteessa.”
(Nelonen 2017)

Lainauksessa ilmenee RDT:n ydinajatus kahden vastakkaisen voiman välisestä relationaalisesta jännitteestä, kun artisti tasapainoilee autonomisuuden ja yhteyden välillä. Tarve autonomisuudelle ilmenee pohdintana siitä, että menestys musiikillisella uralla vaatisi parisuhteen sijaan keskittymistä täysin omiin tavoitteisiin. Tarve yhteydelle puolestaan näkyy artistin kokemuksena siitä, että parisuhteen ylläpitäminen edellyttää keskittymistä ensisijaisesti suhteeseen omien musiikkiin

liittyvien tavoitteiden sijaan. Lainauksesta on pääteltävissä autonomisuuden ja yhteyden jänniteparin kytkeytyminen laajempaan teemaan tai dialektiseen voimaan, artistin roolin ja romanttisen vuorovaikutussuhteen yhdistämiseen, joka näyttäytyy artistille miltei mahdottomana. Lisäksi lainauksessa ilmenee artistin roolin ja romanttisen suhteen yhdistämiseen liittyvä paradoksaalisuus, kun parisuhde yhdistetään kielteisesti artistin roolissa toimimiseen, mutta samalla todetaan, ettei musiikillisten tavoitteiden saavuttaminen olisi ollut välttämättä yhtä menestyksestä ilman parisuhteen päättymistä sekä siitä seurannutta, kärsimyksestä ammennettua hittimusiikkia. Lainaus kiteyttää Baxterin ja Montgomeryn (1996) käsityksen vuorovaikutussuhteiden kompleksisuudesta, jota pyritään ymmärtämään artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden kontekstissa.

Artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa käsitellään suhteen sisäisiä ja ulkoisia jännitteitä. Sisäiset relationaaliset jännitteet ovat suhteen osapuolten välillä ilmeneviä jännitteitä, jotka voivat liittyä esimerkiksi neuvotteluihin avoimuudesta ja sulkeutuneisuudesta suhteessa. Ulkoiset relationaaliset jännitteet ovat vuorovaikutussuhteen sekä sosiaalisten verkostojen tai kulttuurin välillä esiintyviä jännitteitä. (Baxter & Montgomery 1996, 16.) Ulkoiset jännitteet voivat liittyä esimerkiksi siihen, millaisia merkityksiä artistien romanttisiin suhteisiin liitetään medioissa ja miten merkitykset heijastuvat suhteen osapuolten käsityksiin heidän suhteestaan. Sisäiset ja ulkoiset jännitteet voidaan jakaa edelleen kolmeen pääkategoriaan, jotka perustuvat tyypillisesti läheisissä vuorovaikutussuhteissa esiintyviin voimiin (Baxter & Scharp 2015). Pääkategoriat ovat yhdentyminen (*integration*), ilmaiseminen (*expression*) ja pysyvyys (*stability*). Dialektiikan mukaisesti voimat tulee kuitenkin aina ymmärtää suhteessa niiden vastavoimiin, minkä vuoksi vuorovaikutussuhteissa ilmenevien jänniteparien pääkategoriat ovat: yhdentyminen–eriytyminen, pysyvyys–muutos sekä ilmaiseminen–vaikeneminen (Kuvio 1.; Erbert 2000, 640).

	YHDENTYMINEN– ERITYMINEN	PYSYVYYS– MUUTOS	ILMAISEMINEN– VAIKENEMINEN
Sisäinen jännite	Autonomisuus–yhteys	Varmuus–epävarmuus	Avoimuus– sulkeutuneisuus
Ulkoinen jännite	Inklusiivisuus– eristyneisyys	Konventionaalisuus– ainutlaatuisuus	Paljastaminen– salaaminen

KUVIO 1. Relationaalisen dialektiikan pääjänniteparit.

Yhdentymisen ja eriytymisen pääkategoria jakautuu Erbertin (2000) mukaan suhteen sisäisiin ja ulkoisiin jännitepareihin: autonomisuuteen ja yhteyteen sekä inklusiivisuuteen ja eristyneisyyteen. Autonomisuus–yhteys tarkoittaa osapuolten tarvetta erottautua suhteesta yksilöinä ja keskittyä itseensä sekä toisaalta halua olla yhdessä ja yhteydessä toiseen, mistä esimerkkinä toimii aikaisemmin esitetty lainaus (s. 38). Yhdentymisen ja eriytymisen jännite ilmenee suhteen ja sosiaalisten verkostojen välillä inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitteenä. Inklusiivisuus–eristyneisyys käsittää neuvottelut siitä, missä määrin pari on tai ei ole osana sosiaalisia verkostoja. Aikaisemmassa kirjallisuudessa todetaan, että sosiaalinen eristäytyminen on julkisuuden edellytys (Driessens 2013, 552–553) ja julkisuus voi vaikuttaa eristävästi henkilön sosiaaliseen elämään (Giles & Rockwell 2009). Tutkielmassa voidaan siten esimerkiksi pohtia, onko julkisuus yhteydessä artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa ilmeneviin inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitteisiin ja miten se ilmenee suhteissa. Inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännite voi ilmetä myös ulkopuolisten käsitysten ja suhteen sisällä muodostettujen käsitysten ristiriitaisuuksina. Kavkan (2018) mukaan julkisuuden henkilöihin on perinteisesti liitetty illuusio romanttisesta tai seksuaalisesta saatavuudesta. Voidaan pohtia, onko esimerkiksi tällaisilla käsityksillä merkitystä artistien romanttisissa suhteissa.

Erbert (2000) käyttää pysyvyyden ja muutoksen alakategoriaan kuuluvasta suhteen sisäisestä jänniteparista käsitettä ennustettavuus–uutuus (*predictability–novelty*). Tässä tutkielmassa jännite nimetään varmuuden ja epävarmuuden jännitteeksi, jolla tarkoitetaan suhteen osapuolten tuntemaa vetoa tasaisuutta, rutiineja ja järjestystä kohtaan, mutta samanaikaisesti osapuolten tarvetta epätasaisuudelle, vaihtelulle ja yllätyksellisyydelle. Rojek (2012) ja Giles (2000) on todennut, että julkisuuden myötä henkilöstä kiinnostuneiden ihmisten ja interpersonaalisten kohtaamisten määrä kasvaa. Jos artistien kumppanivaihtoehdot kasvavat julkisuuden myötä, hakevatko he vaihtelua ja jännitystä uusista kohtaamisista vai pyrkivätkö artistit pitämään kiinni suhteesta, joka mahdollistaa sosiaalisen tuen julkisuuden pyörteissä? Pysyvyyden ja muutoksen jännite ilmenee suhteen ja sosiaalisten verkostojen välillä konventionaalisuuden ja ainutlaatuisuuden jännitteenä. Artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa voidaan esimerkiksi pohtia, kokevatko artistit, että heidän suhteensa vastaavat konventionaalisia käsityksiä parisuhteista. Julkisuuden henkilöihin suhtaudutaan usein julkisuusstatuksen vuoksi eriyttävästi (Kurzman ym. 2007, 355–362) minkä vuoksi voidaan pohtia, miten julkisuus on yhteydessä käsityksiin konventionaalisuudesta ja ainutlaatuisuudesta.

Viimeisen, ilmaisemisen ja vaikenemisen pääkategorian, alle lukeutuvat suhteen sisäinen avoimuuden ja sulkeutuneisuuden sekä ulkoinen paljastamisen ja salaamisen jännitepari. Avoimuus–sulkeutuneisuus käsittää vuorovaikutuksessa ilmenevän itsestä kertomisen ja sen säätelemisen.

Paljastamisen ja salaamisen jännite ilmenee keskusteluina suhteen yksityisyyden rajoista eli siitä, mitä asioita suhteesta jaetaan tai missä määrin suhde näkyy sen ulkopuolelle. (Erbert 2000, 640.) Rockwell ja Giles (2009) ovat todenneet, että julkisuuden myötä epäluottamus muita kohtaan kasvaa. Voidaan päätellä, että avoimuuden ja sulkeutuneisuuden jännite voi ilmetä artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esimerkiksi suhteen muodostamisvaiheessa, kun artisti saattaa säädellä itsestä kertomista arvioidessaan potentiaalisen kumppanin motiiveja suhteelle. Paljastamisen ja salaamisen jännite voi puolestaan ilmetä esimerkiksi neuvotteluina siitä, halutaanko suhdetta tuoda julkisuuteen tai saako suhdetta käsitellä musiikissa.

Baxterin ja Montgomeryn (1996) käsitys vuorovaikutussuhteiden sekasortoisuudesta ilmenee muun muassa relationaalisten jännitteiden limittyneisyytenä. Esimerkiksi paljastamisen ja salaamisen jännite voi liittyä siihen, miten vuorovaikutussuhteen osapuolet ovat osana sosiaalisia verkostoja (inklusiivisuus–eristyneisyys). Kulttuurien välisiä parisuhteita väitöskirjassaan tutkineen Carine Coolsin (2011) mukaan jännitteiden luokitteluun liittyy uhka suhteiden yksinkertaistamisesta. Tavoittaakseen ymmärryksen suhteiden luonteesta niiden kompleksisuutta kunnioittaen, tutkija nimesi jännitteiden ja parien suhteita koskevien näkemysten pohjalta lisäksi suhteissa esiintyvät dialektiset voimat. Voimiin lukeutuivat muun muassa kulttuurinen identiteetti ja kuuluminen sekä epävarmuus. Tutkielmassa käsitetään, että dialektiset voimat ovat ikään kuin relationaalisten jännitteiden kattoteemoja. Artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden ymmärtämiseksi jännitteiden ja artistien suhdetta koskevien näkemysten perusteella kartoitetaan, mitä dialektisia voimia suhteissa ilmenee.

Baxterin (2011) mukaan RDT:n ydinajatus on, että vuorovaikutussuhteet rakentuvat kamppailevissa diskursseissa. Tutkija on todennut, että suhteen merkitykset muodostuvat, kun vastakkaisia, keskenään vuorovaikutteisia diskursseja, eli merkityssysteemeitä, pyritään tulkitsemaan tietyssä vuorovaikutustilanteessa (ks. Bakhtinin heteroglossia ja ilmaisut s. 31–32). Dialektisten voimien ymmärtämiseksi suhteessa relationaaliin jännitteisiin, voimat voidaan käsittää suhteissa ilmenevinä artistin rooliin kytkeytyvinä diskursseina. Jännitteisiin verrattuna kyse on siten laajemmista suhteissa ilmenevistä voimista. Lisäksi niihin liittyy jännitteiden kaltaisia ominaisuuksia, mikä ilmenee voimien limittyneisyytenä sekä sidoksisuutena sosiaaliin rakenteisiin (Cools 2011). Artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa dialektiset voimat voivat ilmetä esimerkiksi tilanteessa, jossa osapuolet käsittelevät paljastamisen ja salaamisen jännitettä julkisuuden hallitsemiseksi suhteessa. Julkisuuden ja yksityisyyden kamppailevien diskurssien tulkitseminen jännitteen käsittelemisen yhteydessä kuvastaisi tällöin julkisuuden dialektisen voiman ilmenemistä suhteessa.

4 TUTKIELMAN TOTEUTUS

Edellisissä luvuissa perehdyttiin artistin roolin ja romanttisten vuorovaikutussuhteiden moninaisiin merkityksiin artistien ja yhteiskunnan näkökulmista. Lisäksi syvennyttiin relationaaliseen dialektiikkaan, jota hyödynnetään artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden ymmärtämiseksi vuorovaikutuksen näkökulmasta. Tässä luvussa määritellään tutkimusongelma ja -kysymykset, minkä jälkeen esitellään tutkielman lähtökohdat ja metodologiset valinnat.

4.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset

Aikaisemman kirjallisuuden pohjalta voidaan todeta, että julkisuudessa toimivat artistit kohtaavat erilaisia haasteita romanttisissa vuorovaikutussuhteissaan (ks. Gross & Musgrave 2017; Rockwell & Giles 2009; Rojek 2001). Myös yksinäisyyden kokemukset ovat artisteille usein tuttuja (Karjalainen 2019; Giles 2000, 95). Tutkielman tavoitteena on ymmärtää artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyviä relationaalisia jännitteitä ja dialektisia voimia, jotta voitaisiin ymmärtää, millaisia suhteet ovat. Relationaalisen dialektiikan teorian mukaisesti tiedetään, että suhteessa ilmenevien jännitteiden tunnistaminen sekä hyväksyminen luonnollisena osana suhdetta voi helpottaa niiden hallitsemista sekä siten suhteiden muodostamista ja ylläpitämistä. (Baxter & Montgomery 1996.) Artistien kannalta romanttiset vuorovaikutussuhteet ovat merkityksellisiä, sillä kumppani on ensisijainen sosiaalisen tuen lähde artistille. Tuen saaminen on tärkeää, sillä musiikkialalla esiintyy erilaisia hyvinvointiin liittyviä uhkia (Gross & Musgrave 2017). Hyvinvointiin ja henkilön kokemusmaailmaan on yhteydessä myös julkisuus (Rockwell & Giles 2009), joka kietoutuu tiiviisti musiikkialaan (Deflem 2017) sekä siten artistin rooliin. Artistien näkökulmasta aiheen tutkiminen on perusteltua, jotta sosiaalisen tuen ja laajemmin kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin (Kansky 2018) ja elämän merkitykselliseksi kokemisen (Aron ym. 2006) kannalta tärkeitä suhteita voitaisiin ymmärtää sekä mahdollisesti tukea.

Vuorovaikutussuhteet, joissa artistit tulevat tunnustetuiksi omina itsenään, ovat merkityksellisiä koherentin minäkäsityksen ylläpitämisen perspektiivistä. Itsensä tuotteistamisen myötä muiden voi olla hankala erottaa todellista identiteettiä tuotteistetusta, jota artistin tulee ylläpitää vuorovaikutuksessa julkisen identiteetin (Gilesin 2000, 86–88), eli brändin (ks. Mattila 2014), ja sen autenttisuuden (Marshall 2014, 150–164) ylläpitämiseksi. Koska minuus rakentuu suhteessa muihin

(Mead 1967), artisteilla tulisi olla läheisiä vuorovaikutussuhteita, joissa todelliseen identiteettiin perustuvan minän ylläpitäminen olisi mahdollista (ks. Giles 2000; Baxter & Montgomery 1996, 24–26). Rockwellin ja Gilesin (2009) mukaan julkisuuden henkilöiden sosiaalista elämää luonnehtii jatkuva vaihtelu eri identiteettien välillä, mikä koetaan stressaavaksi ja ahdistavaksi. Tutkimuksessa on todettu, että määräysvalta siitä, millainen identiteetti julkisuuden henkilölle rakentuu ja kumman identiteetin (todellinen vai keinotekoinen) mukaisesti henkilö milloinkin käyttäytyy, on henkilön itsensä sijasta yleisöllä. Minuuden perustaminen artistin roolin tarjoamiin identiteetin rakennusaineisiin eli merkityksiin (ks. Berger & Luckmann 1994), joita muodostetaan esimerkiksi parasosiaalisissa suhteissa (ks. Kavka 2018), julkisuudessa (ks. Kurzman ym. 2007) sekä musiikkialalla (ks. Gross & Musgrave 2017), käsitetään autenttisen, henkilön todelliseen identiteettiin perustuvan minäkäsityksen säilyttämisen näkökulmasta kestävämmäksi.

Artistien sekä heidän läheistensä lisäksi tulokset ovat osin yleistettävissä myös muiden julkisuudessa toimivien henkilöiden läheisiin suhteisiin. Ymmärrys artistin rooliin kuuluvan julkisuuden yhteydestä läheisiin vuorovaikutussuhteisiin on tärkeä myös yksityishenkilöiden perspektiivistä. Marshallin (2010; 2016) mukaan julkisuuden merkitys on kasvanut paitsi yhteiskunnassa myös yksityishenkilöiden elämässä. Tutkija on todennut, että yhä useampi pyrkii ylläpitämään todellisesta identiteetistä poikkeavaa julkista persoonaa erilaisten hyötyjen tai hyväksynnän saamiseksi. Julkisuuden tavoittelemisesta tekee houkuttelevan siihen kytkeytyvät pääoman (Driessens 2013), statuksen (Kurzman ym. 2007) ja vallan (Marshall 2014) muodot. Huomion arvo nyky-yhteiskunnassa on merkittävä (Franck 2019). Koska julkisuus ilmenee yhteiskunnan jokaisella alueella (van Krieken 2012) ja sen merkitys on kasvanut entisestään (Ramirez & Hagen 2018), tulisi julkisuus ottaa huomioon myös läheisten vuorovaikutussuhteiden tutkimuksissa sosiokulttuurisen paradigman piirissä, jossa läheisten suhteiden yhteys yhteiskuntaan tunnustetaan (Craig 1999, 140–146). Tutkielma luo lisäarvoa vuorovaikutustieteisiin, jossa julkisuuden yhteyttä läheisiin suhteisiin ei ole tietävästi aikaisemmin tutkittu vuorovaikutuksen näkökulmasta. Tarkoituksena on selvittää, miten RDT soveltuu aiheen tutkimiseen.

Julkisuuden henkilöt ja heidän yksityiselämänsä kuvastavat yhteiskuntaa sekä sen arvoja ja kulttuuria (Sternheimer 2011). Yhteiskunnan näkökulmasta tutkielmassa pohditaan, mitä julkisuudessa toimivien artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet kertovat ympäröivästä maailmasta. Julkisuudessa esillä oleviin artisteihin ja siten heidän suhteisiinsa kytkeytyy muun muassa normatiivista valtaa, mikä tarkoittaa, että artistien suhteilla voi olla merkitystä yhteisöjen normien muotoutumisessa (Marshall 2010). Valta ilmenee lisäksi esimerkiksi julkisuusstatuksena ja -

pääomana (Driessens 2013; Kurzman ym. 2007), jotka ovat yhteydessä henkilöiden sosiaaliseen elämään. Julkisuus voi houkutella artistien lähelle ihmisiä, jotka pyrkivät saamaan osansa henkilön julkisuuspääomasta (Rojek 2001). Bergerin ja Choin (2010, 315) mukaan pelkkä julkisuuden henkilön seurassa näyttäytyminen voi nostaa henkilön statusta. Kohtaamiset hyväksikäyttämään pyrkivien henkilöiden kanssa lisäävät julkisuuden henkilöiden epäluottamusta muihin ihmisiin. Tällaiset sekä muut vuorovaikutustilanteet, joissa julkisuuden henkilöitä lähestytään heidän julkisuusstatuksensa vuoksi, koetaan pääosin ahdistaviksi, minkä vuoksi sosiaalisia tilanteita ryhdytään usein välttelemään. Kun tilanteisiin joudutaan monesti vain kotiovesta ulos astumalla, pahimmillaan välttely voi johtaa sosiaaliseen eristäytymiseen ja yksinäisyyteen. (Rockwell & Giles 2009.) Kokemus voi olla paradoksaalinen, kun julkisuuden henkilöt kokevat olonsa yksinäisiksi, vaikka ongelma ei ole siinä, etteikö heidän ympärillään olisi ihmisiä (Giles 2000, 95). Artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden ymmärtämiseksi on tutkittava vuorovaikutusta, jossa suhteiden merkitykset rakentuvat (Baxter 2011). Tutkimusongelma on siten:

Miten artistin rooli heijastuu vuorovaikutukseen artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa?

Ongelmaan pureudutaan kolmen tutkimuskysymyksen avulla. Relationaalisen dialektiikan teoriaa (Baxter & Montgomery 1996) hyödyntämällä voidaan tutkia artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyviä relationaalisia jännitteitä, jotka muodostavat vuorovaikutussuhteiden ontologisen perustan. RDT:n mukaan käsitetään, että jännitteet ilmenevät suhteen osapuolten vuorovaikutuksessa sekä suhteen ja ulkopuolisten sosiaalisten verkostojen välillä. Jännitteitä tutkimalla suhteita voidaan siten ymmärtää suhteessa ympäröiviin sosiaalisiin rakenteisiin. Vuorovaikutussuhteiden merkitykset rakentuvat teorian mukaan sen perusteella, miten tietyssä tilassa ja ajassa käytettyjä ilmauksia tulkitaan yhteydessä merkityksiin, joita annetaan, on annettu ja tullaan mahdollisesti antamaan eri asioille suhteessa sekä sosiaalisissa verkostoissa. Tutkielmassa ollaan kiinnostuneita artistin roolin yhteydestä romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin, minkä vuoksi tavoitteena on selvittää, miten juuri artistina toimiminen näkyy vuorovaikutuksessa. Tämän perusteella ensimmäinen tutkimuskysymys on:

T1. Millaisia artistin rooliin kytkeytyviä sisäisiä ja ulkoisia relationaalisia jännitteitä artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyy?

Relationaalisten jännitteiden lisäksi tutkielmassa pyritään selvittämään dialektiset voimat, jotka ilmentävät artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyviä kamppailevia diskursseja.

Dialektiset voimat perustuvat suhteissa ilmeneviin jännitteisiin sekä artistien näkemyksiin siitä, miten artistin rooli heijastuu heidän romanttisiin vuorovaikutussuhteisiinsa. Dialektisten voimien hahmottaminen auttaa ymmärtämään relationaalisia jännitteitä paremmin, minkälaisia artistin rooliin kytkeytyviä laajempia teemoja vuorovaikutuksessa esiintyy. Tästä johdan toisen tutkimuskysymyksen:

T2. Millaisia artistin rooliin liittyviä dialektisia voimia suhteissa ilmenee?

Tutkielman tavoitteena on tarkastella artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita ensisijaisesti artistien, mutta myös yhteiskunnan näkökulmasta. Suhteiden jännitteitä sekä dialektisia voimia tutkimalla voidaan ymmärtää, millaista vuorovaikutus suhteissa on. Vuorovaikutus ymmärretään sidoksissa artisteihin, jotka osallistuvat dialogeihin ja tekevät tulkintoja vuorovaikutuksesta sekä suhteisiin, jotka ovat olemassa niin kauan kuin osapuolet pyrkivät hallitsemaan suhteen jännitteitä, eli ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Lisäksi vuorovaikutus on yhteydessä yhteiskuntaan, jossa suhteiden merkitykset muotoutuvat ja jota suhteiden vuorovaikutus vastavuoroisesti rakentaa. Artistien romanttisten suhteiden ymmärretään heijastavan yhteiskuntaa, sen sosiaalisia rakenteita sekä arvomaailmoja (Sternheimer 2011; Marshall 2014). Relationaalisten jännitteiden ja dialektisten voimien selvittämisen jälkeen voidaan pohtia, millaisia artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet ovat. Yhteiskunnan näkökulma huomioon ottaen kolmas tutkimuskysymys on:

T3. Millaisia artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet ovat ja mitä ne kertovat suomalaisesta yhteiskunnasta?

Kysymyksiin vastataan tutkielman aineiston pohjalta, mutta etenkin kolmanteen kysymykseen vastatessa hyödynnetään aikaisempaa kirjallisuutta. Tutkimuskysymyksiin vastaamalla voidaan selvittää, miten juuri artistina toimiminen, eli artistin rooli, heijastuu vuorovaikutukseen artistien romanttisissa suhteissa. Tutkielman kontekstina on Suomen musiikkialalla toimineiden tai toimivien artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet. Tulokset kertovat siten Suomessa asuvien artistien kokemuksista ja suhteista, jotka kuvastavat osin suomalaista nyky-yhteiskuntaa.

4.2 Tutkielman lähtökohdat

Tutkielma perustuu konstruktionistiseen ajatukseen tiedon rakentumisesta vuorovaikutuksessa (Crotty 1998, 8–11). Konstruktionismin mukaisesti ymmärretään, että artistien romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin liitettävät merkitykset eivät muodostu tyhjiössä tai yksin tutkijan mielessä. Sen sijaan ymmärretään, että merkitykset rakentuvat vuorovaikutuksessa suhteissa, suhteiden ja sosiaalisten verkostojen välillä sekä lopulta tutkijan ja haastateltavien artistien välisessä vuorovaikutuksessa haastattelutilanteissa (Kvale 2007, 1–7). Konstruktionistinen ajattelu näkyy tutkielman teoreettisessa viitekehyksessä: artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden ymmärretään muodostuvan vuorovaikutuksessa (Baxter & Montgomery 1996). Suhteet, artistin rooli ja sen eri ulottuvuudet käsitetään lisäksi Bergerin ja Luckmannin (1994) todellisuuden rakentumista koskevien näkemysten mukaisesti sosiaalisina konstruktioina.

Tutkielmassa tehdyt päätelmät ovat niin ikään sosiaalisesti rakentuneita, minkä vuoksi aiheita on mahdotonta lähestyä täysin objektiivisesti. Tutkijan suhde todellisuuteen muovaa väistämättä tulkintoja, vaikka omaa ajattelua pyritäänkin haastamaan. Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan luotettavan laadullisen tutkimuksen perustana on, että tutkija ymmärretään oleellisena välineenä tutkimustyössä. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkijan kyky tutkimukselliseen mielikuvitukseen ja päättelyyn sekä näiden prosessien kuvaamiseen ja perustelemiseen, mahdollistavat paitsi tutkimuksen tekemisen myös sen arvioimisen tiedeyhteisöissä, joissa tutkimus voidaan lopulta tunnustaa tieteelliseksi. Tutkijalla on kokemusta kotimaisesta ja kansainvälisestä musiikkialasta, mikä tukee tutkimustyön tekemistä. Ymmärrys esimerkiksi musiikkialojen erilaisista kulttuureista mahdollistaa sen, että Yhdysvaltoihin ja Iso-Britanniaan keskittyneeseen kirjallisuuteen osataan suhtautua kriittisesti tarkasteltaessa artistien kokemuksia Suomessa. Pyrkimystä objektiivisuuteen helpottaa se, ettei tutkija itse kuulu julkisuudessa toimivien artistien muodostamaan ihmisryhmään, eikä tutkija myöskään ole ollut romanttisessa suhteessa artistin tai julkisuuden henkilön kanssa.

Tutkielman tulkinnallisuus ilmenee artistien tekeminä tulkintoina sosiaalisesta maailmasta sekä edelleen tutkijan tulkintoina artistien kertomuksista haastattelutilanteessa sekä myöhemmin analysoitaessa litteroitua haastatteluaineistoa. Tulkinnallisesta näkökulmasta merkitykset muodostuvat refleksiivisesti, monimutkaisesti ja jatkuvassa prosessissa (Manning & Kunkel 2014a), mikä sopii artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden tutkimiseen, jotka ovat niin ikään perusluonteeltaan kompleksisia ja dynaamisia (Baxter & Montgomery 1996). Tutkimusaihetta lähestytään näkökulmasta, jossa vuorovaikutuksen tutkiminen perustuu merkitysten tulkitsemiseen.

Siten tutkielma asettuu viestinnän fenomenologisen ja sosiokulttuurisen tutkimustradition piiriin (Craig 1999, 138–140), jotka esiteltiin sivulla 7. Vuorovaikutus ja merkitykset käsitetään sidoksissa yhteiskunnan rakenteisiin sekä yksilöihin ja heidän toimintaansa. Tutkielma on rajattu Suomeen sekä romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin, joissa vähintään yhdellä osapuolella on kokemusta artistin roolista, kuten se on tässä tutkielmassa määritelty. Tekemällä rajauksia voidaan varmistaa, että artistien todellisuuksia yhdistää intersubjektiivisuus, jolla tarkoitetaan sitä, että tutkittava joukko tulkitsee maailmaa suhteellisen samalla tavalla (Eskola & Suoranta 1998, 45–66). Rajauksella voidaan vahvistaa tulkintojen yleistettävyyttä.

4.3 Metodologia

Artistien romanttisia vuorovaikutussuhteita tutkitaan kvalitatiivisesti sekä teoriasidonnaisesti. Tutkielman aineisto kerätään haastattelemalla kotimaisia artisteja teemahaastattelun mukaisesti. (Eskola & Suoranta 1998.) Aineiston käsittelemisessä sekä suhteiden relationaalisten jännitteiden ja dialektisten voimien jäsentämisessä hyödynnetään temaattista analyysia (Braun & Clarke 2006).

4.3.1 Teemahaastattelut

Kvalitatiivinen tutkimus mahdollistaa artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden yksityiskohtaisen tarkastelun, mikä sopii monisyisten ja niukasti tutkittujen vuorovaikutussuhteiden tutkimiseen. Haastattelun avulla on mahdollista muodostaa käsitys vuorovaikutussuhteiden monitasoisista merkityksistä ja nostaa esiin marginalisoitujen ihmisryhmien kokemukset. (Manning & Kunkel 2014a, 435–437.) Julkisuuden henkilöiden kokemusmaailmojen tarkasteleminen tieteellisissä tutkimuksissa on ollut vähäistä johtuen muun muassa metodologisista vaikeuksista. Julkisuuden henkilöitä on ollut hankalaa tavoittaa tutkimushaastatteluihin (Rockwell & Giles 2009). Lisäksi artisteina toimivien henkilöiden kokemukset saattavat jäädä sivuun, jos ääntä artistin roolin takana ei huomioida, kun artistin tuotteistettu identiteetti dominoi artistista muodostettuja käsityksiä (Giles 2000). Artistien musiikki, omaelämäkerrat, dokumentit, sosiaalisen median julkaisut, lehtihaastattelut tai muu julkiseen identiteettiin liitettävä sisältö ei sovi luotettavan laadullisen tutkimuksen aineistoksi. Artistibrändien alla julkaistu näennäisesti yksityiseen tietoon perustuva sisältö voi todellisuudessa perustua pelkästään brändin rakentamiseen (ks. Marshall 2010, 44–45).

Luotettavampaa tietoa artistien kokemuksista saadaan haastattelemalla artisteja suoraan sekä säilyttämällä artistien anonymiteetti läpi tutkielman.

Tutkielman tavoitteena on fenomenologisen tutkimustradition (Craig 1999, 138–140) perinteitä kunnioittaen tuoda artistien kokemukset esille mahdollisimman totuudenmukaisesti. Artisteille annetaan mahdollisuus kertoa itselle merkityksellisistä kokemuksista ilman aikarajoituksia. Laajojen kertomusten ja yksityiskohtaisen aineiston kerääminen mahdollistavat vuorovaikutussuhteiden syvällisen analyysin (Baxter 2011, 87). Artisteja haastatellaan teemahaastattelun mukaisesti (Eskola & Suoranta 1998, 86–89), jotta voitaisiin selvittää, millaisia näkemyksiä artisteilla on artistin roolin yhteydestä romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin. Tutkijoiden mukaan esimerkiksi kyselytutkimukseen verrattuna teemahaastattelun etuna on se, että keskustelua voidaan navigoida haastattelun aikana tutkimuskysymysten kannalta merkityksellisiin teemoihin. Lisäksi haastattelutilanteessa voidaan tarkkailla haastateltavan nonverbaalista viestintää, tauotuksia ja muuta viestintäkäyttäytymistä, minkä avulla vuorovaikutuksessa rakennettavien merkitysten tulkitseminen on mahdollisesti helpompaa.

Haastatteluissa käsiteltävät teemat muodostettiin etukäteen perustuen Baxterin ja Montgomeryn (1996) relationaalisen dialektiikan teoriaan sekä Erbertin (2000, 640) jännitekategorioihin. Teemahaastattelun kehyksen muodostivat pääjänniteparit eli sisäiset jännitteet; autonomisuus–yhteys, varmuus–epävarmuus, avoimuus–sulkeutuneisuus sekä ulkoiset jännitteet; paljastaminen–salaaminen, inklusiivisuus–eristyneisyys ja konventionaalisuus–ainutlaatuisuus. Keskustelun pitämiseksi artistin roolin ja romanttisten vuorovaikutussuhteiden yhteyteen liittyvissä kertomuksissa, haastattelurunkoon lisättiin esimerkkikysymyksiä, joiden hyödyntäminen olisi mahdollista keskustelun navigoimiseksi (ks. Liite 1.). Haastattelumetodi asettuu siten kohtalaisen ja puolistrukturoidun haastattelun välimaastoon (*moderately and semistructured interview*, Manning & Kunkel 2014b, 52). Tämä tarkoittaa, että haastateltavan kertomuksiin voidaan mukautua kysymällä tarkentavia, ennalta määriteltyjä kysymyksiä, muovaamalla kysymyksiä sekä liikkumalla niiden välillä vapaasti. Haastattelut voivat esimerkiksi alkaa kysymyksellä; millaiset keskustelunaiheet toistuvat romanttisissa suhteissasi liittyen rooliisi artistina? Vastausten pohjalta pyritään tunnistamaan relationaalisia jännitteitä, minkä jälkeen voidaan esittää tarkentavia kysymyksiä.

Aineistonkeruu

Aineistonkeruuseen mahdollisesti liittyvien haasteiden vuoksi (ks. Rockwell & Giles 2009), yhteyttä otettiin aluksi erääseen levy-yhtiöön, joka oli kiinnostunut auttamaan aineiston keräämisessä. Yhteistyö osoittautui alkuun toimivaksi keinoksi haastatella artisteja, joilla on kokemuksia artistin roolissa olemisesta, mutta hiljalleen yhteydenpito hiipui yhtiön suunnalta. Lopulta haastateltavat tavoitettiin lähettämällä haastattelupyyntöjä suoraan artisteille sähköpostin ja Instagramin kautta. Tämä mahdollisti harkinnanvaraisen otannan, jossa aineiston keräämisessä tavoitellaan vahvan teoreettisen perustan rakentamista (Eskola & Suoranta 1998, 18). Yhteistyössä levy-yhtiön kanssa haastateltavat olisivat määräytyneet yhtiön edustamien artistien mukaan, jolloin tutkielman tulokset olisivat kertoneet artistien kokemuksista osana yhtä organisaatiota ja sen kulttuuria. Harkinnanvaraisen otannan avulla oli mahdollista lähestyä monenlaisia artisteja eri yhtiöistä. Tutkielman aihe herätti artisteissa kiinnostusta ja osallistujia olisi lopulta ollut enemmän kuin tutkielman aikataulun puitteissa ehdittiin ottamaan mukaan. Lisäksi osallistujamäärään vaikutti tutkielman toteutuksen perustaminen mahdollisimman monen haastattelun sijasta laadullisesti vahvaan aineistoon, josta tehtävät tulkinnat ovat teoreettisesti kestäviä ja yleistettäviä (Eskola & Suoranta 1998, 60–68).

Otannasta tavoiteltiin moninaista, jolloin haastateltaviksi haettiin artisteja erilaisista demografisista taustoista, uravaiheista sekä musiikkigenreistä. Tärkeintä haastateltavien valitsemisessa oli se, että heillä olisi kokemusta artistin roolista. Haastateltaviksi sopivat Suomessa toimivat tai toimineet artistit, joilla on kokemuksia artistiksi identifioitumisesta, musiikkialalla toimimisesta ja julkisuudesta. Haastateltavien artistien tuli olla kiinnitettyinä levy-yhtiöön joko haastatteluhetkellä tai menneisyydessä, jotta kriteeri musiikkialalla toimimisesta täyttyisi. Levy-yhtiöiden tavoitteena on pyrkiä strategisesti kasvattamaan tai hallitsemaan artistien julkisuutta (Passman 2019). Tästä päätellään, että haastateltavilla on siten kokemusta jonkinasteisesta julkisuudesta, joka on artistin roolin määritelmän toinen kriteeri. Kun artistit toimivat artisteina, eli omaksuvat artistin roolin, he ottavat aineksia omaan identiteettiinsä artistin roolista (ks. Berger & Luckmann 1994). Lisäksi tiedetään, että artistin julkisuutta hallitaan identiteettiin sidoksissa olevan julkisen persoonan tai artistibrändin avulla (ks. Marshall 2014, 150–164; Giles 2000). Näin täyttyy artistin roolin viimeinen kriteeri: artistiksi identifioituminen.

Tutkielmassa käsitellään romanttisia vuorovaikutussuhteita, jotka ovat haastateltaville henkilökohtaisia sekä mahdollisesti arkaluontoisia aiheita. Lisäksi tiedostetaan, että artistien julkisen

aseman vuoksi, henkilökohtaisen tiedon jakamiseen saatetaan suhtautua erityisen varovaisesti siihen liittyvien riskien vuoksi. Haastattelujen vuotaminen julkisuuteen voi aiheuttaa erityistä vahinkoa artisteille, joiden työt perustuvat osin julkisuuden hallitsemiseen. Artistien anonymiteetin suojeleminen on varmistettu tutkielman jokaisessa vaiheessa. Erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, että osallistujat kokivat olonsa mukavaksi ja turvalliseksi haastattelujen aikana sekä jälkeen. Yhteensä yhtätoista artistia haastateltiin kasvotusten Helsingissä loppuvuodesta 2018 sekä alkuvuodesta 2019. Kahdeksaa artistia haastateltiin yksityisessä liiketilassa Töölössä ja kolmea artistia heidän toiveidensa mukaisessa paikassa, jotka olivat helsinkiläinen publi, oma koti ja toimisto. Haastateltavat allekirjoittivat ja saivat mukaansa sopimuksen, josta löytyvät kuvaus haastatteluaineiston käyttötarkoituksesta sekä tutkijan ja pro gradu -tutkielman ohjaajan yhteystiedot. Sopimuksessa ilmaistaan lisäksi, että haastattelumateriaaleja säilytetään luottamuksellisesti niin, että niihin on pääsy ainoastaan tutkijalla ja tarvittaessa ohjaajalla. Litterointivaiheessa haastateltavien tunnistetiedot, kuten nimi, poistettiin ja äänitteet hävitettiin. Artistien yksityisyyden suojaamiseksi osallistujien anonymiteetti säilytetään tutkielman kaikissa vaiheissa. Tutkielmassa aikaisemmin esitettyjen artistien lainausten tai artisteihin liittyvien artikkeleiden käyttö tutkielman lähteinä ei tarkoita sitä, että samat artistit olisivat myös osallistuneet haastatteluihin.

Tutkielman aihe oli haastateltavien tiedossa ennen haastatteluun saapumista. Haastattelutilanteen alussa sopimus käytiin jokaisen kanssa yhdessä läpi. Haastateltaville ilmoitettiin, miksi keskustelu äänitetään ja milloin äänittäminen alkaisi. Haastattelun alettua artisteilta kysyttiin alkuun muutamia demografisia kysymyksiä (ikä, sukupuoli, suhdestatus, musiikkigenre ja kokemus artistina toimimisesta vuosina) sekä lämmittelykysymyksiä, joiden tarkoituksena oli luoda luotettava ja rento ilmapiiri avoimelle keskustelulle. Lisäksi ennen varsinaista haastattelua varmistettiin, että artistit vastasivat määritelmää artistin roolista. Teemahaastattelun mukaisesti (Eskola & Suoranta 1998, 86–89) haastateltavilta kysyttiin alkuun laajempia kysymyksiä, minkä jälkeen artistien vastausten pohjalta tehtiin tarkennuksia tutkimuskysymysten sekä haastattelurunkoon liitettyjen relationaalisen dialektiikan pääjännitteiden pohjalta. Haastateltava saattoi esimerkiksi ensin itse kertoa musiikkiuran varrella kasvaneesta julkisuudesta sekä sen aikana heränneisiin ajatuksiin siitä, pitäisikö artistin näyttäytyä julkisuudessa ennemmin sinkkuna tai seurustelevana. Tämän pohjalta esitettiin tarkentava kysymys suhteen yhteydestä artistibrändiin.

Aineiston kuvaus

Aineisto koostuu yhdestätoista haastattelusta, jotka tallennettiin ensin äänitteinä ja litteroitiin sitä mukaa, kun haastatteluja tehtiin. Yksi haastattelu kesti keskimääräisesti noin 45 minuuttia. Litteroiduista haastatteluista kertyi yhteensä 102 sivua aineistoa Times New Roman -fontilla ja 1,5 rivivälillä. Litteroinneista jätettiin pois vastausten merkitysten kannalta tarpeettomat täytesanat, kuten samojen sanojen toistot. Haastateltavat olivat Suomessa toimivia tai toimineita artisteja, joista kymmenen olivat tai olivat olleet kiinnitettynä levy-yhtiöön. Yksi haastateltavista ei ollut kuulunut levy-yhtiöön, vaan teki musiikkia omakustanteisesti. Hän kuitenkin toi haastattelussa esille kokemuksensa artistin roolista ja täytti siten haastateltavaksi sopivan artistin kriteerit.

Haastateltavat olivat 21–40-vuotiaita (ka. 33 vuotta) kotimaisella musiikkialalla aktiivisia artisteja, joista yhdeksän identifioi itsensä mieheksi ja kaksi naiseksi. Kaikilla osallistujilla oli kokemusta artistin roolin ja romanttisen vuorovaikutussuhteen yhdistämisestä, mutta aineistonkeruun aikana artisteista kuusi oli parisuhteessa, kolme sinkkuja ja kaksi naimisissa. Osallistujilta ei kysytty erikseen seksuaalisesta suuntautumisesta tai suhteiden tyypistä, mutta haastatteluissa ilmeni kokemuksia ainoastaan pari- ja heterosuhteista. Osa vastaajista kertoi edustavansa useampaa kuin yhtä musiikkigenreä. Kaikki vastaajat kokivat ainakin jossain määrin genrekseen joko popin, hiphopin tai räpin, jotka ovat samat, kuin Suomen kuunnelluimmat musiikkityylit vuonna 2018 (Tervonen ym. 2018). Muita haastateltavien mainitsemia genrejä olivat R&B, rock, parodiaräp, modernipop sekä taidepop. Haastateltavien kokemus artistin roolista vaihteli kahdesta kahdeksaantoista vuoteen (ka. 9 vuotta) ja osalla siihen saattoi liittyä myös useamman vuoden kestäneitä taukoja. Artistin roolin yhteys suhteisiin koettiin kuitenkin läsnä olevaksi myös taukojen aikana.

Julkisuus voi vaikuttaa henkilön elämään merkittävästi (Rockwell & Giles 2009) ja siten myös vuorovaikutussuhteisiin, minkä vuoksi on syytä pohtia tutkielmaan osallistuneiden artistien julkisuutta. Julkisuuden mittaaminen on hankalaa, eikä tiedeyhteisöissä vallitse sen suhteen konsensusta (Ramirez & Hagen 2018). Tutkijoiden mukaan tapoja tarkastella julkisuuden määrää on monia. Julkisuutta voisi mitata esimerkiksi internetin hakukoneiden osumien tai sosiaalisen median seuraajamäärien avulla. Tämä kuitenkin jättää huomiotta artistit, jotka eivät ole sosiaalisessa mediassa sekä mahdollisesti artistit, jotka ovat olleet vahvemmin esillä julkisuudessa ennen sosiaalisen median aikakautta. Vaihtoehtona voisi olla julkisuuden tarkasteleminen perinteisissä medioissa, kuten aikakauslehdissä. Tällöin ulkopuolelle saattaa puolestaan rajautua sosiaalisessa mediassa seuratut artistit. Musiikkialalla julkisuutta voisi mitata myös musiikin suoratoiston eli

striimauksien määrillä, tunnustuksilla kuten Emma-palkinnoilla, radiositoilla, listasijoituksilla tai keikkamäärillä. Esimerkiksi musiikin kuuntelumäärät eivät kuitenkaan välttämättä vastaa artistin julkisuuden määrää. Yucesoyn ja Barabásin (2015) mukaan menestyminen ja saavutukset voivat olla yhteydessä henkilön julkisuuteen, mutta suoraa korrelaatiota niiden välillä ei ole.

Mahdollisimman tasapuolisen määritelmän vuoksi tutkielmaan osallistuneiden artistien julkisuuden volyyimia kuvaillaan eri tavoin. Vaikka julkisuuden mittaamiseen erilaisilla saavutuksilla on suhtauduttava kriittisesti, se on samalla keino luoda jonkinasteinen käsitys haastateltavien tunnettuudesta. Haastateltavat ovat muun muassa palkittuja artisteja sekä artisteja, joiden musiikin striimausmäärät ovat rikkoneet Musiikkituottajien (IFPI Finland ry 2020) määrittelemät platinarajat, eli yli neljän miljoonan striimauksen määrän. Julkisuuden ilmenemisen eri muotoja havainnollistaa muun muassa se, että eräs haastateltava oli tehnyt yli kymmenen vuotisen uran, ollut esillä television musiikkiohjelmissa sekä esiintynyt Suomen suurimmilla festivaaleilla, mutta hänen musiikkinsa ei silti ollut striimannut kultaa. Julkisuuden monimuotoisuus ilmenee lisäksi eri alustoilla. Erään haastateltavan musiikkivideot ovat keränneet miljoonia katselukertoja YouTubessa, kun taas osa artisteista on kerännyt tunnettuutta radiositoilla. Julkisuuden määrän ja luonteen vaihtelevuus ilmeni myös artistien vastauksissa. Eräs artisti koki, että hänen julkisuutensa on pikemminkin tunnettuutta tietyssä genressä. Muutaman vuoden alalla toiminut artisti puolestaan koki, ettei ollut juurikaan julkisuudessa. Julkisuuden määrän kannalta otantaa voi kuvailla melko kattavaksi. Haastatteluihin osallistui artisteja, joiden julkisuus on verrattain pientä sekä artisteja, jotka ovat aiheuttaneet suorastaan hysteriaa.

4.3.2 Temaattinen analyysi

Haastatteluaineistoa käsitellään temaattisen analyysin mukaisesti (*thematic analysis*, Braun & Clarke 2006). Aineiston teemoittelun avulla ymmärrystä artistien romanttisista suhteista voidaan syventää juurikin vuorovaikutuksen näkökulmasta. Jäsentämällä aineistoa järjestelmällisesti relationaalisten jännitteiden ja dialektisten voimien mukaisiin teemoihin voidaan lopulta muodostaa loogisia päätelmiä siitä, millaista vuorovaikutus suhteissa on. Näin pystytään lopulta vastaamaan kaikkiin kolmeen tutkimuskysymykseen. Manningin ja Kunkelin (2014, 159–167) mukaan etenkin interpersonaalisten vuorovaikutussuhteiden tarkastelussa temaattista analyysia on käytetty usein analyysiprosessien alussa aineiston jäsentämiseen. Yksistään se sopii niukasti tutkittujen ilmiöiden tarkastelemiseen, minkä vuoksi se sopii artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden tutkimiseen.

Temaattisen analyysin avulla aineistosta voidaan tunnistaa tutkimuskysymysten kannalta kiinnostavia merkityksiä (Clarke & Braun 2017). Aineistoa jäsenneltiin Braunin ja Clarken (2006, 87) kuusiportaisen temaattisen analyysin mukaisesti. Aineistoon tutustuttiin jo haastattelujen aikana, mutta siihen syvennyttiin lisäksi useaan otteeseen litteroinnin, analyysin ja lopullisen pohdinnan aikana. Aineiston läpikotaisen opiskelun jälkeen siirryttiin temaattisen analyysin toiseen vaiheeseen: koodaamiseen. Haastateltavien vastauksista identifioitiin artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden sisäisiä ja ulkoisia relationaalisia jännitteitä sekä dialektisia voimia, jotka merkitsin Microsoft Word -ohjelman avulla erilaisilla värikoodeilla. Analyysin kolmannen vaiheen mukaisesti merkittyjä koodeja tarkasteltiin ja toistuvista sekä yhtäläisiä merkityksiä sisältävistä koodeista muodostettiin laajempia merkityskokonaisuuksia eli teemoja.

Temaattisen analyysin neljäs vaihe on teemojen läpikäyminen (Braun & Clarke, 91–92). Tässä vaiheessa tarkistettiin, että koodit sopivat niiden teemojen alle, mihin ne oltiin asetettu sekä tarvittaessa tehtiin muutoksia. Koodien taulukoinnissa hyödynnettiin Microsoft Excel -ohjelmaa siten, että aineisto oli samanaikaisesti esillä, jotta siihen pystyttiin tarvittaessa palaamaan. Tavoitteena oli, että koodien sisältämät merkitykset sekä niitä kuvaavien teemojen merkitykset ovat linjassa keskenään. Osa teemoista sulautettiin yhteen ja osa poistettiin, jos huomattiin, ettei koodeja ollut riittävästi, jotta niitä olisi voinut kutsua teemaksi. Sellaiset koodit säilytettiin, jotka olivat muuten merkityksellisiä tutkielman kannalta. Tällaisia olivat esimerkiksi maininnat, jotka olivat ristiriidassa muiden vastauksien kanssa. Lindlofin ja Taylorin (2011, 278) mukaan ristiriitaisetkin löydökset tulee kirjata tuloksiin ja niiden ilmenemistä aineistossa tulee pyrkiä ymmärtämään.

Esimerkkinä ajatustyöstä analyysin kolmannessa ja neljännessä vaiheessa on seuraavasta lainauksesta tehdyt tulkinnat:

Kyl se itteää stressaa tosi paljon ja, jos aatellaa, et mun edellinen tyttöystävä oli tosi huonona siitä, että just semmoset ajat, ku mun ystävät vietti parisuhdeaikaa esim. uudet vuodet, ni mä olin aina jossaa keikal viihdyttämässä. (H5)

Vastaus koodattiin alkuun värikoodeilla ja nimettiin suhteen sisäiseksi jännitteeksi sekä dialektiseksi voimaksi. Seuraavaksi vastauksen merkityksiin syvennyttiin ja, kun huomattiin, että samat merkitykset toistuivat myös muiden artistien vastauksissa, koodit asettuivat teemoihin: yksin ja yhdessä olon jännite sekä suhteen ja artistin roolin yhteensovittamisen dialektinen voima. Teemojen

limittyneisyys, kuten käy ilmi esimerkistä, on osoitus temaattisen analyysin joustavuudesta, mikä on tarpeen kompleksisten vuorovaikutussuhteiden monitasoisten merkitysten tarkastelussa.

Braunin ja Clarken (2006, 92–93) viidennen vaiheen mukaisesti teemojen sisältöjä analysoitiin kertaalleen kriittisesti ja tarvittaessa niitä sekä teemojen nimiä hiottiin. Tässä vaiheessa huomattiin esimerkiksi, että edellä mainitun yksin ja yhdessä olon jännitteen pystyi asettamaan autonomisuuden ja yhteyden jännitteen alateemaksi. Hiljalleen kaikista jännitteistä ja dialektisista voimista saatiin muodostettuja teemojen ylä- ja alakategorioiden mukaan jäsennelty taulukko. Viimeistään viidennessä vaiheessa huomio kiinnittyi vuorovaikutussuhteiden kompleksiseen luonteeseen. Teemojen muodostaminen vaati niiden jatkuvaa muovaamista sekä kyseenalaistamista ennen kuin teemojen sisältämät merkitykset sopivat juuri niiden teemojen alle, mihin ne oltiin asetettu. Relationaalisten jännitteiden sekä dialektisten voimien limittyneisyyden vuoksi teemoista tuli lopulta odotetusti päällekkäisiä. Relationaalisen dialektiikan teorian (Baxter & Montgomery 1996) hengessä hyväksyttiin, ettei vuorovaikutussuhteita voi yksinkertaistaa siloteltuihin kategorioihin.

Aineistoa käsitellään teoriasidonnaisesti. Teemoittelu perustui relationaalsiin jännitteisiin ja dialektisiin voimiin (Cools 2011; Erbert 2000; Baxter & Montgomery 1996). Uutta tietoa luodaan induktiivisesti, eli aineistolähtöisesti, mikä on perusteltua aiheen tutkimuksen vähäisyydestä johtuen (ks. Eskola & Suoranta 1998, 19). Tuloksia peilataan aikaisempaan kirjallisuuteen etenkin tarkasteltaessa niitä yhteiskunnan näkökulmasta, mutta myös, jos aineistosta tehtyjen päätelmien ymmärtäminen vaatii selvennystä tai päätelmät vahvistavat tai kumoavat aikaisemmissa tutkimuksissa tehtyjä huomioita. Tutkijalla voi olla ennakko-oletuksia siitä, millaisia päätelmiä aineistosta tullaan tekemään. Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan oman subjektiviteetin myöntäminen on edellytys luotettavalle kvalitatiiviselle tutkimukselle. Päätelmiin pyritään suhtautumaan kriittisesti, vaikka ne vahvistaisivat aikaisemmin aineistosta tehtyjä löydöksiä.

Seuraavassa luvussa raportoidaan temaattisen analyysin pohjalta kootut tulokset, mikä kuvastaa Braunin ja Clarken (2006, 93) analyysin viimeistä vaihetta. Analyysiprosessin lopuksi aineistosta poimitaan jokaista teemaa parhaiten kuvaava esimerkki, joka luonnehtii sitä sosiaalista todellisuutta, josta se on poimittu. Esimerkkeinä toimivat haastateltavien sitaatit, jotka on merkitty anonymiteetin säilyttämiseksi haastattelujärjestyksen mukaan H1, H2 ja niin edelleen. Hakasulkeissa olevat sanat ovat lisätty tekstin lukemisen helpottamiseksi. Yksi tavuviiva (-) tarkoittaa keskeytystä haastateltavan puheesta ja kaksi ajatusviivaa (– –) merkityksen kannalta tarpeetonta puhetta, joka on jätetty pois sitaatista.

5 TULOKSET

Artistien kuvaukset vuorovaikutuksesta vastaavat relationaalisen dialektiikan teorian mukaista määritelmää vuorovaikutussuhteiden relationaalisista jännitteistä ja dialektisista voimista. Kaikkien haastateltavien vastauksissa ilmeni eri tavoin, miten artistin rooli heijastuu romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin. Jännitteet ja dialektiset voimat esiintyvät moninaisesti ja monitasoisesti vuorovaikutuksessa suhteen sisällä artistin ja kumppanin tai artistin ja potentiaalisen kumppanin välillä sekä ulkoisesti parin ja sosiaalisten verkostojen välillä. Sisäisten jännitteiden pääkategoriat ovat: autonomisuus–yhteys, varmuus–epävarmuus sekä avoimuus–sulkeutuneisuus. Ulkoiset jännitteet ovat: paljastaminen–salaaminen, inklusiivisuus–eristäytyneisyys sekä konventionaalisuus–ainutlaatuisuus. Kategoriat ovat limittäisiä ja jännitteet saattavat kuulua useamman kuin yhden jänniteparin alle. Luvun lopussa esitellään suhteissa esiintyvät dialektiset voimat, jotka ovat: suhteen ja artistin roolin yhteensovittaminen, julkisuus, sosiaalinen valta, jakautunut identiteetti ja epäluottamus.

5.1 Sisäiset relationaaliset jännitteet

Suurin osa artistien vastauksista, joissa ilmeni kokemuksia suhteen sisäisistä relationaalisista jännitteistä, käsitteli autonomisuuden ja yhteyden välistä jännitettä. Artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa neuvotellaan myös varmuuden ja epävarmuuden sekä avoimuuden ja sulkeutuneisuuden teemoihin liittyvistä aiheista. Näiden kolmen pääkategorian alle lukeutuvat muut jänniteparit, kuten symmetrisyys ja asymmetrisyys, joka liittyy autonomisuuden ja yhteyden jännitteeseen.

5.1.1 Autonomisuus–yhteys

Artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa ilmenee tasapainottelua autonomisuuden ja yhteyden välillä. Vain yksi haastateltavista ei tuonut esille tähän teemaan liittyviä kokemuksia. Yhteyden ja autonomisuuden jännitepari ilmenee suhteissa kokemuksina ja keskusteluina suhteen tasavertaisuudesta, tarpeesta viettää aikaa yksin ja erottua suhteesta yksilönä sekä viettää aikaa

yhdessä ja olla yhteydessä kumppaniin. Autonomisuuden ja yhteyden käsitteen alle laskeutuvat siis symmetrisyyden ja asymmetrisyyden, yksin ja yhdessä olon sekä yksilön ja yhteyden jänniteparit.

Symmetrisyys–asymmetrisyys

Artistien kokemukset tasavertaisuudesta romanttisissa vuorovaikutussuhteissa liittyvät julkisuuteen. Artistit kokevat negatiivisiksi tilanteet, joissa kumppanin tai potentiaalisen kumppanin vuorovaikutuksesta on tulkittavissa alhaalta ylöspäin suuntautuva ihannoiva suhtautuminen artistiin. Artistin musiikkiin kohdistuva ihannointi saatetaan kuitenkin kokea romanttisen suhteen kontekstissa positiivisena. Eräs artisti pohti aihetta seuraavasti:

Jos tulee liian ihailupohjalta tai sellaselt fanitus pohjalta, – – et se on kiinnostunu siit sun julkisesta asemasta – – ni se on vähän luotaan työntävää, mut se on taas eri asia, ku sua ihaillaa siit, mitä sä teet – – totta kai se on semmost, minkä ottaa vastaa. (H8)

Epämiellyttäväksi nähdään suhteet, joissa artistin ihannointi vaikuttaa sosiaalisen vallan epätasaiseen jakautumiseen osapuolten kesken. Tästä johtuva negatiiviseksi koettu asymmetrisyys ilmenee esimerkiksi suhteessa, jossa toinen osapuoli on artistin fani. Sosiaalisen vallan epätasainen jakautuminen vaikeuttaa artistin kykyä olla haavoittuvainen ja hankaloittaa siten sosiaalisen tuen toteutumista. Seuraavissa vastauksissa ilmenee tarve tasavertaiselle suhteelle:

Se on jotenki luotaan työntävää, ku oikeesti halua tutustua ihmiseen ja sit huomaa, et se suhtautuu suhun sillee alhaalta ylöspäin ni se on outo asetelma. Siit tulee lannistunu olo, et en mä halua tällasta, vaa mä haluan vaa tasavertaisen ihmisen tähän vierelle. (H7)

Mä tapasin kivan mimmin, mut sit selvis, et hän on tosi kova mun fani – – hän oli nostanu mut jalustalle ni dynamiikka oli ihan kauhee. – – jos toinen kattoo sua vaan artistin roolin läpi ni sun on tosi vaikee olla haavottuvainen tai tukeutuu toiseen, koska se lähtökohtanen asetus on, että sä oot tähti. – – Mun oli pakko lopettaa se juttu, ku se tuntu melkee väärältä, ku mä oisin melkee voinu tehdä mitä tahansa ja se ei ois haitannu, et mä oisin vaikka haukkunu hänet tai en tiiä mitä kaikkee mä oisin voinu tehdä ja hän ois silti ollu sillee "sä oot tosi ihana!", ni se tuntuu moraalisesti tosi väärältä. (H5)

Edellisestä vastauksesta ilmenee, että sosiaalinen valta voi vaikuttaa myös suhteen osapuolten vuorovaikutuskäyttäytymiseen liittyviin normeihin ja sääntöihin. Artistin rooliin ja julkisuuteen liittyvä status voi synnyttää artisteissa kokemuksen siitä, ettei tätä koske suhteessa samat säännöt kuin kumppania. Tällainen asymmetrisyys osapuolten kesken koetaan negatiivisena ja lopulta ratkaisevana suhteen jatkumisen kannalta.

Muutama artisti koki puolestaan suhteen symmetrisyyden positiivisena, kun se liittyi ymmärtämisen käsitteeseen. Eräs haastateltavista kertoi, että artistin rooliin liittyvä julkisuus vaikuttaa merkittävästi suhteisiin, minkä vuoksi on tärkeää, että kumppani ymmärtää julkisuudessa elämistä. Eräs artisteista oli iloinen siitä, että kumppani jakoi artistin kanssa samanlaisen käsityksen yksityisyyden rajoista.

Hän on kasvanu siihen, että kaikil on Instagram-profiilit – et yksityisyys on jo heti kättelyssä ihan eri lailla retuperällä- tai se käsitys siitä ihan erilainen ku ihmisel, joka on eläny suurimman osan elämästä ilman sosiaalist mediaa ja semmost itsensä esille tuomista. (H1)

Samanlaiset suhtautumiset julkisuutta kohtaan vaikuttavat siihen, että suhteen osapuolten on helpompi ymmärtää toisiaan. Eräs haastateltavista koki niin ikään, että tasavertaisuus on kytköksissä ymmärtämiseen. Hänen vastauksessaan symmetrisyys liittyi luottamukseen suhteessa.

Eksän kanssa oli sopiva semmonen kauhun tasapaino, et sen ura oli siis tanssijana ja kävi Jamaikalla ja duunas tommosta juttua ni sit kummanki piti luottaa toiseen. Tavallaa siin ymmärs, et milt se tuntuu ja ymmärs, mitä haasteita se laittaa suhteeseen. (H8)

Suhteiden symmetrisyys voidaan kokea positiivisena, kun se liittyi ymmärtämisen käsitteeseen. Haastatteluissa tuli kuitenkin esille myös negatiivisia kokemuksia tasavertaisuudesta. Tällaisissa vastauksissa kielteiset kokemukset johtuivat tasavertaisuuden synnyttämästä kilpailuasetelmasta. Näin saattoi tapahtua esimerkiksi suhteessa, jossa molemmat osapuolet toimivat ammattinsa vuoksi julkisuudessa. Kun molemmat osapuolet ovat julkisuudessa, jakautuu sosiaalinen valta suhteessa tasaisemmin, kuin suhteessa, jossa vain toinen osapuoli on julkisuudessa. Kilpailuasetelma saattaa muodostua myös suhteessa, jossa molemmat osapuolet ovat artisteja tai muusikkoja. Tasavertaiseksi koetussa suhteessa osapuolet kamppailevat siitä kumpi on enemmän esillä julkisuudessa tai kumpi menestyy paremmin musiikkialalla. Symmetrisyydestä johtuva kilpailuasetelma vaikuttaa negatiivisesti suhteeseen, mikä ilmenee seuraavista vastauksista.

Hän oli mustasukkanen siitä, et mä olin isompi julkkis. Jos nyt vaikka Helsingin Sanomat haastattelis mua ni mun nykyinen ois tosi ilonen et "vau, tosi siisti", mut hän olis sillee "miksei ne mua haastattele", ni hei kiva, et oot ilonen mun puolesta. Mä siis koen, et se oli hänelle jatkuvaa kilpailua. (H5)

Jos toinen menestyy paremmin, ku toinen ni se on kummalleki kauheen vaikee tilanne. Mä olin silloin sooloartistin kanssa, ku mulla breikkas mun eka levy ja se dynamiikka siin suhteeseen muuttu ihan täysin. – nyt, jos [puolisolla] on vaikka tosi paljon keikkoja ni samaa aikaa, ku mä oon tosi ilonen sen puolesta ni samaa aikaa se kourasee – välil on vaa sillee, et vitsi mä haluisin tavallaa olla vaa sellanen tavallinen tyttöystävä, joka vois olla siin eturivis sillee "jee, sä oot niin paras". (H7)

Hän [nykyinen puoliso] ei ite oo artisti ni siin ei oo tietynlaista kilpailuasetelmaa myöskään. – Mun eksä oli jonkin verran kirjottanu räppejä – ja mä tajusin sen, et jos siin tilantees mä kertoisin et mä oon myös tehny räppiä ni se tulis selkeesti vaikuttaa meidän suhteeseen ja mun eksään, et hän alkais kokee huonommuuden tunnetta. (H9)

Vastaukset osoittavat, että tasavertaisuus suhteessa on läheisesti yhteydessä sosiaalisen tuen käsitteeseen. Kokemus asymmetrisestä suhteesta voi vaikuttaa negatiivisesti sosiaalisen tuen toteutumiseen tilanteessa, jossa suhteen osapuolten valta-asemat ovat epätasapainossa. Symmetrisiksi koetuissa suhteissa taas ilmenee vaikeuksia tuen saamisessa ja antamisessa, kun osapuolet kokevat olevansa kilpailuasetelmassa keskenään. Sekä symmetrisyys että asymmetrisyys voivat siis vaikuttaa negatiivisesti sosiaalisen tuen toteutumiseen artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa. Symmetrisyyteen ja asymmetrisyyteen liittyvät ristiriitaiset kokemukset ovat osoitus suhteiden monimutkaisesta luonteesta sekä jännitteisyydestä. Symmetrisyyden ja asymmetrisyyden jänniteparin molemmat navat ovat kytköksissä artistin rooliin sekä julkisuuteen, jotka vaikuttavat sosiaalisen vallan jakautumiseen sekä siten sosiaalisen tuen toteutumiseen suhteessa. Lisäksi artistien vastaukset osoittavat, että tasavertaisuus liittyy ymmärretyksi tulemiseen. Symmetrisessä parisuhteessa olevat artistit kokivat tulevansa ymmärretyiksi.

Yksin olo–yhdessä olo

Romanttisissa vuorovaikutussuhteissa artistit neuvottelevat siitä, kuinka paljon aikaa tulisi viettää, ja toisaalta, kuinka paljon yhdessä kumppanin kanssa. Haastattelujen perusteella voidaan todeta, että suhteiden osapuolet neuvottelevat paljon yhteisestä ajasta. Merkittävä syy tähän on se, että artistit viettävät runsaasti aikaa studioilla, palaverissa, keikoilla ja kiertueilla, mikä syö parin yhteistä aikaa. Artistien ja kumppanien aikataulut ovat usein ristissä keskenään ja osapuolten työrytmit voivat olla hyvinkin erilaiset. Aikataulujen yhteensovittaminen voi olla hankalaa, mutta perinteisistä toimistoajoista poikkeava työrytmi myös mahdollistaa asioita, kuten ilmenee seuraavasta vastauksesta.

Tää on tosi epäsäännöllistä ja kaoottista mun kaa toimiminen, mut sit taas toisaalta se mahdollistaa asioita – – ku meidän eka skidi syntyi mä valvoin kaikki yöt ja hän [puoliso] siinä nukku yöt, et perinteiseen työhön nähden täs on paljon hyvii puolia. (H3)

Haastatteluissa kuitenkin toistuivat kertomukset negatiivisista kokemuksista ajankäyttöön liittyen, jotka koskivat etenkin artistien keikkailua. Kumppanin tai perheen luota poissa oleminen aiheuttaa artisteille stressiä ja syyllisyyden tunteita. Seuraavista vastauksista ilmenee, miten artistina toimimiseen liittyvä ajoittainen poissaolo vaikuttaa negatiivisesti artistien kokemuksiin suhteissa.

Mä otin itse niin paljon syyllisyyttä ja stressiä siitä, et on paljon pois keikoilla. (H1)

Mä koen enemmän syyllisyyttä siit tavallaa, et mun työ joskus tapahtuu jossain muualla tai sit ku kaikil muil on vaik vapaata, ni se on tavallaa paljo raskaampi, ku vaimon rooli, et hän on pojan kanssa kahdestaan kotona. (H3)

Vaikeus löytää yhteistä aikaa kumppanin kanssa vaikutti erään artistin suhteessa niin merkittävästi, että tämä näki suhteen ja artistina toimimisen samanaikaisesti mahdottomana. Yksi haastateltava puolestaan kertoi ratkaisseensa keikkailuun liittyvän aikatauluongelman entisen kumppaninsa kanssa niin, että tämä tuli toisinaan mukaan keikkamatkoille. Yhdessäolo keikoilla saattoi olla mukavaa, mutta sama artisti koki, että se myös hankaloitti kykyä heittäytyä artistin rooliin. Seuraavissa vastauksissa ilmenee relationaalisen dialektiikan ydinajatus, kun henkilö tuntee vetoa kumpaakin vastakkaista voimaa kohtaan. Artistit kaipaavat sekä yksin oloa että aikaa kumppanin kanssa.

Välil just kaipaais sitä, että hän tulis käymään enemmän keikoilla – – mut yks puoli, mistä mä nautin, et meil on myös tosi paljon omaa aikaa ja mitä mä henkilökohtasesti kaipaen, et mä tarviin omaa tilaa. (H9)

Se halus aina tulla tien päälle mukaa ja sit must oli ihan kiva, ku se tuli, mut sit taas tavallaa must tuntu, et mä en voinu olla se artistiminä ihan täysin, et mun piti keskittyä tosi paljon häneen ja se paino ehkä vähän mun mieltä. (H7)

Jälkimmäinen vastaus osoittaa, että yhdessä olo voi vaikuttaa negatiivisesti artistin kykyyn omaksua artistin rooli sitä vaativissa tilanteissa. Samanlaisia ajatuksia oli muillakin haastateltavilla. Eräs artisti koki tarvitsevansa yksityisyyttä, joka mahdollistaisi artistina toimimisen parhaimmillaan.

Parisuhde vaikuttaa siihen, et sellaset isommatki biisit mä oon yksin tehny ne ja just ollu yksin, et nyt ku on saman katon alla, ni se on vaikeeta. – – Se on kyl vaikuttan vähän negatiivisesti artistina olemiseen, et ei oo sitä yksityisyyttä. – – Ku pitää välillä olla oma ittensä ja välil se artistipersona, ni se on paljo vaikeempi, ku on kumppani – – ku se tietää, mitä mä oon oikeesti ja ku mä esitän jotain muuta. Tietsä en mä pysty siihen. Se on vaikee selittää, mut jos esittää jotain, mitä sä et oo ni sä alat vaa miettiä, mitä se toinen aattelee musta. Kyl se saman katon alla asuminen häiritsee sitä artistiuraa periaatteessa. (H6)

Haastateltavan pohdinta omana itsenä olemisen ja artistipersonan esittämisen välillä osoittaa, että artistibrändi koetaan keinotekoisena persoonana verrattuna henkilön todelliseen identiteettiin. Myös muut haastateltavat kertoivat, ettei artistibrändi vastaa artistin todellista identiteettiä, vaikka siihen ammennetaankin aineksia itsestä. Sen lisäksi, että yhdessä olo voi vaikeuttaa heittäytymistä artistin rooliin, se saattaa hankaloittaa myös luovan työn tekemistä. Seuraavassa vastauksessa ilmenee, miten kumppanin läsnäolo vaikeuttaa oman ajan ja tilan löytämistä musiikin tekemiselle.

Mä oon yrittäny ottaa sitä mukaa enemmän, mut mä oon huomannu, et mun on tosi vaikee olla luova, ku me asutaa yhdessä. Mun on tosi vaikee – – kirjottaa tai säveltää sillee, et toinen on siin vieressä. Jotenki tarvii tosi paljon omaa tilaa. (H5)

Useasta vastauksesta oli tulkittavissa, että samanaikaisesti parisuhteessa ja artistina toimimiseen liittyy haasteita, jotka ovat yhteydessä yksin ja yhdessä olon jännitteeseen. Haastatteluissa ilmeni kuitenkin myös positiivisia kokemuksia yhdessä oloon ja artistina toimimiseen liittyen esimerkiksi, kun parisuhde toimii innoituksena musiikille. Kun yhdessä olo on inspiroinut musiikkia ja suhde näkyy sen ulkopuolelle julkaistujen kappaleiden muodossa, yksin olon ja yhdessä olon jännite ilmenee suhteessa tällöin limittäin inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitteen kanssa. Tähän aiheeseen palataan ulkoisia relationaalisia jännitteitä tarkastelevassa luvussa. Yksin ja yhdessä olon jännite ilmenee lisäksi artistien parisuhteita koskevissa ristiriitaisissa näkemyksissä. Artistit saattavat kokea epämieluisaksi, etteivät artistina toimimisen vuoksi löydä tarpeeksi aikaa suhteelle, mutta samalla artistit eivät välttämättä koe myöskään, että yksin vietettyä aikaa olisi tarpeeksi artistina toimimiselle. Tämä ilmentää vuorovaikutussuhteiden monimutkaisuutta sekä relationaalisen dialektiikan ajatusta jatkuvasta tasapainottelusta kahden toisensa kumoavan voiman välillä.

Yksilö-yhteys

Yksilön ja yhteyden jänniteparilla tarkoitetaan jännitteitä, jotka liittyvät suhteen osapuolten haluun erottua suhteesta yksilöinä ja toisaalta identifioitua parina. Yksilö-yhteysjännitepariin kuuluu tasapainottelu sen välillä, kuinka paljon tulisi keskittyä itseensä ja esimerkiksi omaan uraan, ja toisaalta, kuinka paljon kumppaniin ja suhteeseen. Artistit toivat esille henkilökohtaisia kokemuksia suhteista, mutta kaksi haastateltavaa kertoi lisäksi, miten heidän kumppaninsa pyrkivät hallitsemaan yksilön ja yhteyden jännitettä. Seuraavista vastauksista ilmenee, miten artistien kumppanit pyrkivät erottautumaan suhteesta yksilöinä.

Hän [puoliso] oli aikasemmas suhtees aina se sen tietyn tyypin tyttöystävä ni hän halus, et se sama ei tapahtuis uudestaan ja nyt se kävis viel isommas mittakaavassa. Mä muistan, ku hän meni johonki, missä meiät oli nähty aikasemmin ja joku oli sillee: "Hei, sä oot [artistin nimi]:n tyttöystävä!" ni se ahdisti häntä tosi paljon. Ku hän haluaa olla oma itsensä, eikä kenenkään tyttöystävä. (H5)

Se on sille toiselle usein tosi haastavaa, koska mihin tahansa ku mennään, ni aina se toinen on se, kenest ollaa kiinnostuneita – Se vaatii tietynlaisen henkilön ja mielentilan, et sä pystyt olee niis tilanteissa, missä sä meet käsi kädessä johonki tilaisuuteen ja sust ei oo kukaan kiinnostunu, vaan siitä toisesta. (H11)

Vastaukset osoittavat julkisuuden ja sosiaalisen vallan sidoksisuuden yksilön ja yhteyden jännitteeseen. Artistin statuksesta johtuen artistin kanssa seurusteleva saattaa jäädä sosiaalisissa tilanteissa artistin varjoon, mikä voi vaikuttaa kumppanin kokemukseen itsestä sekä kykyyn erottautua suhteesta yksilönä. Lisäksi lainaukset osoittavat jälleen relationaalisten jännitteiden yhteenkietoutuneisuuden. Suhteesta erottautuminen yksilönä voidaan käsittää autonomisuuden ja

yhteyden jännitteenä, mutta siihen liittyy myös inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännite. Suhteen ulkopuolisten käsitykset suhteesta ja sen osapuolista vaikuttavat artistin sekä kumppanin kokemuksiin suhteen sisällä. Seuraavista vastauksista ilmenee, miten tasapainottelu itseensä ja suhteeseen keskittymisen välillä on oleellinen relationaalinen jännite artistien romanttisissa suhteissa.

Jos mä vaan täysin itsekkäästi palvelisin omia artistisia fantasioita ni emmä tiiä, oisko parisuhde ylipäättään mahdollinen silloin. (H7)

Työ sit tietyis tilanteis kärsi siin suhteen alkupuoliskolla, et tuli ehkä enemmän keskityttyä siihen suhteeseen, mut sit ku se suhde oli loppupuolella ni sit se alko mennä alamäkee sen takia, et alko yhä enemmän keskittyä niihin duunihommii. (H10)

Mä joudun itteeni varjelee inspiroitumiselta, et mä en esimerkiksi kuuntele musaa tai kato hirveesti leffoi, koska mä rupeen heti luomaa niistä itte jotain ja sit tavallaa mä en oo yhtää läsnä perheelleni tai mul menee energiaa siihen tosi paljon ja mä teen sen takii just tietosii valintoi, et semmonen tietty harmonia säilyy ihmisten kesken. (H3)

Vastaukset osoittavat, että artistit käsittävät suhteen ja artistin roolin yhteensovittamisen eri tavoin ristiriitaisena, mikä ilmenee muun muassa yksilön ja yhteyden jännitteessä. Ristiriitaisuus ilmenee esimerkiksi kokemuksina siitä, että keskityttäessä suhteeseen kärsii artistin ura ja vastavuoroisesti keskityttäessä uraan kärsii suhde. Lähes kaikki haastateltavat kokivat tärkeäksi, että kumppani ymmärtää, miten artistin rooli on yhteydessä suhteeseen. Tämä ilmenee seuraavista vastauksista:

Mä en varmaan ois tähän [suhteeseen] päätyny, jos hän ei olis sellanen, joka kunnioittais ja ymmärtäis näitä erityispiirteitä. (H2)

Se [artistin rooli] laittaa sut semmosee asetelmaa saman tien, et se ihminen, joka lähtee siihen hommaa mukaa kumppaniks, tavallaa joutuu käsittelee sen asian ja ei varmaa pysy siin pitkää, jos niit asioit ei käsittele. (H8)

Suhteen toimimiseksi artistit kokevat, että kumppanin on ymmärrettävä, miten artistin rooli heijastuu suhteeseen. Yksilön ja yhteyden jännite kietoutuu ymmärtämisen käsitteen lisäksi neuvotteluihin siitä, missä määrin artistin tulisi keskittyä musiikkiin ja toisaalta suhteeseen. Kultaisen keskitien löytäminen osoittautuu artisteilla usein hankalaksi.

5.1.2 Varmuus–epävarmuus

Musiikkiala ja julkisuus ovat yhteydessä muutoksiin artistien romanttisissa suhteissa, mikä ilmenee varmuuden ja epävarmuuden jännitteessä. Jännitteitä aiheuttavat esimerkiksi julkisuuden myötä elämään astuvat uudet ihmiset sekä artistin rooliin kytkeytyvät epävarmat olosuhteet. Varmuuden ja

epävarmuuden jänniteparin alle lukeutuvat myös ennustettavuuden ja ennustamattomuuden sekä tasaisuuden ja epätasaisuuden jänniteparit. Lisäksi varmuuden ja epävarmuuden jännite kytkeytyy läheisesti luottamuksen käsitteeseen.

Lähes kaikki haastateltavista kokivat luottamuksen merkittäväksi osaksi suhteita. Suuri osa artistien kertomuksista koski kumppanien mustasukkaisuutta, joka johtui artisteihin kohdistuvasta ihailusta ja artisteista romanttisesti tai seksuaalisesti kiinnostuneiden ihmisten suuresta määrästä. Muutama artisti kertoi, että vaikka mustasukkaisuus ei välttämättä aiheuttanut omassa suhteessa ongelmia, se oli huomattavasti läsnä kollegoiden parisuhteissa. Haastateltavat kokivat etenkin julkisuuden myötä kasvaneen kiinnostuneiden ihmisten määrän sekä keikkailun synnyttävän tilanteita, joissa parisuhteen luottamus on ollut koetuksella. Tämä käy ilmi seuraavista vastauksista:

Jos on varsinki oma historia vastakkaisen sukupuolen kaa semmost, ettei oo huomioo tullu mitenkää erityisen paljon ja sit kun sitä onkin ihan helvetisti, nii se saa päästä ihan huolella sekasin. Sit alkaa miettimään, että tos ois miljoona mahdollisuutta ja niiden tsekkaamisen houkutus on todella suuri. (H1)

Siellä on keikoilla kumminki aina jonki verran väkeä, ni kylhän se luottamus siinä pitää olla erittäin kova. – – Luottamukseenhan perustuu joku parisuhde, mut siin se jotenki tuntu, et se pitää olla erityisen vahva, jotenki viel ”nextillä levelillä”. – – Kyl siel houkutusia on ollu siis, jos nyt suoraan puhutaan. (H10)

Lainaukset osoittavat, että varmuuden ja epävarmuuden jännite on yhteydessä julkisuuteen ja musiikkialan keikkakulttuuriin sekä niiden myötä lisääntyneisiin vaihtoehtoihin koskien romanttisia kumppaneita ja seksikumppaneita. Yhä useamman ihmisen osoittaessa avoimesti kiinnostustaan, artistit saattavat yhtäkkiä kokea vakituisen parisuhteen vähemmän kiinnostavana uusien mahdollisuuksien rinnalla. Artistien vastauksista on pääteltävissä, että artistin rooliin sekä etenkin keikkakulttuuriin liitetään sitkeitä käsityksiä uskottomista ja irtosuhteita harrastavista artisteista. Keikkamatkat saattavat siten aiheuttaa mustasukkaisuutta, kuten ilmenee seuraavasta lainauksesta:

Hän oli niin mustasukkanen, et ku tuli vaik keikalt hotellihuoneeseen piti soittaa hänelle videopuhelu ja todistaa, et huoneessa ei oo ketään, mut sekään ei riittäny, ku sit ne oli kuulemma jossain hotellihuoneen käytävällä tai jossain piilossa. (H5)

Haastateltavat, jotka eivät kokeneet epäluottamuksen ja mustasukkaisuuden ilmenevän juurikaan omissa suhteissaan, kertoivat että kumppanin hyvä itsetunto, molempien pitkä elämäkokemus sekä artistien kyky hallita omaa käyttäytymistä vaikuttavat positiivisesti kokemuksiin luottamuksesta suhteessa. Artistien mukaan keikkakulttuuriin ja (keikkaileviin) artisteihin liittyy myös paljon käsityksiä, jotka eivät välttämättä pidä paikkaansa. Tätä pohditaan seuraavassa lainauksessa:

Jos mietitää jotain luottamusasioita, et kuuluuko kaikkeen esiintyvän taiteilijan touhuihin se takahuone-elämä ja sekoilu hotellihuoneissa ni ehkä mä oon ollu sit nii vääräs seuras, mut kyl se siin mieles aika kesyy on. Jos hakeutuu sellasii tilanteisiin, ni niit varmast löytää, mut se, että se ei oo mikää semmonen, et siel tarvis karpäslätkän kaa hätistellä, et pysykää pois. (H3)

Artistien mukaan luottamukseen liittyvät haasteet ilmenevät varsinkin romanttisten suhteiden muodostamisvaiheissa. Yli puolet haastateltavista kertoi kokevansa epävarmuutta romanttisessa mielessä lähestyvien henkilöiden motiiveista. Usein artisteista kiinnostuneiden henkilöiden halu tutustua artisteihin ja muodostaa heidän kanssaan läheisiä suhteita perustuivat haastateltavien mukaan artistien julkisiin identiteetteihin tai tavoitteisiin hyötyä artistien statuksesta. Seuraavissa lainauksissa kuvaillaan julkisuudesta seuranneita muutoksia artistien sosiaalisissa elämissä.

Mä soin joka radiokanavalla, ja yhtäkkii kaikki ihmisetki oli tosi kiinnostuneita musta, ni kylhän sillon oli paljon naisia, joita kiinnosti tasan tarkkaa vaan mun status. Vientii oli ihan sikana, ja sit mä tajusin, et ei niit sillee kiinnostanu, kuka mä oon. Niit kiinnosti se tyyppi, joka oli lavalla ja musavideoilla, joka on kuitenkin tavallaa- joo on se minä, mut se on tosi kärjistetty ja suppee versio, et se on kuitenkin tietyl tapaa aina rooli, mitä laval vetää. – – Ihmisii kiinnosti hyvin paljon se ja kylhän niit pettymyksiiki sit tuli. (H5)

Legendaarinen juttu, mikä aina tapahtuu, et tietynlaiset mimmit, jotka ei ollu kiinnostuneita yhtäkkii oliki kiinnostuneita – – semmosen ilmiönhän se [julkisuus] tuo ja siin pitää olla tosi varovainen – – ne motiivit siellä taustalla voi olla jotain muuta ja selkeesti onkin, jos uusii ihmisii ilmaantuu yhtäkkii elämään. (H11)

Julkisuus asettaa artistin asemaan, jossa romanttista suhdetta muodostettaessa ja ihmisiin tutustuttaessa on pohdittava, kohdistuuko toisen kiinnostus artistibrändiin ja julkisuuden henkilöön vai henkilöön artistin roolin takana. Pelko lähestyvien henkilöiden epäaidoista motiiveista johtaa varovaisuuteen uusissa vuorovaikutussuhteissa. Eräs haastateltava kuvaili seuraavasti:

Nyt tulee mietittyä tosi paljon tarkemmin, minkä takia toi laitto mulle viestii. – – niitten pitää ansaita se [luottamus] mun silmissä entistä tarkemmin – – se sellain tarkkuus, ylitarkkuus, ihan ehdoton ylitarkkuus, mitä ei missään nimes pitäis olla, mut se vaan tulee. (H10)

Haastateltavien vastausten pohjalta voidaan todeta, että luottamuksen merkitys korostuu romanttisissa vuorovaikutussuhteissa, joissa vähintään yksi suhteen osapuolista toimii artistin roolissa. Luottamuksen merkitys ilmenee vuorovaikutuksessa varmuuden ja epävarmuuden jännitteinä. Neuvottelut varmuudesta ja epävarmuudesta ovat luottamuksen lisäksi yhteydessä julkisuuteen sekä artistien jakautuneeseen identiteettiin.

Ennustettavuus–ennustamattomuus

Artistin rooliin liittyy tekijöitä, jotka ilmenevät ennustettavuuden ja ennustamattomuuden jännitteinä artistien romanttisissa suhteissa. Haastateltavien mukaan musiikkialalla toimiminen on yhteydessä

parien kykyihin suunnitella yhteistä elämää eteenpäin. Eräs artisti koki suhteen ennustettavuuden vaikeaksi, sillä suhteen molemmat osapuolet ovat alttiita musiikkialan epävarmuustekijöille:

Me ollaa kummatki taiteilijoita ni se on aina epävakaata. Ei voi koskaan tietää, mitä seuraava vuosi tuo tullessaa ni onhan se semmonen asia, mikä varmast stressaa kaikkii taiteilijapariskuntii. (H7)

Musiikkialalla myös taloudellisen toimeentulemisen ennustaminen on usein hankalaa. Yhtenä hetkenä artistiin voi kohdistua paljon kysyntää, jolloin taloudellinen tilanne on suhteellisen turvattu, kun taas toisena artistiin kohdistuva kiinnostus hiipuu, mikä näkyy suoraan artistin tilillä. Haastatteluissa mainittiin useasti taloudellisen epävarmuuden heijastumisesta romanttisiin suhteisiin.

Taloudellinen toimeentuleminen ja parisuhde siinä mielessä menee käsi kädessä, ni silloin [uran alussa] totta kai mä taistelin koko ajan sen kans, et meenks mä päivätöihin ja harrastelen musiikkii vai uskallanko tehdä musiikkii täysin ja heittäytyy tyhjän päälle. Se asetti myös parisuhteessa isoi paineit. (H8)

Jos tulee keikkaa ni tulee keikkaa ja sit ollaa koko aika vähän liipasimella, et ei uskalla sopii mitää. – – Isoimmat haasteet mä oon kokenu siinä, ku on nii vaikee suunnitella yhteisii juttuja – – se on jatkuvaa tasapainon hakemista, ku on nii vaikee sopii mitää pitkäl tähtäimellä. (H5)

Artistien vastaukset osoittavat, että artistin taloudellinen tilanne on monesti yhteydessä tasapainotteluun suhteen ja artistina toimimisen välillä, mikä ilmenee vuorovaikutuksessa muun muassa ennustettavuuden ja ennustamattomuuden jännitteinä. Artistien on usein otettava vastaan työtarjoukset, kun niitä tulee, jotta mahdollisesti yhteinen talous olisi turvattu. Samalla työtarjouksien vastaanottaminen voi kuitenkin tarkoittaa sitä, että artisti saattaa joutua perumaan yhteisiä suunnitelmia. Suhteiden ennustamattomuus voi tällöin aiheuttaa konflikteja. Yksi haastateltavista koki muiden vastauksista poiketen, että artistina toimiminen mahdollistaa yhteisen elämän suunnittelemisen pitkällä aikatahtäimellä. Kyseessä oli kuitenkin artisti, jonka keikkakalenteri oli haastatteluhetkellä suunniteltu ja täytetty vuodella eteenpäin. Kokonaisuutena artistien vastaukset osoittivat, että artistina toimimiseen liittyy epävarmuustekijöitä, jotka vaikuttavat negatiivisesti parin kykyyn suunnitella suhdetta eteenpäin. Relationaalisen dialektiikan teorian sekä/että-ominaisuutta vastaten haastatteluissa ilmeni, että epävarmuuden synnyttämä epätasaisuus voidaan kokea suhteessa myös myönteisesti.

Tasaisuus–epätasaisuus

Tasaisuuden ja epätasaisuuden jänniteparin alle asettuvat epävarmuuteen liittyvät jännitteet, jotka ilmenevät vuorovaikutuksessa köydenvetona uuden ja vanhan sekä rutiinien ja yllätyksellisyyden välillä. Artistin uran käynnistyessä ja julkisuuden kasvaessa artistit saattavat suhtautua sitä

edeltäneeseen elämään uudesta näkökulmasta. Tuttu ja turvallinen seurustelusuhde ja kotielämä ei välttämättä näyttäytyykään enää kiinnostavana verrattuna juhlien täyteiseen artistielämään. Uuden ja vanhan välillä tasapainottelu ilmenee seuraavassa lainauksessa:

Mä hullaannuin tietenkin siitä uudesta elämästä ihan älyttömästi ja siitä tuli bailattua todella paljon ja sitten alko tuntua kiertuebussi- ja keikkaelämä jotenkin siltä eläältä, mitä aina odottaa ja mitä haluaa elää sen sijaa, että ois himassa ja viettäis rauhallista kotiarkea. (H1)

Sama artisti pohti, miten julkisuus vaikutti häneen itseensä ja hänen kumppaninsa ajatuksiin tästä. Veto uuden ja vanhan välillä saattaa tarkoittaa myös kaipuuta suhteen menneisiin aikoihin verrattuna nykyhetkeen. Äkillinen menestys ja julkisuus muovaavat artistien lisäksi myös suhdetta:

Se on kyllä tosi harmillista, et oli tottunut jo sen ihmisen kanssa tietynlaiseen elämään ja tottunut siihen, et tää sun puoliso on tietynlainen ja siitä tulee semmoinen piirre siihen ihmiseen, et julkisilla paikoilla alkaakii ahistaa ja menee semmoseen kuoreen – se [kumppani] on sille "sä et enää oo se tyyppi, kenen kaa mä aloin seurustelemaan". (H1)

Vastaus osoittaa, että epätasaisuus, joka ilmenee julkisuuden myötä muutoksina artistissa ja suhteessa, koetaan suhteessa negatiivisesti. Tasaisuuden ja epätasaisuuden jännite saatetaan kokea kuitenkin myös positiivisesti sekä suhteen että artistina toimimisen kannalta. Eräs artisti kertoi ammentavansa parisuhteen konflikteista musiikin kirjoittamiseen. Epätasaisuutta saatetaan hakea tällöin tarkoituksenmukaisestikin:

Monesti hänen on tosi vaikea ymmärtää mua ja, ku siitä halua joskus tietosesti vähän buustaakii, et tulis niitä biisejä ja siitä kärsimystä, mitä pitäis jotenkin olla artistilla. – – Kyl se saattaa olla, et alitajusesti sitä draamaa vähän väkisin sitte [hakee]. (H7)

Vastauksen mukaan parisuhteessa ilmenevät epätasaisuudet, konfliktit sekä siitä seuraavat negatiiviset kokemukset tukevat artistina toimimista: artisti kokee, että musiikki kumpuaa kärsimyksestä. Vaikka suhteessa haettaisiin epätasaisuutta inspiraatioksi musiikille, suhteelta toivotaan myös vakautta ja turvaa vastapainoksi epävarmuustekijöille, joita artisti kohtaa musiikkialalla. Artistin tuntema veto epätasaisuutta, mutta toisaalta myös tasaisuutta kohtaan ilmentää suhteiden kompleksisuutta ja jännitteisyyttä. Varmuuden ja epävarmuuden jännitettä koskevien kertomusten pohjalta voidaan kootusti todeta, että kyseessä on merkittävä relationaalinen jännite artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa. Tasapainottelu varmuuden ja epävarmuuden välillä kytkeytyy monisyisesti suhteen ja artistin roolin yhteensovittamiseen. Varmuuden ja epävarmuuden jännitteen ilmeneminen osoittaa, että luottamuksella on artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa keskeinen merkitys.

5.1.3 Avoimuus–sulkeutuneisuus

Avoimuuden ja sulkeutuneisuuden jännitepari on varmuuden ja epävarmuuden jännitteen tapaan kytköksissä kokemuksiin luottamuksesta. Avoimuus–sulkeutuneisuusjännitepari näkyy vuorovaikutuksessa itsestäkertomisena sekä sen säätelemisenä. Jännite ilmenee artistien kertomusten perusteella eri tavalla muodostettaessa sekä ylläpidettäessä romanttista vuorovaikutussuhdetta. Potentiaaliin kumppaneihin tutustuttaessa artistit kokevat avoimuuden usein hankalaksi, sillä he pelkäävät yksityisen tiedon leviämistä julkisuuteen. Artistit pohtivat itsestä kertomista uusien tuttavuuksien kanssa seuraavasti:

Mä oon tosi avoin kyllä, mut nytki aina, ku tutustuu uusiin ni aina vähän jännittää tietysti, koska ainahan ne voi tulla jostain sit vastaan ne jutut, mitä sä sit kerrot. (H7)

Mä rakensin aika vahvan suojakuoren, mikä näky sitte vuosii sen jälkeenki, et mun on tosi vaikee tutustua ihmisiin. (H11)

Kuten lainaukset osoittavat, artistit kokevat uusiin ihmisiin luottamisen vaikeaksi. Muihin kohdistuva epäluottamus on yhteydessä itsestäkertomisen vähentämiseen suhteen alussa. Epäluottamukseen liittyy pelko siitä, että henkilö, johon artisti on tutustumassa, vuotaisi artistin jakamia henkilökohtaisia tietoja suhteen ulkopuolelle. Epäluottamusta voivat lisätä myös kokemukset, joissa artistin seuraan pyritään pääsemään tämän julkisuusstatuksen sekä sen hyödyntämisen vuoksi. Kohtaamiset, joissa lähestyvä henkilö on kiinnostunut artistin itsensä sijaan artistin statuksesta ovat haastateltavien mukaan yleisiä.

Aika nopeesti tunnistaa sellaset ihmiset, jotka on julkisuuden perässä jotenki, et ”joo ton kaa, ku pyörii ni pääsee tämmösii juttuihin mukaa” ja osa on myös tosi julkisuuden kipeitä, et sit ne pystyy käyttämään hyväksi sitä, et ne on jonku julkisuuden henkilön kans yhessä ja sitä kautta päätyy julkisuutee. (H11)

Artistien vastausten perusteella voidaan todeta, että avoimuuden ja sulkeutuneisuuden jännite ilmenee pyrkimyksinä säädellä itsestä kertomista yksityisyyden rajojen sekä toisen osapuolen vuorovaikutussuhdetta koskevien motiivien mukaan. Itsestäkertomista vähennetään, jos artistit kokevat vuorovaikutustilanteessa, että toinen osapuoli on artistin todellisen identiteetin sijaan kiinnostunut artistin julkiseen identiteettiin kytkeytyvästä julkisuusstatuksesta. Artistien kertomusten mukaan toisen vuorovaikutuksesta on tulkittavissa, käsitetäänkö heidät tilanteessa artisteina vai henkilöinä artistin roolin takana. Jos artisteihin suhtaudutaan julkisen identiteetin mukaisesti, artistit siirtyvät artistin rooliin. Tarkoituksena on tällöin vastata artistiin kohdistuviin, brändiin perustuviin

odotuksiin. Itsestäkertominen eli avoimuus koetaan vaikeaksi, jos artistia ei tunnusteta suhteessa todellisen identiteetin perusteella. Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavassa vastauksessa:

Mä oon tykänny niistä kohtaamisist enemmän, mis toisel ei oo ollu mitää aavistusta, kuka mä oon, et on ollu jotenki helpompi olla oma itensä, mut sit jos joku lähestyy ja on sillee "hei se oot sä" ni siin on saman tien se seinä, minkä rakentaa siihen ja sit must tulee se artistin rooli ja sit mä en haluukka kertoa mun yksityisasioit tai mä koen sen joskus tosi ahistavana, ku ihmiset haluaa jutella. (H5)

Vastaus osoittaa, ettei artistin rooliin siirrytä omasta tahdosta, vaan sen mukaan, miten tilanteen toinen osapuoli käsittää artistin. Jo vakiintuneessa suhteessa avoimuuden ja sulkeutuneisuuden jännite ilmenee eri tavalla, kuin tutustuttaessa uusiin ihmisiin tai muodostettaessa suhdetta. Suhteessa avoimuuteen vaikuttaa se, mistä puhutaan. Suuri osa haastateltavista koki, että avoimuus on hankalaa keskusteltaessa omasta musiikista.

Se on niin lähellä mua ja minuutta se biisin kirjoittaminen, et se tuntuu mun mielest melkee loukkaavalta, jos joku haluis vaikuttaa siihen. – – Hän tietyst kyselee niistä [kappaleista] enemmän, ku mä ehkä haluisin vastata, mut totta kai se kiinnostaa. Mut se on sellast, mitä mun on tosi vaikee jakaa. (H2)

Vastaus osoittaa, että musiikki on artisteilla niin lähellä identiteetin ydintä, ettei sen jakamista koeta helpoksi, eikä aina myöskään mieluisaksi. Eräs artisti kertoi kuitenkin, että kumppanin mielipiteiden kysyminen musiikista tai muusta artistin uraan liittyvästä oli positiivista ja tuki artistina toimimista. Avoimuuteen ja sulkeutuneisuuteen liittyvien vastausten perusteella voidaan todeta, että jännitepari esiintyy useimmiten tilanteissa, jossa artisti on tutustumassa uuteen henkilöön. Jos artisti ei koe luottavansa toiseen osapuoleen tai, jos artisti käsitetään toisen osapuolen toimesta ainoastaan artistin julkisen identiteetin perusteella, itsestä kertomista ei tapahdu, eikä myöskään suhde tällöin jatku. Avoimuuden ja sulkeutuneisuuden jännite on kytköksissä luottamuksen ja artistin jakautuneen identiteetin lisäksi julkisuuteen sekä sosiaaliseen valtaan.

5.2 Ulkoiset relationaaliset jännitteet

Ulkoiset relationaaliset jännitteet ilmenevät artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa monella tapaa. Jännitteet esiintyvät parin ja suhteen ulkopuolisten sosiaalisten verkostojen välillä. Ulkoiset jänniteparit jakautuvat kolmeen kategoriaan: paljastaminen–salaaminen, inklusiivisuus–eristyneisyys sekä konventionaalisuus–ainutlaatuisuus.

5.2.1 Paljastaminen–salaaminen

Paljastamisen ja salaamisen jännite ilmenee vuorovaikutuksessa eri tavoin. Artistien mukaan suhteissa neuvotellaan siitä, tulisiko suhde olla esillä julkisuudessa vai ei, eli missä suhteen yksityisyyden rajat sijaitsevat. Lisäksi jännite voi ilmetä esimerkiksi keskusteluina siitä, mistä suhteen sisäisistä asioista voidaan puhua suhteen ulkopuolelle. Sen lisäksi, puhuvatko artisti ja kumppani suhteesta avoimesti esimerkiksi ystäville ja medioille, paljastamisen ja salaamisen jännitepariin liittyy myös se, tuodaanko suhdetta esille musiikissa tai muuten artistibrändissä. Paljastamisen ja salaamisen jännitteeseen kuuluvat myös neuvottelut julkisuuden vaikutuksista kumppaniin. Haastatteluissa artistit puhuivat esimerkiksi julkisuuden ”läikkymisestä” kumppanin puolelle. Paljastamiseen ja salaamiseen liittyy keskeisesti artistin rooliin kytkeytyvä julkisuus.

Artistien näkemykset siitä, tulisiko seurustelusuhde tuoda esille vai salata, vaihteli haastateltavien kesken. Osa artisteista koki, että suhteen paljastaminen vähentää julkisuuden rasitusta suhteessa, kun osa taas oli sitä mieltä, että paras keino siihen on suhteen salaaminen täysin. Suurin osa haastateltavista oli suhteen salaamisen kannalla. Sekä suhteen paljastamiseen että salaamiseen liittyy kuitenkin omat hankaluutensa. Eräs aikaisemmin suhteensa salannut artisti pelkäsi, että hänen edellinen kumppaninsa olisi ajattelut, että suhteen salaaminen olisi johtunut kumppaniin liittyvästä häpeästä. Seuraavassa lainauksessa ilmenee, miten suhteen salaamisen ja paljastamisen jännite ilmeni, kun pari liikkui yhdessä julkisilla paikoilla.

Me ei kävelty käsi kädekkäin ja se tietyst loukkas mun sillosta puolisoa paljonki ja, se aina huomasi ku mä alan sulkeutuu kuoreen, ja sit lopult se ei hirveest dikannu liikkuu mun kaa missää ulkona. (H1)

Vastaus osoittaa, että paljastamisen ja salaamisen jännite on yhteydessä siihen, miten pari liikkuu kodin ulkopuolella ja on osana sosiaalisia verkostoja. Suhteen salaaminen julkisuudessa saattaa johtaa parin eristäytymiseen muista. Tätä käsitellään tarkemmin seuraavassa alaluvussa. Myös toinen artisti, joka koki suhteen salaamisen parhaaksi suhteen kannalta, koki salaamisen hankaloittavan julkisilla paikoilla liikkumista. Sama artisti kertoi, että tieto artistin julkisuudesta vaikuttaa myös potentiaalisten kumppanien tapaamiseen.

Moni on tosi varauksellisii, koska ne on heti sillee, et ”mä en haluu päätyä mihinkää julkisuutee, et mä en haluu olla mikää julkisuuden henkilö”. Sitä pystyy tiettyyn pisteeseen asti varjelemaanki, mut kaikkea ei voi pitää omis käsissää, että se tulee sit paketin mukana niin sanotusti. (H11)

Vaikka suhteessa päätettäisiin suhteen salaamisesta esimerkiksi kumppanin säästämiseksi julkisuuden lieveilmiöiltä, edellisessä lainauksessa ilmenee, ettei julkisuuden hallitseminen kuitenkaan ole lopulta täysin artistin ja kumppanin käsissä. Tämä on osoitus siitä, miten julkisuuteen kytköksissä oleva epävarmuus vaikuttaa paljastamisen ja salaamisen jännitteeseen sekä edelleen artistien romanttisiin suhteisiin. Eräs artisti kuitenkin uskoi, että suhteen päätyminen julkisuuteen on mahdollista estää olemalla itse tuomatta sitä lainkaan esille. Toinen artisti koki, että oli suhteen kannalta helpompaa, jos sen paljasti heti suhteen alussa. Tällöin mediat eivät artistin mukaan häiritsisi suhteen osapuolia yhtä paljon kuin silloin, jos suhteen yrittäisi pitää poissa julkisuudesta. Seuraavissa vastauksissa ilmenevät eriävät näkemykset suhteen paljastamisesta ja salaamisesta.

Mulle on selkee, et mä en haluu lapsia tai avovaimoani mihinkää julkisesti nostaa – Vast sillon, ku sä ite nostat sun perheen julkisuuteen, ni sillon on vast laillist oikeestaan ruveta julkisesti niistä puhumaa. (H4)

Mä oon ite huomannu sen, et jos on avoin sen [suhteen] kanssa, niin se rikkoo sen yhen uutiskynnyksen, sit sen jälkeen sen ei pitäs kiinnostaa enää, jolloin se kissa-hiirileikkikin [median kanssa] loppuu. (H1)

Sen lisäksi, että artistit keskustelevat kumppaneiden kanssa suhteen esillä olosta julkisuudessa, suhteissa neuvotellaan myös siitä, miten suhde on esillä musiikissa ja artistibrändissä. Eräs artisti koki, ettei julkisuudella ollut suurta merkitystä suhteessa. Myöhemmin artisti kuitenkin kertoi ammentavansa suhteestaan musiikkiin, vaikkei muuten käsittele suhdetta julkisesti. Seuraavissa vastauksissa ilmenee, miten artistit säätelevät suhteen yhdistämistä artistibrändiin.

En mä mee henkilökohtasii asioit puhumaa, ne on läsnä siin taitees mä tiedän sen, mut mul ei oo mitää tarvetta tuoda häntä [puolisoa] ja hänen työtänsä [julkisuuteen]. (H3)

Mä en koe, et se [suhde] on välttämättä asia, mist mä haluan puhuu, jos se ei liity mitenkää musiikkii. Kyl mä sillee puhun paljon henkilökohtasist aiheista, et mä oon esim. käsitelly niit aiheita mun teksteissä. (H9)

Haastateltavat kokevat, ettei parisuhde lähtökohtaisesti kuulu artistibrändiin, mikä johtuu osaltaan siitä, että artistit haluavat näyttäytyä julkisuudessa yksinomaan musiikin kautta. Parisuhteen käsittelemistä julkisuudessa ei siten nähdä artistin rooliin kuuluvana. Lähes kaikki haastateltavat pitävät julkisuutta itsessään negatiivisena, jos se ei liity artistina toimimiseen ja musiikkiin. Haastateltavat olivat yhtä artistia lukuun ottamatta yksimielisiä siitä, että suhdetta voi käsitellä musiikissa, mutta ei muuten julkisuudessa. Seuraavasta vastauksesta on tulkittavissa, kuinka artisti tasapainoilee paljastamisen ja salaamisen jännitteen välillä kirjoittaessaan musiikkia.

Mul on artistinen vapaus tehdä, mitä mä haluan, mut sitte on kuitenkin joutunu miettii, jos mä sanon tämmösii asioita ja vaik kukaan muu ei tietäis näitten taustoja ni, jos mun sen hetkinen kumppani kokee

sen epämurkavana niin sitte se on saattanu vaikuttaa, et oonko mä tehny siinä muodossa sen kappaleen valmiiks tai julkassu ollenkaa. On käyny myös sillee, et on jääny biisi julkasematta. (H8)

Vastaus ilmentää paljastamisen ja salaamisen lisäksi myös autonomisuuden ja yhteyden jännitteen suhteessa. Artisti kokee olevansa oikeutettu ”artistiseen vapauteen”, mutta toisaalta hän kokee velvollisuudekseen antaa kumppanin vaikuttaa julkaistavaan musiikkiin, jos sen sanoitukset koskettavat häntä. Jännitteet ja niiden päällekkäisyys osoittavat suhteiden kompleksisuuden ja ristiriitaisuuden. Yksi haastateltavista oli sitä mieltä, ettei kumppania tai suhdetta kannata tuoda esille julkisuudessa ollenkaan – edes musiikissa.

Mä oon pitän ihan salassa mun parisuhteen siitä syystä, et tuol on nii paljon ihmisii, jotka haluu tuhoo sut ja sun kaiken, et ku mä oon nähny muit frendeii, jotka on julkisuudes, joil on kumppani ja sit tulee hirveest häiriköintiä ni mä tykkään sit pitää sen salassa, et ei tuu mitään ongelmia. (H6)

Artistin näkemys vastaa muidenkin haastateltavien ajatuksia suhteen paljastamisesta siltä osin, että artistin tavoitteena oli vähentää julkisuuden räsistystä suhteessa. Artistien vastauksissa toistui artistin tai kumppanin toive pitää kumppani poissa julkisuudesta. Osa haastateltavista kertoi kuitenkin, että kumppanit saattoivat myös toivoa suhteen paljastamista julkisuudessa, koska halusivat julkisuutta itse. Erään haastateltavan entinen kumppani oli rikkonut suhteessa sovittuja yksityisyyden rajoja saadakseen itse julkisuutta.

Me oltii puhuttu, että ei huudella tästä tai et ei tarvii mitenkää peitellä, mut et ei kirjoiteta myöskää mihinkää Facebookkii, et ”oon parisuhteessa henkilön x kanssa”. – – Mä tajusin myöhemmin, – –, et meidän suhde vuoti sit sitä kautta julkisuuteen. – – Sit ku me erottiin, ni hän myi sen meidän eron sitte vielä medialle, mikä oli tosi, tosi iso pettymys mulle sillan, koska mä en suostunu sitä kommentoimaa mitenkää. (H5)

Vastaus osoittaa, että suhteissa neuvotellaan paljastamisesta ja salaamisesta, huolimatta siitä, kuinka hyvin suhteen osapuolet lopulta kunnioittavat yhdessä määriteltyjä yksityisyyden rajoja. Paljastamista ja salaamista koskevissa neuvotteluissa pyritään yleensä suojelemaan suhdetta tai sen osapuolia julkisuudelta. Paljastamisen ja salaamisen jännitteeseen vaikuttavat osapuolten erilaiset käsitykset julkisuudesta.

5.2.2 Inklusiivisuus–eristyneisyys

Inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitepari ilmenee suhteissa neuvotteluina siitä, miten pari on osana suhteen ulkopuolisia sosiaalisia verkostoja, kuten ystäväpiirejä. Inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitteeseen liittyvät lisäksi suhteen ja artistibrändin yhteys sekä suhteen

ulkopuolisten tahojen, kuten medioiden, käsitykset suhteesta. Suhteen ja artistibrändin yhteys esiintyy tasapainotteluna sen välillä, sisältyykö suhde brändiin tai toisaalta, ovatko suhde ja artistibrändi toisistaan erillään. Siten inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännite on läheisesti kytköksissä paljastamisen ja salaamisen jännitteeseen. Suhteen ulkopuolisten tahojen käsityksillä taas tarkoitetaan sitä, miten esimerkiksi julkisuudessa ja mediassa käytävät keskustelut sekä esitetyt näkemykset artisteista ja heidän suhteistansa ovat yhteydessä vuorovaikutukseen suhteissa.

Kuten mainittiin salaamisen ja paljastamisen jännitettä käsitelleessä luvussa, suhteen salaaminen julkisuudelta voi vaikuttaa siihen, miten pari liikkuu kodin ulkopuolella. Pelko suhteen paljastumisesta saattaa johtaa siihen, että pari alkaa vähentää yhteisiä esiintymisiään julkisilla paikoilla tai esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännite on oleellisesti yhteydessä julkisuuteen. Seuraavissa lainauksissa ilmenee, miten julkisuus voi edesauttaa parin eristäytymistä sosiaalisista verkostoista.

Mä kyl pystyn liikkuu aika mones paikassa, mut jossain vaiheessa on sit seki raja, et sä et voi mennä vappuna Ullanlinnamäelle ja tollasii juttuja, mitä se julkisuus saattaa tuoda mukanaan. – – Seki voi olla sit ikävää, jos jossain kaupassa on kumppanin kaa ja joku räpsii kuvia. (H2)

Ensimmäiset kunnon seurustelusuhteet niihin aikoihin [julkisuudessa] ni olihan siin tosi paljon sitä, et oltii näkyvillä mediassa ja piti vähän miettii, et missä tekee mitäkin. – – Totta kai se vähä rajoittaa ja pistää miettii sitä, et mitä kannattaa tehdä tai sanoo tai olla vai kannattaako olla ollenkaa. (H11)

Edellisistä vastauksista ilmenee, että julkisuuden merkitys inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitteissä voi vaihdella parien välillä. Osa koki, että julkisuus vaikutti merkittävästi siihen, miten pari oli osana suhteen ulkopuolisia verkostoja, kun osa koki, ettei julkisuudella ollut juurikaan vaikutusta siihen. Eräs artisti toi esille, miten julkisuudella on eristävä vaikutus myös yksin artistiin. Artisti koki, että erityishuomio, jota tämä sai julkisuutensa takia, vaikutti artistiin eristävasti ja eriyttävästi sosiaalisissa tilanteissa, kuten juhlissa.

Sä et oo halunnu sitä erityishuomioo ja sit kuitenkin jossain vaiheessa sä saat, ni sit on vaa sillee no en mä haluu mennä. Mä koen, et mä en oo samal tavalla osa ryhmää, ku muut tai, et se eriyttää siitä. (H7)

Vastaus osoittaa, että inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitteeseen vaikuttaa julkisuus sekä siihen liittyvä sosiaalinen valta. Sen lisäksi, että julkisuus on yhteydessä parien eristäytymiseen sosiaalisista verkostoista, julkisuus vaikuttaa myös yksin artisteihin. Tämä ilmenee esimerkiksi artistien negatiivisina kokemuksina, kun artistit pyrkivät integroitumaan sosiaaliin verkostoihin, kuten edeltävä lainaus osoittaa.

Haastatteluissa ilmeni, että kaikki artistit miettivät, missä määrin romanttinen suhde näkyy artistin brändissä. Artisti saattaa esimerkiksi kokea ristiriitaisuutta, jos artistibrändi ja romanttinen suhde eivät ole linjassa keskenään. Brändin ja suhteen välinen jännitteisyys liittyy osaltaan paljastamisen ja salaamisen jännitteeseen, sillä brändin yhteys suhteeseen tarkoittaa sitä, että suhde on ainakin jossain määrin julkisuudessa. Osa artisteista pohti sitä, miten suhde sopii artistin rooliin, jos artistien tehtävänä on toimia yleisön fantasioiden kohteina.

Artistin pitäis olla jotenkin mystinen, mutta myös jotenkin saavutettavissa. Semmost on jauhettu iät ja ajat, et vaikka olis parisuhteessa niin se ei oo jotenkin hyväks tuoda sitä esille. Sit ku sul on jotain, mitä on jauhettu kuokasta ja kivistä lähtien, sit sä mietit sitä ja kaikki muukin tulee uutena, sit on vähän sillee, että mikähän tässä on nyt sitte se kultanen keskitie. (H1)

Artistina on tietyl taval fantasian kohde – – Mulle on kerrottu esim. mitä jossain Jodelissa kirjoitetaan, et tää artisti on sinkku, tai mitä usein must tuntuu ainaki jollain isoilla maailmanstaroilla, et ei välttämättä haluta kertoa parisuhteista, jotta sit ihmisil on sellanen kuva, se tietty mahdollisuus. (H9)

Artistit selvästi pohtivat suhdestatuksen merkitystä artistibrändin kannalta. Haastateltavien vastauksista on myös pääteltävissä, että artisteihin liitetään käsityksiä sinkkuudesta ja saavutettavuudesta. Artistin pohdinta kultaisen keskitien löytämisestä on osoitus jännitteisyydestä, joka johtuu mahdollisesta ristiriidasta artistin suhdestatuksen ja brändin välillä. Osa haastateltavista toi esille myös näkökulman, jonka mukaan artisteihin liitettävät kuvitelmat saatavuudesta koskisivat lähinnä nuoria artisteja. Erään nuorena julkisuudessa olleen artistin mukaan hänen suhteensa näkymistä julkisuudessa pyrittiin säätelemään tietynlaisen artistibrändin ylläpitämiseksi. Seuraavassa lainauksessa toinen haastateltava pohtii, miten artistibrändi vaikutti hänen suhteisiinsa.

Mun levy-yhtiö halus mut aluks brändätä sillee, et mä oon tyylin kaikis musavideois ilman paitaa ja sillee tuoda just tollast ”paha poika” -imagoo. Et kyllähän se siinäki menny vahvasti siihen suuntaan, et on varmasti vedonnu sit tietynlaisiin naisiin. (H5)

Lainaus osoittaa, että artistibrändillä voi olla yhteys siihen, millaiset ihmiset lähestyvät artisteja ja siten mahdollisesti, millaisia artistien romanttiset suhteet ovat. Lisäksi lainauksesta on tulkittavissa, että musiikkialalla artistien tuotteistamisessa ja markkinoinnissa saatetaan pyrkiä rakentamaan artisteista yleisöjen fantasioiden kohteita. Samanlaisia ajatuksia esittivät myös muut haastateltavat.

Suhteiden ulkopuolella muodostetut käsitykset artisteista ja heidän suhteistaan ovat haastateltavien kertomusten perusteella merkityksellisiä suhteiden sisällä. Ulkopuolisten näkemykset voivat horjuttaa suhteen sisäisiä käsityksiä suhteesta. Esimerkiksi sosiaalisessa mediassa leviävät perättömät juorut artistien uskottomuudesta voivat johtaa siihen, että kumppanit uskovat juoruja artistien itsensä

sijaan. Silloinkin, kun suhteessa luotetaan artistin sanaan ulkopuolisten näkemysten sijasta, sosiaalisissa verkostoissa rakennettavat käsitykset artisteista koetaan suhteessa merkityksellisiksi.

Sitä [kumppania] rupes hävettämään, että must puhuttiin sellasii asioita, vaik ne ei pitäny paikkaansa. Hän rupes aattelemaa, et nyt jotkut uskoo näihin ja hän koki sen häpeällisenä, et ihmiset aattelee, et mä oon uskon ja, että hän on silti mun kanssa. (H5)

Lainaus ilmentää inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitteen lisäksi artistin jakautuneen identiteetin yhteyttä vuorovaikutukseen. Kun yleisöt rakentavat artistin julkista identiteettiä osana yhteiskunnan sosiaalisia verkostoja, joihin myös pari kuuluu, artistille annetut merkitykset saatetaan kokea merkityksellisiksi suhteessa huolimatta siitä, kuinka totuudenmukaisia merkitykset ovat suhteen osapuolille. Tämä osoittaa sosiaalisten verkostojen osallistumisen artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden rakentumiseen. Eräs haastateltavista kertoi, kuinka julkinen keskustelu artistista vaikuttaa vuorovaikutukseen tämän läheisissä suhteissaan. Ulkopuolisten käsitykset artistista eivät kuitenkaan vaikuttaneet artistin kumppanin käsityksiin, joka oli haastateltavan mukaan tietoinen medioiden levittämistä virheellisistä tiedoista. Sen sijaan perheelle medioiden rakentamat käsitykset artistista tulivat uutena. Perheen sisäisissä läheisissä suhteissa artistista muodostettujen käsitysten ja suhteiden ulkopuolisten käsitysten välistä inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitettä kuvattiin seuraavasti.

Mun perheelle oli tosi vaikeeta aluks tajuta niit juttuja – et et sä oo tollanen oikeesti. Ja must itestäki tuntu tosi pahalta aluks, koska mun mielestä se ihminen, jonka mä näin jutuissa ei ollu se ihminen, kuka mä oon. – se voi olla tosi vaikeeta oikeesti, jos jostaki tulee tunnettu ni niille läheisille. (H7)

Vastaus osoittaa, että inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännite on kytköksissä myös julkisuuteen. Relationaalisessa dialektiikassa ymmärretään, että eri jännitteet voivat olla läsnä suhteessa eri vaiheissa. Inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitepari, kuten muutkin jännitteet, joihin julkisuus on kytköksissä, esiintyy artistien romanttisissa suhteissa etenkin silloin, kun artisti nousee julkisuuteen. Tästä on pääteltävissä, että artistien romanttisten suhteiden dynamiikka muuttuu, kun julkisuudesta tulee osa sekä artistin että kumppanin elämää. Julkisuuden ennustamattomasta luonteesta johtuen, julkisuuteen liittyvät jännitteet voivat vaikuttaa suhteeseen erityisen voimakkaasti etenkin, jos artisti nousee julkisuuteen yllättäen. Haastateltavat, jotka eivät kokeneet julkisuuden merkitystä suhteessa suurena, olivat olleet julkisuudessa jo ennen suhteen muodostamista.

5.2.3 Konventionaalisuus–ainutlaatuisuus

Julkisuuteen ja artistina toimimiseen liittyvä status ja sosiaalinen valta ovat yhteydessä artistien kokemuksiin romanttisten suhteiden konventionaalisuudesta ja ainutlaatuisuudesta. Kaikki haastateltavat toivat esille asioita, jotka he kokivat ainutlaatuisiksi suhteissaan liittyen artistin rooliin. Kenties merkittävin ainutlaatuiseksi koettu piirre suhteissa on julkisuus, johon valtaosa artistien vastauksista liittyi. Muita juuri artistien romanttisiin suhteisiin liittyviä erityispiirteitä, joita mainittiin aikaisemmissa luvuissa, oli esimerkiksi aikataulujen yhteensovittamiseen liittyvät haasteet. Tämä koettiin sekä positiivisesti että negatiivisesti. Yksi haastateltava kertoi esimerkiksi nauttivansa artistin työhön liittyvästä aikataulujen joustavuudesta, mutta surevansa aikoja, jolloin muut ystäväpariskunnat viettivät aikaansa yhdessä, jos artisti itse joutui samanaikaisesti olemaan keikkailun takia erossa kumppanistaan. Aikaisemmissa luvuissa todettiin myös, että luottamuksella on korostunut rooli artistien romanttisissa suhteissa. Eräs artisti puolestaan koki hänen seurustelusuhteidensa olevan hyvin tavanomaisia, kun osapuolten välinen luottamus oli kunnossa.

Haastateltavat toivat esille artistin rooliin kytkeytyviä haasteita suhteissa, mutta monet kokivat artistina toimimisen vaikuttavan suhteeseen myös positiivisesti. Haastateltavat kokivat saavansa toisinaan artistin rooliin liittyvää erityiskohtelua, jota pystyi tarvittaessa käyttämään esimerkiksi kumppanin ilahduttamiseen. Erityiskohteluun lukeutuvat esimerkiksi artistien saamat ilmaistuotteet tai pääsy tapahtumiin, joihin parilla ei olisi pääsyä ilman artistin roolia. Artistin roolista ja siihen liittyvästä julkisuusstatuksesta voi olla hyötyä myös artistin tutustuessa uusiin kiinnostaviin ihmisiin.

Ei oo varaa olla mikään kusipää täysin, koska tietää sen, et jos se vuotaa julkisuutee ni on kusessa. Eli tavallaa se on tietynlainen turva siitä, et ”okei ton kans ehkä uskaltaa jutella, ku ei se nyt voi olla mikää ihan hullu, ku tuol kuitenkin pystyy toimimaa artistina”. (H11)

Vastaus osoittaa, että julkisuus voi toimia artistista kiinnostuneelle henkilölle varmistuksena siitä, että artisti tulee käyttäytymään kunnollisesti. Eräs haastateltava puolestaan kertoi, miten suhteella artistiin suhteeseen on mahdollista sisällyttää artistien ainutlaatuinen tapa ymmärtää maailmaa. Konventionaalisuuden ja ainutlaatuisuuden jännitteisyydestä kertoo, että sama artisti koki suhteensa samalla tavalliseksi verrattuna muihin romanttisiin suhteisiin. Artisti muun muassa pohti sitä, että epävarmuuksia esiintyy kaikissa parisuhteissa, vaikka epävarmuustekijät eivät liittyisi juuri artistin rooliin. Samanlaisen ajatuksen jakoi myös toinen haastateltava.

Ite ajattelee kumminki artistiutta, et se on duuni muitten joukossa – –. Mä koen vieraaks sen, et alkais arvottaa sitä versus vaik esim. lentoemännän ammatti, mis vaik paljon matkustaa. – – Siinäki se elämäkokemus on erilainen ni seki tuo vaik stressii parisuhteisii. (H9)

Samaa pohtivat haastatteluissa myös muut artistit. Haastateltavien vastaukset osoittavat, että artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa käsitellään relationaalisia jännitteitä, joita ei välttämättä esiinny romanttisissa suhteissa yleensä. Artistit kuitenkin kokevat suhteensa tavallisiksi vuorovaikutussuhteiksi, joissa osapuolet rakastavat toisiaan ja jakavat halun elää yhdessä. Kuten relationaalisen dialektiikan teoriassa tiedetään, kaikki vuorovaikutussuhteet ovat jännitteisiä, kompleksisia ja se ilmenee eri tavoin eri suhteissa.

5.3 Dialektiset voimat

Relationaalisten jännitteiden lisäksi artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyy dialektisia voimia, jotka ovat läheisesti toisiinsa kytköksissä ja esiintyvät vuorovaikutuksessa usein limittäin. Voimat perustuvat artistien suhteissa esiintyviin jännitteisiin sekä haastateltavien näkemyksiin artistin roolin heijastumisesta suhteeseen. Artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa ilmenevät viisi dialektista voimaa ovat: suhteen ja artistin roolin yhteensovittaminen, julkisuus, sosiaalinen valta, jakautunut identiteetti ja epäluottamus. Nämä voimat voidaan ymmärtää myös suhteissa esiintyvinä artistin rooliin kytkeytyvinä ristiriitaisina diskursseina, joita suhteissa pyritään tulkitsemaan vuorovaikutuksessa. Suhteen ja artistin roolin yhteensovittamisen dialektinen voima ilmenee kaikessa artistin rooliin kytkeytyvässä vuorovaikutuksessa suhteessa sekä parin ja sosiaalisten verkostojen välillä. Haastateltavien suhteita koskevien näkemysten perusteella, voidaan todeta, että romanttisen suhteen muodostamisen ja ylläpitämisen edellytys on suhteen ja artistin roolin yhteensovittaminen. Haastateltavien vastauksissa ilmeni tähän liittyviä haasteita.

Mä joudun tällä hetkellä tekemää ihan älyttömästi töitä, koska mä haluan periaattees tehdä täyspäiväsesti musiikkii – – mä en pystyis täl hetkel ees harkitsemaa suhdetta, koska sillon, jos mä lähen parisuhteeseen ni mä haluan olla oikeesti hyvä poikaystävä, enkä sillee, et ei oo oikeesti antaa aikaa siihen hommaan. Sit haluu panostaa siihen juttuu ihan täysin. (H10)

Lainaus osoittaa relationaalisten jännitteiden ja dialektisten voimien yhteenkietoutuneisuuden. Halu keskittyä uraan suhteen sijasta ilmentää autonomisuuden ja yhteyden jännitettä, mutta samalla artistin pohdinta kytkeytyy suhteen ja artistin roolin yhteensovittamisen dialektiseen voimaan. Voima ilmenee artistin näkemyksenä siitä, että artistina toimiminen poissulkee parisuhteen ja parisuhde

vastaavasti artistina toimimisen. Artistina toimiminen käsitetään siten vastakkaisena diskurssina parisuhteessa olemiselle. Positiivisiakin suhteen ja artistin roolin yhdistämiseen liittyviä neuvotteluja tuotiin esille. Nämä koskivat esimerkiksi suhteista saatavaa sosiaalista tukea tai inspiraatiota musiikkiin, jotka ovat myönteisesti yhteydessä artistina toimimiseen.

Suhde on vaikuttanu siihen [musiikkiin] selkeesti. Osa kappaleista ois ollu tavallaa mahottomii ilman niitä kokemuksia. (H3)

Kumppani on – – maadottaja, ankkuri mitä näit haluukaa termei käyttää – – hän on aina se tyyppi- [kenen kanssa] pääsee nollaa mielensä ja olemaa ihan vaan se arkiminä – – hänen kanssaan julkisuudessa eläminen on siedettävämpää. (H1)

Edeltävä vastaus osoittaa, että romanttinen suhde voi tarjota artistille merkitykselliseksi koetun mahdollisuuden olla vuorovaikutuksessa toisen kanssa täysin omana itsenään. Suhteen ja artistin roolin yhteensovittamisen ohella julkisuus osoittautui artistien näkemysten perusteella oleelliseksi dialektiseksi voimaksi suhteissa. Edellinen lainaus osoittaa, että parisuhde voi tehdä julkisuudessa elämisestä mielekkäämpää artistille. Artisti kuitenkin mainitsi haastattelussa myös, että samalla julkisuus on vaikeuttanut parisuhteiden muodostamista ja ylläpitämistä. Myös muut haastateltavat toivat esille samanlaisia kokemuksia. Julkisuuden dialektinen voima ilmeni relationaalisissa jännitteissä esimerkiksi avoimuuden ja sulkeutuneisuuden sekä paljastamisen ja salaamisen jännitteissä. Lisäksi julkisuus kytkeytyy muun muassa vuorovaikutustilanteisiin, joissa artistit ovat tutustumassa uusiin ihmisiin. Julkisuuden dialektisen voiman ilmenemiseen suhteissa vaikuttavat erilaiset tekijät, kuten artistin julkisuuden määrä, suhteen osapuolten julkisuudelle antamat merkitykset sekä se, missä vaiheessa suhdetta julkisuus on tullut osaksi artistin elämää. Seuraavasta lainauksesta voi päätellä julkisuuden sekä suhteen ja artistin roolin yhteensovittamisen dialektisten voimien ilmenemisen artistien romanttisissa suhteissa.

Jos mä vaik kävin näkee jotain tyyppiä, ni siit saatto tulla aika iso mediahärde, et mul oli paparazit perässä ja 7 päivää -lehdet ja kaikki ja niit sitte yritetti hiljentää, ettei tavallaan se fokus kiinnity johonki ihan muuhun, ku siihen mitä tehdään. (H11)

Vastaus osoittaa, että julkisuudessa huomion keskittyminen artistin suhteisiin nähdään artistin uran kannalta negatiivisena, mikä ilmentää suhteen ja artistin roolin yhteensovittamisen voiman yhteyttä suhteisiin. Artistin pohdinta kuvastaa lisäksi julkisuuden dialektisen voiman ilmenemistä suhteessa, kun julkisuus on yhteydessä artistin muuttuneisiin mahdollisuuksiin tapailla potentiaalisia kumppaneita ja liikkua heidän kanssaan yhdessä julkisilla paikoilla. Julkisuuteen kytkeytyy läheisesti sosiaalisen vallan dialektinen voima. Sosiaalinen valta ilmenee suhteissa, kun artistin rooliin julkisuuden kautta liittyvät julkisuusstatus ja -pääoma heijastuvat osapuolten vuorovaikutukseen.

Artistien suhteissa ilmenevät jännitteet osoittavat, että sosiaalinen valta jakautuu suhteissa usein epätasaisesti. Esimerkiksi symmetrisyyden ja asymmetrisyyden jännitteet suhteissa ilmentävät, kuinka artistien julkisuusstatus aiheuttaa sosiaalisen vallan epätasaisen jakautumisen suhteissa, joissa toinen osapuoli ei toimi julkisuudessa. Artistit kokevat julkisuuteen kytkeytyvän sosiaaliseen vallan pääosin negatiivisesti romanttisissa suhteissa. Tämä ilmenee esimerkiksi tilanteissa, joissa artistit kokevat heihin kohdistuvan erityishuomion epämiellyttävänä. Julkisuusstatukseen ja sosiaaliseen valtaan liittyvä erityishuomio voi vähentää artistien halukkuutta olla osana sosiaalisia verkostoja.

Läheisillä on vaikeuksia välillä ymmärtää ero mun työn ja oikeen persoonan välillä. Siit voi aiheutuu ongelmia esim., jos me mennää ulos ni siel on ihmisii, jotka tulee juttelemaa mulle ja sit mun on pakko olla niille kiva. Sit he [läheiset] kokee, et heiltä viedään huomiota pois, ku mä joudun yhtäkkii ottamaa sen työminän esii ja sit siitä tuleeki semmonen fiilis, et nyt se on taas "all about you", vaikka en mä halua sitä yhtään – – sehän sit tavallaa aiheuttaa sen, et eristäytyy ihmisistä kokonaa. (H7)

Lainauksesta on tulkittavissa suhteen ja artistin roolin yhteensovittamisen, julkisuuden sekä sosiaalisen vallan lisäksi myös jakautuneen identiteetin dialektinen voima. Vastaus osoittaa ensinnäkin, miten artistin jakautunut identiteetti ilmenee vuorovaikutuksessa läheisten kanssa, kun läheiset eivät erota artistin julkista identiteettiä todellisesta identiteetistä. Artistin tulkinta läheisten reaktioista kuvastaa sitä, kuinka läheiset eivät välttämättä ymmärrä jakautuneeseen identiteettiin liittyviä merkityksiä. Toiseksi jakautunut identiteetti ilmenee kohtaamisissa tuntemattomien ihmisten kanssa, jotka määräävät vuorovaikutuksessaan sen, omaksuuko artisti tilanteessa artistin roolin vai jatkaako hän vuorovaikutusta omana itsenään. Kuten lainaus osoittaa, artistit kokevat velvollisuudekseen siirtyä artistin rooliin (työminä) sen jälkeen, kun artistia lähestyvän henkilön vuorovaikutuksesta on tulkittavissa, että henkilön aloite vuorovaikutukselle perustuu artistin julkisen identiteetin tunnistamiseen. Artistin pohdinta ilmentää, kuinka jakautuneeseen identiteettiin kytkeytyvien jännitteiden hallitseminen koetaan hankalana ja turhauttavana, kun artisti kokee jännitteiden hallitsemisen sijaan olevansa jännitteiden kohde. Lainauksen viimeinen virke osoittaa, että kokemus jännitteiden hallitsemattomuudesta voi johtaa lopulta siihen, ettei artisti halua käsitellä jännitteitä ollenkaan. Tämä tarkoittaisi suhteiden päättymistä ja artistin sosiaalista eristäytymistä.

Jakautuneen identiteetin dialektinen voima ilmenee myös artisteille tyypillisissä vuorovaikutustilanteissa, joissa artistin kanssa pyritään lähentymään siinä toivossa, että artistin julkisuusstatuksesta ja -pääomasta olisi mahdollista hyötyä. Artistiin tutustumisen ja romanttisen suhteen muodostamisen sijaan toisen osapuolen motiivit suhteelle liittyvät tällöin artistin hyväksikäyttämiseen oman edun tai sosiaalisen aseman edistämiseksi. Artistien kertomuksista on tulkittavissa, että tällaiset henkilöt lähestyvät artisteja uskottelemalla kiinnostuksen kohdistuvan

henkilöön artistin roolin takana. Todellisuudessa kiinnostus keskittyy kuitenkin artistin julkiseen identiteettiin, kun tavoitteena on artistin statuksesta hyötyminen. Tällaiset kohtaamiset ovat osin yhteydessä artistien kokemaan epäluottamukseen romanttisissa vuorovaikutussuhteissa. Epäluottamus on artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyvistä artistin rooliin kytkeytyvistä dialektisista voimista viimeinen. Voima ilmenee suhteissa etenkin keskusteluina mustasukkaisuudesta. Epäluottamus on kytköksissä yhteiskunnan sosiaalisissa verkostoissa muodostettuihin käsityksiin artisteista ja musiikkialan kulttuurista. Seuraavassa lainauksessa käy ilmi, kuinka epäluottamukseen liittyvistä asioista keskustellaan esimerkiksi silloin, kun artisti lähtee keikkamatkalle.

Jos mä kuljen joka viikonloppu keikalla ja on faneja, on ihailuu, ni se on kumppanille vaikee paikka. — ei siin tavallaa kuuluis kuitenka mitää vakuutellakaa. — — sillee ”pakollinen puhelinsoitto mennessä ja tullessa keikalta kotiin”. Aika moni tekee sitä, mut mä en ite oo sinänsä tehny. (H8)

Artistin vastaus osoittaa, että epäluottamuksen dialektinen voima ja siihen kytkeytyvä vuorovaikutus suhteissa ovat yhteydessä yleisiin merkityksiin, joita liitetään artisteihin ja keikkailuun. Artisti käsittää, että tämän keikkailu ja ihailun kohteena oleminen asettavat artistin kumppanin ”vaikeaan paikkaan”. Tästä on tulkittavissa, että artistina toimimiseen ja keikkakulttuuriin liitetään käsityksiä siitä, että mahdollisen parisuhteen luottamuksen rikkominen olisi artisteille tyypillistä. Päätelmää tukee se, että artisti kokee hänen kollegoidensa pyrkivän rutiininomaisesti hallitsemaan epäluottamuksen dialektiseen voimaan liittyviä jännitteitä omissa suhteissaan (”pakollinen puhelinsoitto mennessä ja tullessa keikalta kotiin”). Lainaus osoittaa epäluottamuksen sekä suhteen ja artistin roolin yhteensovittamisen dialektisten voimien ilmenemisen artistin suhteessa, mutta lisäksi artistin vastauksessa tulee esille relationaalisen dialektiikan ydinajatus. Artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet ovat yhteydessä vuorovaikutuksessa rakennettuihin merkityksiin suhteiden sisällä sekä ulkopuolella sosiaalisissa verkostoissa. Nämä merkitykset ilmenevät artistin rooliin kytkeytyvissä relationaalisissa jännitteissä sekä dialektisissa voimissa, joita tutkimalla saadaan selville, millaisia artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet ovat.

6 POHDINTA

Tässä luvussa esitellään tuloksista tehdyt johtopäätökset. Tulkintoja artistien romanttisista vuorovaikutussuhteista on tehty suhteissa esiintyvien artistin rooliin liittyvien relationaalisten jännitteiden sekä dialektisten voimien pohjalta. Päätelmiä peilataan myös jo olemassa olevaan kirjallisuuteen tulkintojen selventämiseksi sekä aikaisempien löydösten vahvistamiseksi tai kumoamiseksi. Lopuksi arvioidaan tutkielman onnistuneisuutta sekä esitellään ehdotuksia jatkotutkimukselle.

6.1 Tulosten tarkastelu

Tulokset osoittavat, että artistin rooli, eli artistiksi identifioituminen sekä musiikkialalla ja julkisuudessa toimiminen, on yhteydessä vuorovaikutukseen artistien romanttisissa suhteissa. Henkilöt, jotka pyrkivät elämässään samanaikaisesti muodostamaan ja/tai ylläpitämään romanttisia suhteita sekä toimimaan artisteina, joutuvat käsittelemään suhteissaan suhteen ja artistin roolin yhteensovittamiseen kytkeytyviä jännitteitä. Tähän suhteen ja artistin roolin yhteensovittamiseen liitetään ristiriitaisia näkemyksiä. Artistit kokevat molemmat, sekä suhteen että artistina toimimisen, merkityksellisiksi, mutta usein toisensa poissulkeviksi. Myös aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että artistit kokevat usein joutuvansa valitsemaan joko artistina toimimisen tai läheiset suhteet (Gross & Musgrave 2017; Vaag, Giæver & Bjerkeset 2014). Tutkielman tuloksista on tulkittavissa, että kun artistit kokevat suhteen ja artistin roolin yhteensovittamisen haastavana tai jopa mahdottomana, dialektinen voima ilmenee suhteissa osapuolia erikseen vetävänä, eli relationaalisen dialektiikan (Baxter & Montgomery 1996) mukaan sentrifugaalisena voimana. Etenkin artistit, jotka eivät koe saavuttaneensa musiikillisille urilleen asettamia tavoitteita, näkevät suhteen ja artistin roolin yhteensovittamisen vaikeana. Tällöin dialektinen voima on negatiivisesti yhteydessä sekä artistina toimimiseen että suhteeseen: artistit käsittävät olevansa parhaimmillansa artistina ilman parisuhdetta ja parisuhteessa parhaimmillansa ilman artistina toimimista.

Relationaalisessa dialektiikassa (Baxter & Montgomery 1996) kuitenkin tiedetään, että vuorovaikutussuhteet ovat harvoin näin yksinkertaisia. Suhteen ja artistin roolin yhteensovittaminen ei näy suhteissa ainoastaan osapuolia erikseen vetävänä voimana, mutta myös osapuolia yhteen

vetävänä, sentripetaalisena, voimana. Artistin roolin heijastuminen suhteisiin koetaan siten myös positiivisena suhteen näkökulmasta. Artistin roolista sekä siihen kuuluvasta julkisuudesta on hyötyä esimerkiksi silloin, kun artistit haluavat ilahduttaa kumppaneitaan tavoilla, jotka eivät olisi mahdollisia ilman artistin rooliin liittyvää julkisuusstatusta. Lisäksi artistin rooliin kytkeytyvä julkisuus voi mahdollistaa sen, että artistien kumppanin valintaa koskevat vaihtoehdot kasvavat. Julkisuudesta johtuva interpersonaalisten kohtaamisten lisääntyminen sosiaalisessa elämässä on tunnistettu myös julkisuuteen keskittyvässä kirjallisuudessa (esim. Rojek 2012).

Tulosten tarkastelu osoittaa, että suhteen ja artistin roolin yhteensovittaminen ilmenee vuorovaikutuksessa sekä sentripetaalisina että sentrifugaalisina vetoina osapuolten välillä. Vedot ovat siten läsnä relationaalisissa jännitteissä ja dialektisissa voimissa, jotka Baxterin (2011) ja Coolsin (2011) mukaan kuvastavat vuorovaikutusta suhteessa. Artistin rooli heijastuu ensinnäkin vuorovaikutukseen artistien ja kumppaneiden tai potentiaalisten kumppaneiden välillä. Suhteiden osapuolet käsittelevät muun muassa autonomisuuden ja yhteyden jännitteitä, joihin liittyy oleellisesti pohdinta siitä, kuinka hyvin artisti onnistuu tasapainottelemaan artistin rooliin ja toisaalta suhteeseen liittyvien odotusten ja tavoitteiden välillä. Tämä osoittautui tulosten perusteella erityisen hankalaksi, mikä ilmenee muun muassa yksin ja yhdessä olon jännitteinä. Artistien mukaan suhteiden konkreettinen ongelma on vaikeus löytää yhteistä aikaa, kun artistien aikataulut poikkeavat kumppanien omista. Löydös vastaa Grossin ja Musgraven (2017) tutkimusta, jonka mukaan hankaluuksia suhteisiin aiheuttaa myös se, että suurin osa artistien ajasta kuluu musiikin parissa.

Artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa käsitellään lisäksi avoimuuden ja sulkeutuneisuuden jännitteitä, mikä näkyy esimerkiksi itsestä kertomisen säätelämisinä. Artistien kokemasta muihin kohdistuvasta epäluottamuksesta johtuen henkilökohtaisten tietojen jakamista pyritään välttämään etenkin uusia suhteita muodostettaessa. Avoimuus ja sulkeutuneisuus on siten yhteydessä myös varmuuden ja epävarmuuden jännitteeseen, joka ilmenee muun muassa tasapainotteluna uuden ja vanhan välillä. Esimerkiksi julkisuuden myötä artistit saattavat kokea vetoa uusiin kokemuksiin, kun elämää astuneet uudet tuttavuudet voivatkin yhtäkkiä tuntua tuttua ja turvallista parisuhdetta houkuttelevammalta vaihtoehdolta. Julkisuuden seurauksena myös artistin kumppani saattaa pysähtyä pohtimaan, onko julkisuuteen noussut artisti enää se ihminen, josta kumppani kiinnostui ja jonka kanssa suhde haluttiin muodostaa. Gilesin (2000) mukaan julkisuuden myötä henkilön sosiaalinen elämä täyttyy uusista ihmisistä. Bakhtinin minuutta koskevien ajatusten mukaisesti voidaan päätellä, että uusissa interpersonaaalisissa kohtaamisissa ja suhteissa itseensä sulautetaan paljon uudenlaisia merkityksiä, jolloin henkilö muuttuu. Relationaalisessa dialektiikassa

ymmärretään, että muutos on välttämätön ja luonnollinen osa kaikkea sosiaalista elämää, johon myös oman identiteetin muototutuminen kietoutuu. (Baxter & Montgomery 1996.)

Sisäisten relationaalisten jännitteiden lisäksi suhteen ja artistin roolin yhteensovittamiseen kytkeytyvät jännitteet ilmenevät myös parin sekä sosiaalisten verkostojen välillä. Artistin rooliin liittyvän julkisuuden vuoksi suhteissa pyritään hallitsemaan etenkin paljastamisen ja salaamisen sekä inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitteitä. Suhteiden ulkoisten jännitteiden käsittelemisen tavoitteena on yleensä pyrkiä vähentämään julkisuuden rasitusta suhteessa sekä kumppanin elämässä. Tämän vuoksi artistit päätyvät yleensä pitämään suhteen salassa. Suhteen salaaminen voi kuitenkin rajoittaa parin sosiaalista elämää, kun osapuolet ryhtyvät välttelemään yhdessä näyttäytymistä ja liikkumista. Seurauksena pari saattaa eristäytyä sosiaalisista verkostoista, mikä ilmentää inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännitettä suhteissa. Sosiaalisen eristäytymisen diskurssi toistuu julkisuuden henkilöiden ja artistien kokemuksia käsittelevissä lehtiartikkeleissa (esim. Karjalainen 2019) ja tieteellisissä tutkimuksissa (Rojek 2012; Rockwell & Giles 2009; Giles 2000).

Inklusiivisuuden ja eristyneisyyden jännite on yhteydessä myös artistibrändiä koskeviin neuvotteluihin artistien suhteissa. Vaikka artistit kokevat pääosin, etteivät romanttiset suhteet ole, eikä niiden kuulu olla yhteydessä artistibrändiin muutoin, kuin musiikin sisällössä, artistit pohtivat silti paljon brändin ja suhteen yhteensopivuutta. Suhteen ja artistin roolin yhteensovittaminen koetaan tässä kontekstissa ristiriitaisena. Artistit haluavat pitää suhteen selkeästi erossa julkisuudesta ja artistibrändistä, mutta samalla artistit ovat tietoisia siitä, että heidän brändinsä rakentuvat aineksista, joita ammennetaan sekä omista suhteista että todellisesta henkilöstä brändin takana. Myös Marshall (2014, 150–164) on todennut, että musiikkialalla rakennettavat julkiset persoonat ovat aina yhteydessä artistien todellisiin identiteetteihin. Viimeisenä ulkoisena jänniteparina suhteissa ilmenee ainutlaatuisuuden ja konventionaalisuuden jännite. Artistit kokevat, että heidän romanttiset vuorovaikutussuhteensa vastaavat pohjimmiltaan käsityksiä tavallisista parisuhteista, huolimatta siitä, että suhteissa ilmenee piirteitä, jotka ovat yhteydessä artistin rooliin.

Baxterin ja Montgomeryn (1996) sekä Coolsin (2011) mukaan vuorovaikutussuhteissa esiintyviä relationaalisia jännitteitä sekä dialektisia voimia tarkastelemalla voidaan tehdä tulkintoja siitä, millaisia suhteet ovat. Tutkielman tavoitteena oli artistien kokemusten pohjalta selvittää artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyvät relationaaliset jännitteet sekä dialektiset voimat, jotka ovat yhteydessä artistin rooliin. Näiden jännitteiden selvittämiseksi artisteja pyydettiin haastattelutilanteessa jakamaan ainoastaan sellaisia kertomuksia romanttisista suhteista, jotka ovat

yhteydessä artistin rooliin. Tästä johtuen tulokset saattavat korostaa artistin rooliin kytkeytyvien jännitteiden ilmenemistä suhteissa, kun tutkielmassa ei oteta huomioon muita jännitteitä.

Tutkielman tulokset kuitenkin osoittavat, että artistin rooli on perustavanlaatuinen osa artistien romanttisia suhteita. Artistit kokevat suhteen ja artistin roolin yhteensovittamiseen liittyvät jännitteet sekä niiden hallitsemisen suhteen edellytykseksi. Toisin sanoen, artistit eivät ole halukkaita muodostamaan suhdetta, jos he eivät voi samanaikaisesti toimia artistina. Artistien romanttisten suhteiden jatkuminen on mahdollista ainoastaan, kun suhteen osapuolet hyväksyvät artistin roolin osaksi suhdetta sekä kykenevät käsittelemään siihen liittyviä jännitteitä vuorovaikutuksessa. Jännitteiden hallitseminen on kuitenkin hankalaa, sillä kompromisseja suhteen ja artistina toimimisen välillä on vaikea tehdä. Kuten mainittiin luvun alussa, artistit kokevat, että sekä suhteeseen että artistina toimimiseen tulee keskittyä joko täysillä tai ei ollenkaan. Valinta suhteen ja artistina toimimisen välillä on vaikea. Suhteet koetaan merkityksellisiksi muun muassa jaksamisen, omana itsenä olemisen, sosiaalisen tuen, ymmärretyksi tulemisen sekä musiikin kirjoittamisen kannalta. Samalla artistit kokevat, etteivät he voi luopua artistina toimimisesta, joka on keskeinen osa omaa identiteettiä. Tutkielman tavoitteena on pyrkiä auttamaan artisteja, ei pelkästään romanttisten, mutta myös läheisten suhteiden muodostamisessa ja ylläpitämisessä, ilman, että artistien tarvitsisi luopua artistina toimimisesta.

Lisäksi tavoitteena on auttaa artisteja ja artistien läheisiä ymmärtämään artistin rooliin liittyviä jännitteitä, jotta niiden hallitseminen olisi mahdollisesti helpompaa. Kun jännitteitä ymmärretään, ne voidaan hyväksyä luonnollisena osana suhdetta. Jännitteiden hallitseminen voi helpottua, kun muutkin kuin artistit ymmärtävät, millaisia artistien sosiaaliset elämät ovat. Esimerkiksi ihmiset, jotka lähestyvät artisteja tunnistaessaan heidät julkisen identiteetin perusteella, voivat pohtia, mitkä heidän motiivinsa oikeastaan ovat lähestymiselle ja onko lähestyminen soveliasta, jos artisti on viettämässä aikaa yksityishenkilönä. Kun tiedetään, että artistit kokevat työkontekstin (esim. keikkojen) ulkopuoliset lähestymiset pääosin ahdistavina, artistit jätetään mahdollisesti useammin rauhaan. Julkisuuden henkilöiden negatiiviset kokemukset vastaavista vuorovaikutustilanteista on tunnistettu myös aikaisemmin (esim. Rockwell & Giles 2009; Rojek 2012). Toisaalta tutkielman tulokset osoittavat, että kohtaamiset koetaan kuitenkin myönteisesti, kun motiivit lähestymiselle liittyvät artistin statuksen sijasta musiikkiin. Seuraavaksi tarkastellaan artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa esiintyviä dialektisia voimia, jotta voitaisiin ymmärtää paremmin, millaisia artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet ovat. Koska suhteen ja artistin roolin yhteensovittaminen

on suhteissa läsnä kaikessa vuorovaikutuksessa, dialektisista voimista syvennyttään julkisuuteen, sosiaaliseen valtaan, jakautuneeseen identiteettiin ja epäluottamukseen.

Julkisuus

Artistit näkevät kumppaninsa ankkureina ja tukipilareina maailmassa, jossa julkisuus ja musiikkiala horjuttavat artistin käsitystä itsestä ja muista. Julkisuuteen liittyvien jännitteiden hallitseminen suhteissa on helpompaa, kun julkisuus on ollut osa artistia ja suhdetta alusta alkaen. Samalla artistit kuitenkin kokevat, etteivät loppujen lopuksi pysty vaikuttamaan esimerkiksi siihen, päätyykö suhde julkisuuteen tai ei. Artistien kokemuksissa ilmeni siten Gilesinkin (2000) tekemä huomio: julkisuuden hallitseminen ei ole koskaan täysin kenenkään käsissä. Kun julkisuuden dialektista voimaa määrittelevät vahvasti ulkoiset tekijät, kuten yleisöt ja mediat, artistit saattavat kokea julkisuuteen liittyvien jännitteiden hallitsemisen turhauttavana.

Tämä ilmenee esimerkiksi artistien pohtiessa suhteen näkyvyyttä artistibrändissä. Artistit ovat epävarmoja siitä, onko suhteen paljastaminen kannattavaa artistina toimimisen näkökulmasta, kun artisteihin on perinteisesti liitetty käsityksiä (illuusioita) seksuaalisesta ja romanttisesta saatavuudesta. Tämä osoittaa, että artisteille annetut merkitykset sosiaalisissa verkostoissa ovat yhteydessä sekä artistina toimimiseen että suhteeseen. Kun käsitykset julkisuuden henkilöistä yleisön seksuaalisten halujen ja romanttisten fantasioiden kohteina on historiassa institutionalisoitu, normalisoitu sekä legitimoitu (Kavkan 2018), käsitykset pitävät osin edelleen asemaansa, mikä ilmenee artistien pohdintana siitä, tulisiko heidän näyttäytyä julkisuudessa sinkkuna. Tutkielma osoittaa, ettei artistien romanttisiin vuorovaikutussuhteisiin kohdistu suoria ulkopuolisia odotuksia esimerkiksi levy-yhtiöiden suunnalta (vrt. Oi 2016). Sen sijaan suhteisiin ja artistibrändiin ovat yhteydessä odotukset, joita rakennetaan artistien parasosiaalisissa suhteissa yhdessä yleisön kanssa. Tällöin odotuksiin vaikuttavat julkisuutta rakentavien instituutioiden tavoitteiden sijaan yleisöt. Käsitys artisteista yleisön fantasioiden kohteina osoittaa, että artistit voidaan ymmärtää pääomaa tuottavien hyödykkeiden lisäksi merkityksiä tuottavina instituutioina.

Sosiaalinen valta

Artistin julkisuusstatus aiheuttaa sosiaalisen vallan epätasaisen jakautumisen suhteissa, kun vain yksi suhteen osapuolista on artisti tai muuten julkisuudessa toimiva tai sosiaalista valtaa omaava henkilö. Sosiaalinen valta on yhteydessä vuorovaikutusta koskeviin sääntöihin ja normeihin. Jos artisti omaa

enemmän sosiaalista valtaa, kuin kumppani (esim. artisti-fanisuhhteessa), artisti voi tuntea olevansa suhdetta ja vuorovaikutusta määrittävien sääntöjen yläpuolella. Eräs artisti kuvaili tällaista suhdetta moraalisesti vääränä, sillä hän koki voivansa ”tehdä mitä tahansa”. Tämä osoittaa artistin julkisuusstatuksen yhteyden suhteissa esiintyviin valtarakenteisiin. Aikaisemmassa tutkimuksessa on todettu, että julkisuusstatus aiheuttaa vallan epätasaisen jakautumisen interpersonalisissa vuorovaikutustilanteissa, kun vain toinen osapuolista tietää etukäteen asioita toisesta henkilöstä (Kurzman ym. 2007). Tutkielman tulokset osoittavat, että julkisuusstatukseen kytkeytyvä sosiaalinen valta ilmenee myös vuorovaikutuksessa sekä sitä koskevissa säännöissä. Driessensin (2013) tutkimuksesta tiedetään, että vuorovaikutussuhteissa ilmenevät valtahierarkiat ovat yhteydessä sosiaalisiin rakenteisiin; kun julkisuuspääomaa ja valtaa annetaan vain osalle ihmisistä, valtahierarkioiden syntymiseltä ei voida välttyä.

Asymmetriset suhteet, joissa sosiaalinen valta jakaantuu epätasaisesti osapuolten kesken, ovat artistien mukaan yleensä lyhytkestoisia ja pinnallisia suhteita, jotka artistit saattavat kokea kiinnostavaksi julkisuuden ollessa uutta artistin elämässä. Pitkäaikaiseen suhteeseen artistit toivovat rinnalleen kuitenkin tasavertaista kumppania, jonka kanssa jaetaan yhteiset pelisäännöt. Symmetrisessä suhteessa artistit kokevat voivansa olla omia itsejään, milloin avautuu mahdollisuus itsestäkertomiselle, oman haavoittuvuuden osoittamiselle ja sosiaaliselle tuelle. Symmetrisyys saatetaan kokea kuitenkin samanaikaisesti kielteisesti, jos artistin ja kumppanin välille muodostuu kilpailuasetelma, sillä se voi vaikuttaa negatiivisesti sosiaalisen tuen toteutumiseen suhteessa. Kilpailuasetelma ilmenee suhteissa, joissa osapuolet ovat toisiinsa nähden samankaltaisissa asemissa (esim. julkisuuden henkilö-artistisuhde) ja, joissa osapuolten henkilökohtaiset tavoitteet ovat lähellä toisiaan (esim. artisti-artistisuhde). Suhteet toisen artistin tai julkisuuden henkilön kanssa ovat yleisiä, sillä samanlaisten näkemysten ja arvojen jakamisen nähdään edesauttavan ymmärretyksi tulemistä. Myös Kurzman ja kumppanit (2007) ovat todenneet, että julkisuuden henkilöt hakeutuvat usein muiden julkisuuden henkilöiden seuraan.

Jakautunut identiteetti

Julkisuus ja sosiaalinen valta ovat kytköksissä artistin julkiseen identiteettiin, johon merkitykset artistin statuksesta ja julkisuuspääomasta liitetään. Artistit kokevat suhteen syventymisen mahdottomaksi, jos artisti ei koe voivansa paljastaa itseään julkisen identiteetin alta. Bergerin ja Luckmannin (1994, 88) mukaan tietyssä sosiaalisessa roolissa ihmiset toimivat vuorovaikutustilanteissa rooliin liitettävien odotusten mukaisesti. Vuorovaikutustilanteissa artistit

siirtyvät artistin rooliin, jos huomaavat, että vuorovaikutustilanteen toinen osapuoli käsittää artistin tämän julkisen identiteetin perusteella sekä odottaa siten artistin käyttäytyvän sen mukaisesti. Tulos vahvistaa Gilesin ja Rockwellin (2009) huomion julkisuuden henkilöiden identiteetin määrittelyvallan siirtymisestä henkilöltä itseltään yleisölle. Kun artisti asetetaan artistin rooliin, mahdollisuus oman identiteetin paljastamiselle katoaa, kun artisti on tästä eteenpäin vuorovaikutustilanteessa artistibrändin vaatimalla tavalla. ”Eteen rakentuu seinä”, kuten eräs artisti kuvaili. Määräysvallan puuttuminen omasta identiteetistä koetaan turhauttavaksi, mikä vähentää halua pyrkiä hallitsemaan siihen liittyviä jännitteitä samaan tapaan, kuin artistit kokevat julkisuuteen liittyvien jännitteiden kanssa. Seurauksena voi olla artistin sosiaalinen eristäytyminen. Tulosten perusteella voidaan todeta, että artistien mahdollisuutta todellisen minän säilyttämiseen voidaan lisätä tukemalla artistien mahdollisuuksia läheisiin suhteisiin. Se vaatii sitä, että artisteja ei kohdeltaisi pelkästään julkisen identiteetin perusteella, vaan henkilönä artistin roolin takana.

Tulokset osoittavat, että jakautuneen identiteetin dialektinen voima voi vaikuttaa artistin lisäksi myös kumppanin käsitykseen itsestä. Vuorovaikutustilanteissa, joissa artisti ja kumppani kohtaavat yhdessä suhteen ulkopuolisia ihmisiä, kiinnostus kiinnittyy lähes poikkeuksetta artistiin. Kumppanin erottautuminen suhteesta yksilönä voi olla vaikeaa, jos kumppani jää toistuvasti artistin varjoon. Tuloksissa ilmenee artistien huoli siitä, että kumppanin toistuva sivuun jääminen interpersonaalisissa kohtaamisissa vääristää kumppanin kokemusta itsestä ja johtaa kokemukseen omasta merkityksettömyydestä. Rockwellin ja Gilesin (2009, 192) mukaan julkisuuden henkilöt pelkäävät läheisten omanarvontunteen heikentyvän, kun ihmisten kiinnostus ja arvostus keskittyvät vuorovaikutustilanteissa julkisuuden henkilöön. Tutkielman tulosten mukaan etenkin laajasti tunnetut artistit kokevat, että kumppanilla on oltava erityisen vahva itsetunto, jotta tasapainoinen ja hyvinvoiva suhde olisi mahdollinen. Meadin (1967) mukaan käsitystä itsestä rakennetaan vuorovaikutuksessa, mikä tarkoittaa, että periaatteessa artistien kumppanit saattavat rakentaa käsitystä itsestä myös sen perusteella, miten heidät otetaan huomioon vuorovaikutustilanteissa. Tämän perusteella voidaan päätellä, että artistien kumppaneilla tulisi olla artistin kanssa ylläpidettävän suhteen lisäksi myös muita läheisiä suhteita, joissa kumppani pystyy ylläpitämään todellista identiteettiään.

Epäluottamus

Luottamuksella on korostunut rooli artistien romanttisissa vuorovaikutussuhteissa. Gilesin (2000) mukaan julkisuuteen itsessään ei ole luottamista, minkä vuoksi julkisuuden lieveilmiöihinkin tulee suhtautua varauksella. Niihin lukeutuvat siten myös julkisuuden myötä henkilön arkeen astuvat uudet

ihmiset. Tulosten mukaan artistien kokema epäluottamus muita kohtaan johtuu artistia hyväksi käyttämään pyrkivistä ihmisistä, jotka tavoittelevat suhteen kautta artistin julkisuuspääomaa. Artistien kokemukset vahvistavat siten aikaisemmassakin kirjallisuudessa (esim. Rockwell & Giles 2009) tehdyn huomion siitä, että julkisuus lisää epäluottamusta muihin ihmisiin. Tutkielman tulokset osoittavat, että epävarmuus lähestyvien ihmisten motiiveista on yhteydessä pelkoon yksityisyyden rajojen rikkomisesta, mikä heikentää artistien halukkuutta jakaa tietoa itsestään suhdetta muodostettaessa. Epäluottamus voi siten heikentää artistien mahdollisuuksia muodostaa romanttisia vuorovaikutussuhteita, jotka vaativat syventyäkseen vastavuoroista itsestä kertomista (Altman & Taylor 1973).

Yksityisten tietojen vuotaminen julkisuuteen voi vaikuttaa artistin elämään, uraan ja ihmissuhteisiin merkittävästi. Artisteilla on kokemuksia suhteessa sovittujen yksityisyyden rajojen rikkomisesta, kun toinen osapuoli on jakanut artistin yksityisiä tietoja suhteen ulkopuolelle hyötyäkseen niistä sosiaalisesti esimerkiksi oman statuksen kohottamiseksi tai taloudellisesti myymällä tietoja medioille. Artistin asemasta hyötyminen perustuu julkisuusstatukseen ja -pääomaan, jota henkilö voi siirtää itselleen olemalla suhteessa artistin kanssa (Rojek 2001, 15). Jo pelkästään julkisuuden henkilön seurassa näyttäytyminen voi nostaa henkilön statusta ja valtaa sosiaalisissa verkostoissa (Berger & Choi 2010, 315). Tulokset osoittavat, että yksityisyyden rajojen määrittelemisen ja niiden kunnioittamisen on erityisen tärkeää artistien romanttisissa suhteissa, sillä rajojen rikkomiseen liittyvät riskit koetaan suuriksi artistin julkisen aseman vuoksi. Kun suhteen luottamus on kunnossa, artistit eivät kuitenkaan koe vaikeuksia yksityisen tiedon jakamisessa, eikä avoimuuden ja sulkeutuneisuuden jännite ilmene suhteen myöhemmässä vaiheessa yhtä voimakkaasti.

Artistien hyvinvointi

Tulosten mukaan kumppanilla on merkittävä rooli artistin jaksamisen kannalta, mikä vahvistaa aikaisemmissa tutkimuksissa tehtyjä huomioita, joissa romanttisten ja laajemmin läheisten suhteiden merkitys hyvinvoinnille ja elämän mielekkyydelle tunnistetaan (Aron ym. 2006). Tulos vahvistaa myös Grossin ja Musgraven (2017) huomiota siitä, että kumppani on artistille tärkein tuen lähde. Näkemykseni on, että mahdollisuus muodostaa läheisiä ihmissuhteita on jokaisen perustavanlaatuinen ihmisoikeus ja läheisten suhteiden olemassaolo merkityksellisen elämän perusta. Samaa mieltä ovat artistit, jotka lisäksi inspiroituvat rakkaudesta sekä kuulijat, jotka haluavat kuulla lauluja rakkaudesta (Christenson ym. 2018). Koska romanttiset suhteet ovat merkityksellisiä artistien

hyvinvoinnin kannalta, niitä olisi syytä tukea, jotta artistien toimintakykyä myös musiikkialalla voitaisiin varmistaa.

Näkemykseni on, että artistien hyvinvointia voidaan parantaa rakenteellisilla muutoksilla musiikkialalla. Myös Gross ja Musgrave (2017) ovat kehottaneet musiikkialaa kehittämään alalla työskentelevien mahdollisuuksia saada tukea hyvinvointia koskevissa asioissa sekä ottamaan vastuuta hyvinvoinnin toteutumisesta. Jotta artistien hyvinvointia voitaisiin tukea, tulisi kuitenkin ensin ymmärtää kokonaisvaltaisesti, millaisia haasteita artistit kohtaavat toimiessaan artistina. Tämän tutkielman tulokset ovat arvokkaita esimerkiksi artistien kanssa työskenteleville terapeuteille, jotka voivat tulosten avulla ymmärtää julkisuuden, musiikkialalla toimimisen ja artistiksi identifioitumisen yhteyttä läheisiin vuorovaikutussuhteisiin. Lisäksi tutkielman tuloksista voi olla hyötyä myös muille julkisuudessa toimiville henkilöille, jotka voivat samastua esimerkiksi julkisuuden aiheuttamiin jännitteisiin läheisissä suhteissa.

Gilesin (2000, 156) mukaan mielenterveyspalveluja tulisi kehittää niin, että niissä otettaisiin paremmin huomioon julkisuuden yhteys henkilön kokemuksiin. Lisäksi tutkija on todennut, että terapiapalveluja tulisi olla tarjolla julkisuuden henkilöille ainakin ensimmäisten julkisuudessa elettyjen vuosien ajaksi. Grossin ja Musgraven (2017) mukaan musiikkialalta puuttuu selvyys siitä, kenellä on vastuu artistien hyvinvoinnista. Tämän ja esimerkiksi vaikenemisen kulttuurin (Gullichsen 2019a) vuoksi avun saaminen alalla on epävarmaa. Artistien hyvinvointi on puhuttanut paljon (esim. Haavisto 2018) ja nyt musiikkialalla olisi viimeistään aika konkreettisille rakenteellisille muutoksille. Näkemykseni on, että suoraan artisteista taloudellisesti hyötyvien tahojen, kuten levy-yhtiöiden, tulisi ottaa vastuuta artistien hyvinvoinnista, etenkin, kun tiedostetaan, että myös artistien pahoinvoinnilla on todettu yhteys myynnin kasvuun (ks. Caulfield 2018). Yksi keino olisi sisällyttää artistisopimukseen mahdollisuus ilmaisiin mielenterveyspalveluihin. Palvelujen kustannukset hoitaisi se taho, kenen kanssa artistilla on pitkäkestoisin sopimus tai kuka saa (artisti pois lukien) suurimman osuuden artistin tuloista. Rahoitusta voisivat järjestää myös kotimaista musiikkialaa taloudellisesti tukevat organisaatiot, kuten Music Finland (2020) sekä Musiikin edistämissäätiö (2020). Tämän muutoksen tukena voitaisiin hyödyntää tutkielman tuloksia, joiden avulla artistien hyvinvointia voidaan ymmärtää ja tukea kokonaisvaltaisemmin läheisten vuorovaikutussuhteiden näkökulmasta.

Mitä artistien romanttiset suhteet kertovat suomalaisesta yhteiskunnasta?

Tulokset osoittavat, että artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet ovat läheisesti sidoksissa suomalaiseen yhteiskuntaan. Suhteet kytkeytyvät artistin roolin kautta yhteiskunnan rakenteisiin muun muassa artistien toimiessa kotimaisella musiikkialalla. Lisäksi suhteet ovat, kuten kaikki läheiset vuorovaikutussuhteet, jatkuvasti vuorovaikutuksessa yhteiskunnan sosiaalisiin verkostoihin ja niissä rakennettaviin käsityksiin esimerkiksi romanttisista suhteista. Yhteiskunnan näkökulmasta huomionarvoista on, että artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet kytkeytyvät julkisuuteen ja siten edelleen yhteiskunnan valtarakenteisiin (ks. Marshall 2014). Siten Suomessa toimivien artistien suhteet kertovat myös siitä, millainen suomalainen yhteiskunta on. Jos artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet heijastavat yhteiskunnan arvoja (Sternheimer 2011), tutkielman tulosten perusteella voidaan todeta, että suomalaisessa yhteiskunnassa romanttisissa vuorovaikutussuhteissa arvostetaan rakkautta, luottamusta, ymmärretyksi tulemistä, sosiaalista tukea sekä yksityisyyden rajojen kunnioittamista. Vaikka artistien julkisuuksia on perinteisesti rakennettu mystiikan ja ylivermaisyyden diskursseilla (Dyer 1998), tutkielman tulosten mukaan artistien romanttiset suhteet ilmentävät arvoja, joita vaalitaan myös ”tavallisissa” suhteissa, joissa ei ilmene julkisuuden dialektista voimaa (ks. Kansky 2018).

Marshall, Moore ja Barbour (2015) ovat kuitenkin todenneet, että yhä useammat hallitsevat julkisuutta ainakin jossain mittakaavassa omassa elämässään, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Marshall (2016) on puhunut jopa julkisen persoonan pandemiasta, millä hän tarkoittaa länsimaissa yleistynyttä pyrkimystä rakentaa itselleen julkinen persoona esimerkiksi sosiaalisen hyväksynnän saamiseksi. Tutkielmassa tehdyt päätelmät artisteista, jotka pyrkivät käsittelemään julkisuuteen liittyviä jännitteitä romanttisissa suhteissaan, voidaan siten käsittää osana laajempaa yhteiskunnallista ilmiötä, joka kuvastaa julkisuuden merkityksen kasvua yhteiskunnissa ja yksityishenkilöiden elämissä (Marshall 2010). Tutkielma voi rohkaista kyseenalaistamaan julkisuuteen liitettäviä merkityksiä sekä yhteiskunnan rakenteista kumpuavaa kannustusta pyrkiä julkisuuteen (ks. Marshall 2014; Rojek 2012). Julkisuuden tavoitteluun tulisi kuitenkin suhtautua varauksella, koska sekä tutkielman tuloksissa että aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu julkisuuden yhteys sosiaaliseen eristäytymiseen ja vaikeuksiin muodostaa ja ylläpitää läheisiä vuorovaikutussuhteita (Rojek 2012; Rockwell & Giles 2009). Julkisuus käsitetään tavoiteltavana osin siksi, koska huomiolla ja julkisuudella on nyky-yhteiskunnassa rahassa mitattava arvo (Franck 2019). Merkityksellisillä ihmissuhteilla sen sijaan ei sellaista ole.

Kurzmanin ja kumppaneiden (2007) mukaan julkisuuden henkilöihin kytkeytyy normatiivista valtaa. Rojek (2012) puolestaan on todennut, että yleisöillä on sosiaalisen median myötä entistä suurempi rooli sen päättämisessä, ketä yhteiskunnassa nostetaan esille ja juhlistetaan (*celebrate–celebrity*). Tästä näkökulmasta voidaan päätellä, että artistien romanttiset vuorovaikutussuhteet kuvastavat osin sitä, millainen suhde on suomalaisessa nyky-yhteiskunnassa tavoiteltava ja sosiaaliset normit täyttävä. Ihailun ja huomion kohteena olevat ja siten normatiivista valtaa omaavat artistit voivat toiminnallaan vahvistaa ja uudelleenmäärittää sitä, millainen käyttäytyminen suhteissa on hyväksyttävää. Esimerkiksi sosiaalisen vallan dialektiseen voimaan liittyvät jännitteet artistien romanttisissa suhteissa voivat ilmentää julkisuusstatuksen merkitystä läheisissä suhteissa yhteiskunnassa. Sosiaalista valtaa väärin käyttävä henkilö voi tällöin vahvistaa käsityksiä siitä, että julkisuusstatus oikeuttaa tietynlaisen käyttäytymisen vuorovaikutussuhteessa.

6.2 Tutkielman arviointi ja jatkotutkimusehdotukset

Ottaen huomioon tutkielman toteuttamiseen liittyvät haasteet, kuten vaikeuden tavoittaa julkisuudessa toimivia henkilöitä tutkimushaastatteluihin, sekä tietävästi tieteellisen tutkimuksen vähäisyyden aiheesta, tämän tutkielman aineisto ja tulokset ovat ainutlaatuisia. Tuloksia voidaan hyödyntää yksilötasolla artistien ja julkisuuden henkilöiden läheisten vuorovaikutussuhteiden ymmärtämiseksi sekä siten heidän hyvinvointinsa tukemiseksi. Tulokset ovat hyödyksi esimerkiksi terapeuteille, jotka työskentelevät artistien ja muiden julkisuuden henkilöiden kanssa. Myös julkisuuden henkilöiden läheiset voivat saada tarpeellista tietoa tuloksista, joiden avulla artistin sosiaalista todellisuutta voidaan ymmärtää paremmin. Yhteiskunnan näkökulmasta tulokset ovat kiinnostavia, sillä julkisuuden henkilöiden yksityiselämät tarjoavat tietoa heitä ympäröivästä maailmasta (Sternheimer 2011).

Tutkielman aineisto kerättiin teemahaastattelujen avulla. Haastatteluisa eettisyyttä pyrittiin noudattamaan kunnioittamalla haastateltavien anonymiteettiä haastattelutilanteessa, ennen sitä sekä sen jälkeen. Teemahaastattelu osoittautui toimivaksi keinoksi pitää keskustelu haastattelutilanteessa tutkimuskysymysten kannalta oikeilla raiteilla, mutta samalla mahdollistaa haastateltavien vapaa kerronta omista kokemuksista. Artistit vaikuttivat jakavan ajatuksiaan mielellään, mikä käsitetään osoituksena luottamuksesta haastattelutilanteessa. Luottamuksen rakentaminen haastattelussa on tärkeää etenkin käsiteltäessä haastateltavalle henkilökohtaista aihetta (Eskola & Suoranta 1998, 94). Tutkijan kokemattomuus haastattelijana saattoi näkyä toisinaan epävarmuutena omasta osaamisesta,

minkä vuoksi vuorovaikutustilanne ei tuntunut tutkijan näkökulmasta täysin luontevalta. Haastattelutilanteita olisikin kannattanut harjoitella enemmän etukäteen. Tutkimuksen onnistumisen kannalta haastattelut sujuivat kuitenkin hyvin. Aineisto koostui yhdentoista artistin haastattelusta ja materiaalia oli yhteensä 102 sivun verran, mikä osoittautui riittäväksi uuden tiedon luomiseksi tutkittavasta kohteesta. Aineiston kohtuullisen koon vuoksi sen läpi lukeminen oli vaivatonta ja aineisto oli kokonaisuudessaan helposti hahmotettavissa, mikä helpotti analyysin tekemistä.

Tutkielma toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Luotettavuuden osoittamisen tärkeys korostuu kvalitatiivisissa tutkimuksissa verrattuna kvantitatiivisiin tutkimuksiin, joissa tutkimuksen luotettavuutta voidaan perustella mittaamisen onnistuneisuutena. Luotettavuuteen vaikuttaa muun muassa tutkijan kyky raportoida omaa päättelyä. (Eskola & Suoranta 1998). Tutkielmaa tehdessä luotettavuuteen pyrittiin muun muassa metodologisten valintojen perusteluilla sekä analyysin läpinäkyvällä raportoinnilla. Kaikki vaiheet kirjattiin ylös avoimesti ja aineistoa käsiteltiin järjestelmällisesti temaattista analyysia noudattaen (Braun & Clarke 2006). Vuorovaikutussuhteiden kompleksinen luonne teki aineiston jäsentelystä vaikeaa. Vuorovaikutuksen asettaminen teemoihin saattoi johtaa sen liialliseen yksinkertaistamiseen. Suhteiden kompleksisuutta pyrittiin tuomaan kuitenkin esille pohdintaluvussa.

Aineiston analyysin luotettavuuteen kiinnitettiin huomiota pyrkimällä käsittelemään aineistoa ilman ennakko-oletuksia. Tutkija on ollut tietoinen siitä, että tehdyt päätelmät ovat olleet tutkijan subjektiivisia tulkintoja artistien subjektiivisista kokemuksista, mikä tarkoittaa sitä, että mahdollisuus väärinkäsityksille on olemassa. Virheellisen tiedon luomista pyrittiin välttämään tietoisesti kyseenalaistamalla tehtyjä tulkintoja. Lindlofin ja Taylorin (2011, 278) mukaan myös aikaisempien päätelmien kanssa ristiriidassa olevat huomiot tulee sisällyttää tuloksiin ja lisäksi niiden olemassa oloa tulee pyrkiä ymmärtämään. Aineistosta oli esimerkiksi tulkittavissa, että haastateltavat, jotka eivät kokeneet muihin kohdistuvaa epäluottamusta voimakkaasti eivät myöskään olleet yhtä paljon julkisuudessa tai yhtä nuoria, kuin suuri osa haastateltavista, jotka kokivat epäluottamuksen merkittävänä osana suhteita.

Kokemuksia tutkittaessa on muistettava, etteivät tulokset välttämättä ole täysin yleistettävissä johtuen sosiaalisten todellisuuksien monimuotoisuudesta. Tutkielman tulosten yleistettävyyttä tukee kuitenkin se, että kaikki haastateltavat omasivat kokemuksia artistin roolista Suomessa, mistä voi päätellä, että haastateltu joukko omaa suhteellisen samanlaiset kokemusmaailmat. Yleistettävyyttä ja tutkielman luotettavuutta tukee lisäksi se, että haastateltavien vastauksissa ilmeni toistuvia teemoja.

Tulosten paikkansapitävyyttä voitaisiin testata luetuttamalla ne kotimaisilla artisteilla. Tätä voidaan kuitenkin pitää löyhänä keinona varmistaa tulosten luotettavuus, sillä tutkimuksen kohteena olleille artisteille voi olla hankalaa tarkastella omia kokemuksiaan objektiivisesti. (Eskola & Suoranta 1998, 209–213.) Julkisuuden dialektisen voiman korostuminen artistien suhteissa osoittaa sen, että myös muut julkisuudessa toimivat henkilöt voivat löytää tuloksista samaistumispintaa. ”Julkisen persoonan pandemian” ja julkisuuden merkityksen kasvun (Marshall 2016) vuoksi voidaan todeta, että tulokset ovat lisäksi kiinnostavia yksityishenkilöille, jotka hallitsevat julkisuutta eri tavoin omissa sosiaalisissa verkostoissaan. Tutkielman tulokset rohkaisevat kyseenalaistamaan omaa suhtautumista julkisuuteen, artisteihin ja muihin julkisuuden henkilöihin sekä pohtimaan yksityisen ja julkisen yhteensekoittumisen vaikutuksia omassa elämässä ja läheisissä vuorovaikutussuhteissa.

Relationaalisen dialektiikan teoria (Baxter & Montgomery 1996) pyrkii kunnioittamaan vuorovaikutussuhteiden sekavuutta ja ymmärtää niiden sekasortoisuuden suhteiden perustavanlaatuisena ominaisuutena. Teoria soveltui hienosti vuorovaikutuksen tarkastelemiseen, kun apuna käytettiin lisäksi Coolsin (2011) tapaan suhteiden dialektisten voimien tarkastelua. Tutkielmaa voisi jatkaa hyödyntämällä Baxterin (2011, 151–180) kontrapunktaalista analyysia (*contrapuntal analysis*), jonka avulla ymmärretään, että merkitykset ja sosiaalinen todellisuus, vuorovaikutussuhteet mukaan lukien, muodostuvat keskenään kamppailevissa diskursseissa. Kamppailevia diskursseja tarkastelemalla voidaan syventyä tarkemmin esimerkiksi julkisen ja yksityisen diskursseihin artistien suhteissa. Tutkielmassa diskursseja käsiteltiin osin dialektisten voimien muodossa, mutta dialektisten voimien asema suhteessa verrattuna jännitteisiin saattoi jäädä epäselväksi. Muun muassa tämän vuoksi pelkästään diskursseihin keskittyminen voisi mahdollistaa syvällisemmän ymmärryksen artistien romanttisten vuorovaikutussuhteiden luonteesta. Tutkielman tavoitteena oli lisäksi selvittää, miten relationaalisen dialektiikan teoria soveltuu julkisuuden tutkimiseen läheisissä vuorovaikutussuhteissa. Ottaen huomioon julkisuuden käsitteen laajuuden ja yhteyden yhteiskuntaan, julkisuuden tutkiminen suhteissa vaatii poikkitieteellisempää otetta.

Tutkielman heikkoutena voidaan pitää sitä, että aineisto kerättiin haastattelemalla ainoastaan artisteja, eikä myös artistien kumppaneita. Relationaalinen dialektiikka (Baxter & Montgomery 1996) korostaa kaikkien äänten esiin tuomista. Kokonaisvaltaisen ymmärryksen muodostaminen artistien romanttisista suhteista vaatii myös kumppanin kokemusten tarkastelua, sillä artistin lisäksi muut suhteen osapuolet osallistuvat suhteen merkitysten rakentamiseen. Tähän esimerkiksi jatkotutkimuksessa voitaisiin tarttua. Tulevaisuudessa olisi hyvä kiinnittää myös enemmän huomiota siihen, miten yhteiskunnan sosiaaliset rakenteet ovat yhteydessä artistien romanttisiin

vuorovaikutussuhteisiin. Yhteiskunnan laajuutta ei otettu riittävästi huomioon tässä tutkielmassa, jossa tutkittiin ensisijaisesti suhteiden merkitystä artistien näkökulmasta. Aihetta olisi kiinnostavaa tutkia myös muissa kulttuureissa, kuten Etelä-Koreassa, jonka musiikkialan toimintakulttuuria kritisoidaan aika ajoin artistien oikeuksien ja hyvinvoinnin laiminlyömisestä (Kanerva 2019).

Tutkielman tekemisessä ongelmalliseksi koettiin myös julkisuuden määrän määrittämisen, jonka tarpeellisuus ilmeni kirjallisuuden lisäksi artistien kokemuksissa. Sen lisäksi, että julkisuus on keskeisesti yhteydessä artistien suhteissa esiintyviin jännitteisiin, se kuinka laajaa artistin tunnettuus on, vaikuttaa merkittävästi artistien kokemuksiin sosiaalisessa elämässä. Toisaalta aineisto koostui eri tavoin julkisuudessa toimivien artistien vastauksista, mikä koetaan positiivisena, kun otetaan huomioon julkisuuden rakentumisen pirstaloituneisuus sosiaalisesta mediasta perinteisiin joukkoviestimiin. Muutoin haastateltava joukko oli varsin homogeeninen parisuhteiden tyypin perusteella. Artistit jakoivat kokemuksia heteronormatiivisista parisuhteista. Jatkotutkimuksessa otannan monimuotoisuuteen voisi kiinnittää enemmän huomiota ja haastateltavien sosioekonomisista sekä etnisistä taustoista voisi kerätä tietoja sekä tarkastella niiden mahdollista yhteyttä tuloksiin. Lisäksi tutkimustulosten luotettavuuden kannalta otollista olisi, että artistit valikoituisivat tutkimukseen satunnaisesti. Tutkimuksen toteuttamiseksi yhteistyötä tulisi silloin tehdä artistien kanssa toimivien organisaatioiden kanssa. Tämä kuitenkin edellyttää sellaista kulttuuria musiikkialalla, jossa artistin hyvinvoinnilla on selvästi merkitystä.

KIRJALLISUUS

Abidin, C. 2018. Internet celebrity: Understanding fame online. Bingley: Emerald Publishing.

Agyepong, L. 2016. Understanding the concept of celebrity capital through an empirical study of the role of celebrity political endorsements in 2008 and 2012 Ghana election campaigns. Leicester: University of Leicester.

Allen, L. 2018. My Thoughts Exactly. Lontoo: Blink Publishing.

Altman, I. & Taylor, D. 1973. Social penetration: The development of interpersonal relationships. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Anttonen, S. 2017. A feel for the real. Discourses of authenticity in popular music cultures through three case studies. Itä-Suomen Yliopisto. Väitöskirja.

Aron, A. & Aron, E. 1986. Love and the expansion of self: Understanding attraction and satisfaction. New York: Hemisphere.

Aron, A., Fisher, H. & Strong, G. 2006. Romantic love. Teoksessa A., Vangelisti & D., Perlman (toim.) The Cambridge handbook of personal relationships. Cambridge: Cambridge University Press, 595–614.

Baumeister, R. & Leary, M. 1995. The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin* 117 (3), 497–529.

Baxter, L. 2004. Relationships as dialogues. *Personal Relationships* 11 (1), 1–22.

Baxter, L. 2011. Voicing relationships: A dialogic perspective. Los Angeles: Sage.

Baxter, L. & Montgomery, B. 1996. Relating. Dialogues & dialectics. New York: The Guilford Press.

Baxter, L. & Scharp, K. 2015. Dialectical tensions in relationships. Teoksessa C. Berger & M. Roloff (toim.) *The international encyclopedia of interpersonal communication* 1st Ed. New York: John Wiley & Sons.

Bellis, M., Hughes, K., Sharples, O., Hennell, T. & Hardcastle, K. 2012. Dying to be famous: retrospective cohort study of rock and pop star mortality and its association with adverse childhood experiences. *BMJ Open*.

Berger, C. & Calabrese, R. 1975. Some explorations in initial interactions and beyond. Toward a developmental theory of interpersonal communication. *Human Communication Research* 1 (2), 99–112.

Berger, L. & Luckmann, T. 1994. *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen: Tiedonsosiologinen tutkielma*. Raiskila, V. (suom. & toim.) Helsinki: Gaudeamus. Alkuperäinen englanninkielinen teos 1966. *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*.

Berger, R. & Choi, C. 2010. Ethics of celebrities and their increasing influence in 21st century society. *Journal of Business Ethics* 91, 313–318.

Berkman, L. 1995. The role of social relations in health promotion. *Psychosomatic medicine* 57 (3), 245–254.

Braun, V. & Clarke, V. 2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology* 3, 77–101.

Brennan, K. & Shaver, P. 1995. Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Personality and Social Psychology Bulletin* 21 (3), 267–283.

Byrne, D. 1997. An overview (and underview) of research and theory within the attraction paradigm. *Journal of Social and Personal Relationships* 14 (3), 417–431.

Caulfield, K. 2018. Billboard. XXXTentacion's music sales rise 1,603% after death, as his '?' album heads back to top 10 on Billboard 200 chart. <https://www.billboard.com/articles/columns/chart-beat/8461855/xxxtentacion-music-sales-rise-death>. Viitattu 27.3.2020.

- Christenson, P., Haan-Rietdijk, S., Roberts, D. & ter Bogt, T. 2018. What has America been singing about? Trends in themes in the U.S. top-40 songs: 1960–2010. *Psychology of Music* 47 (2), 194–212.
- Claes, M. 2009. The linguistic shift in cross-cultural studies: Culture in discourse. *European Journal of Cross-Cultural Competence and Management* 1 (1).
- Clarke, V. & Braun, V. 2017. Thematic analysis. *The Journal of Positive Psychology* 12 (3), 297–298.
- Craig, R. 1999. Communication theory as a field. *Communication Theory* 9 (2), 119–161.
- Crotty, M. 1998. *The foundations of social research. Meaning and perspective in the research process*. Lontoo: Sage Publications.
- Cools, C. 2011. *Relational dialectics in intercultural couples' relationships*. Väitöskirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Cupach, W. & Spitzberg, B. 2010. *The dark side of close relationships II*. New York: Routledge.
- Davis, J. 2003. The Commodification of self. *The Hedgehog Review* 5 (2), 41–49.
- Deflem, M. 2017. *Lady Gaga and the sociology of fame. the rise of a pop star in an age of celebrity*. New York: Palgrave Macmillan.
- Driessens, O. 2013. Celebrity capital: redefining celebrity using field theory. *Theory and Society*, 42 (5), 543–560.
- Dush, C. & Amato, P. 2005. Consequences of relationship status and quality for subjective well-being. *Journal of Social and Personal Relationships* 22 (5), 607–627.
- Dyer, R. 1998. *Stars*. Lontoo: British Film Institute.

- Erbert, L. 2000. Conflict and dialectics: Perceptions of dialectical contradictions in marital conflict. *Journal of Social and Personal Relationships* 17 (4–5), 638–659.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Evans, A. & Wilson, G. 1999. *Fame. The psychology of stardom*. Lontoo: Vision Paperbacks.
- Fletcher, G., Overall, N. & Friesen, M. 2006. Social cognition in intimate relationships. Teoksessa A., Vangelisti & D. Perlman (toim.) *The cambridge handbook of personal relationships*. Cambridge: Cambridge University Press, 353–368.
- Fowler, A. 2007. Love and marriage: Through the lens of sociological theories. *Human Architecture; Journal of the Sociology of Self-Knowledge* 5 (2), 61–72.
- Fox, J., Osborn, J., & Warber, K. 2014. Relational dialectics and social networking sites: The role of facebook in romantic relationship escalation, maintenance, conflict and dissolution. *Computers in Human Behavior* 35, 527–534.
- France, L. 2018. CNN. Voter registration reportedly spikes after Taylor Swift post. <https://edition.cnn.com/2018/10/09/entertainment/taylor-swift-voter-registration/index.html>. Viitattu 15.2.2020.
- Franck, G. 2019. The economy of attention. *Journal of Sociology* 55 (1), 8–19.
- Frith, S. 1996. Music and identity. Teoksessa S. Hall & P. Du Gay (toim.) *Questions of cultural identity* 108–127. Lontoo: Sage Publications.
- Frith, S. 2001. Pop music. Teoksessa S. Frith, W. Straw & J. Street (toim.) *The cambridge companion to pop and rock*. Cambridge: Cambridge University Press, 93–108.
- Furedi, F. 2010. Celebrity culture. *Society* 47 (6), 493–497.
- Gerlander, M. & Isotalus, P. Professionaalisten viestintäsuhteiden ääriviivoja. *Puhe ja kieli* 30 (1), 3–19.

Giles, D. 2000. Illusions of immortality: A psychology of fame and celebrity. Hampshire: Macmillan Press ltd.

Goffman, E. 1971. The presentation of self in everyday life. Lontoo: Pelican Books.

Gross, S. & Musgrave, G. 2016. Can music make you sick? Music and depression. Westminster: MusicTank Publishing.

Gross, S. & Musgrave, G. 2017. Can music make you sick? A study into the incidence of musicians' mental health. Part 2: Qualitative study and recommendations. Westminster: MusicTank Publishing.

Gullichsen, A. 2018. Yle. The Voice Kids -voittaja Molly sairastui syömishäiriöön jo debyyttilevyä tehdessään: "Koko alalla ei ole ketään, joka haluaa artistin parasta".

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/11/06/the-voice-kids-voittaja-molly-sairastui-syomishairioon-jo-debyyttilevyä>. Viitattu 5.6.2019.

Gullichsen, A. 2019a. Yle. Hank Solo ja Jurek tunnistavat Aviciin kohtalon syyt liiankin hyvin: "Jos palaa loppuun, siirrytään seuraavaan tyyppiin". <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/04/18/hank-solo-ja-jurek-tunnistavat-aviciin-kohtalon-syyt-liiankin-hyvin-jos-palaa>. Viitattu 7.1.2020.

Gullichsen, A. 2019b. Yle. Ellinoora ja aitouden vaatimus: miksi suhtaudumme artistien aitouteen niin pakkomielteisesti? <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/09/02/ellinoora-ja-aitouden-vaatimus-miksi-suhtaudumme-artistien-aitouteen-niin>. Viitattu 7.1.2020.

Haavisto, M. 2018. Yle. Aviciin kuolema on muistutus siitä, että maailman suurinkin tähti on lopulta vain ihminen. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/04/23/aviciin-kuolema-on-muistutus-siita-etta-maailman-suurinkin-tahti-on-lopulta>. Viitattu 25.5.2019.

Henry, P. 2018. Billboard. 6 reasons Whitney Houston is an inspiration & icon to the LGBTQ community. <https://www.billboard.com/articles/news/pride/8465075/whitney-houston-queer-icon-lgbtq>. Viitattu 24.5.2019.

Hoffman, S. & Tan, C. 2015. Biological, psychological and social processes that explain celebrities' influence on patients' health-related behaviors. *Archives of Public Health* 73 (1), 3.
DOI:10.1186/2049-3258-73-3.

Horkheimer, M. & Adorno, T. 2002. *Dialectic of enlightenment: Philosophical fragments*. Noerr, G. (toim.) & Jephcott, E. (käänt.) 94–136. Stanford, CA: Stanford University Press. Alkuperäinen saksankielinen teos. 1944. *Dialektik der Aufklärung*.
<https://analepsis.files.wordpress.com/2015/01/cultureindustry.pdf>. Viitattu 25.3.2020.

House, J., Landis, K. & Umberson, D. 1988. Social relationships and health. *Science* 241 (4865), 540–545.

Hurmas, M. 2017. Ilta-Sanomat. Jari Sillanpää paljastaa: Näin hän vihjaili homoudestaan jo 90-luvulla – silti aiheesta vaiettiin kauan. <https://www.is.fi/vainelamaa/art-2000005362217.html>. Viitattu 21.10.2019.

IFPI Finland ry. 2020. Kultalevyjen myöntämisrajat. <https://www.ifpi.fi/tutkimukset-ja-tilastot/kulta-ja-platinalevyt/kultalevyjen-myontamisrajat/>. Viitattu 21.2.2020.

Isotalus, P. 2017. *Mediapoliitikko*. Helsinki: Gaudeamus.

Kajander-Ruuth, S. 2018. Me Naiset. Kaija Koo kaipaa kumppania rinnalleen: ”En voi mennä Tinderiin tai baariin kuten muut ihmiset”. <https://www.menaiset.fi/artikkeli/ihmiset-ja-ilmiot/ihmiset/kaija-koo-kaipaa-kumppania-rinnalleen-en-voi-menna-tinderiin-tai>. Viitattu 15.1.2020.

Kanerva, A. 2019. Helsingin Sanomat. Itsemurhia, rikos-epäilyjä ja orja-sopimuksia: Nuoren Sullin laulajan kuolema on vain viimeisin k-popin skandaaleista. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006274141.html>. Viitattu 13.2.2020.

Kansky, J. 2018. What's love got to do with it? Romantic relationships and well-being. W. Diener, S. Oishi & L. Tay (toim.) *Handbook of well-being*. Salt Lake City: DEF Publishers.

Karandashev, V. 2015. A cultural perspective on romantic love. *Online Readings in Psychology and Culture* 5(4). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1135>.

Karjalainen, K. 2019. *Ilta-Sanomat*. Samu Haber paljastaa tv:ssä jättäneensä kihlattunsa uran takia – tukahdutti yksinäisyyttä pramealla elämäntyylillä: ”Falcon-jettiä, Bemareita, pikaveneitä...”. <https://www.is.fi/tv-ja-elokuvat/art-2000006271213.html>. Viitattu 12.12.2019.

Kavka, M. 2018. Taking down the sacred: Fuck-me vs. fuck-you celebrity. *Desecrating celebrity*. 4th International celebrity studies conference. Esitelmä pidetty *Desecrating celebrity – 4th International celebrity studies -konferenssissa*, 26.6.2018. Rooma.

Kenny, D. 2016. Life expectancy and cause of death in popular musicians. *Medical Problems of Performing Artists* 3 (1), 37–44.

Kim, J. & Song, H. 2016. Celebrity's self-disclosure on twitter and parasocial relationships: A mediating role of social presence. *Computers in Human Behavior* 62, 570–577.

Koskela, A. 2019. *Ilta-Sanomat*. Huippusuositettu Sanni paljastaa kärsivänsä yksinäisyydestä: ”Koko ajan on pieni introvertti päällä” – avaa henkilökohtaista teemaa uudella levyllä. <https://www.is.fi/viihde/art-2000006140498.html> Viitattu 15.1.2020.

Kotilainen, A. 2019. IFPI Musiikkituottajat ry. Vuoden 2018 äänitemyynti. <https://www.ifpi.fi/wp-content/uploads/2019/04/Vuoden-2018-aanitemyynti-Musiikkituottajat-IFPI-Finland-ry-02042019.pdf>. Viitattu 3.5.2019.

Kuoppala, M. 2018. Isä aurinkoinen ja iso data. <https://www.pyhimys.com/2018/08/31/isa-aurinkoinen-ja-iso-data/>. Viitattu 19.10.2019.

Kurzban, R., Leary, M. R., & O'Leary, M. A. 2007. Celebrity status. *Sociological Theory* 25 (4), 347–367.

Kvale, S. 2007. *Doing interviews*. Thousand Oaks: Sage.

Lielähti, M. 2019. Teosto ry. Mikä on luovuuden merkitys Suomen taloudelle? Miten saada erilaisia osaajia yhteen? <https://www.teosto.fi/teostory/suomiareena-2019>. Viitattu 13.2.2019.

Lindlof, T. & Taylor, B. 2011. Qualitative communication research methods. 3rd Ed. Thousand Oaks: Sage Publications.

Lopez, J. 2020. Glamour. Justin Bieber admits he was ‘reckless’ while dating Selena Gomez. <https://www.glamour.com/story/justin-bieber-admits-he-was-reckless-while-dating-selena-gomez>. Viitattu 18.3.2020.

MacDonald, R., Kreutz, G. & Mitchell, L. 2012. Music, health and wellbeing. Oxford: Oxford University Press.

Manning, J. & Kunkel, A. 2014a. Making meaning of meaning-making research: Using qualitative research for studies of social and personal relationships. *Journal of Social and Personal Relationships* 31 (4), 433–441.

Manning, J. & Kunkel, A. 2014b. Researching interpersonal relationships. Qualitative methods, studies, and analysis. Thousand Oaks: Sage Publications.

MARS Festivaali. 2020. Seminaarit. <http://www.marsfestivaali.fi/ohjelma/seminaarit>. Viitattu 15.1.2020.

Marshall, D. 2006. New media, new self: the changing power of the celebrity. *The celebrity culture reader*. D. Marshall (toim.) Lontoo: Routledge, 634–644.

Marshall, D. 2010. The promotion and presentation of the self: Celebrity as the marker of presentational media. *Celebrity Studies* (1) 1, 35–48.

Marshall, D. 2014. *Celebrity and power: Fame in contemporary culture*. Minnesota: University of Minnesota Press.

Marshall, D., Moore, C. & Barbour, K. 2015. Persona as method: Exploring celebrity and the public self through persona studies. *Celebrity Studies* 6 (3) 288–305.

Marshall, D. 2016. The celebrity persona pandemic. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Marwick, A. 2013. Status update: Celebrity, publicity, and branding in the social media age. New Haven: Yale University Press.

Mastekaasa, A. 1997. Marital dissolution as a stressor. Some evidence on psychological, physical, and behavioral changes in the pre-separation period. *Journal of Divorce & Remarriage* 26 (3–4), 155–183.

Mattila, A. 2014. Teosto. Brändi on artistin arvokkain pääoma.
<https://www.teosto.fi/teostory/brändi-artistin-arvokkain-pääoma>. Viitattu 20.3.2020.

Mead, G. 1967. Mind, self, and society from the standpoint of a social behaviorist. C. Morris (toim.) Chicago: The University of Chicago Press. Alkuperäinen teos julkaistu 1934.
https://www.brocku.ca/MeadProject/Mead/pubs2/mindself/Mead_1934_toc.html. Viitattu 9.2.2020.

Miller, R., Perlman, D. & Brehm, S. 2007. Intimate relationships. 3rd Ed. New York: McGraw-Hill.

Mitchell, G., & Cronson, H. 1987. The celebrity family: A clinical perspective. *American Journal of Family Therapy* 15, 235–241.

Music Finland. 2019. Suomen musiikkialan talous ja vienti 2018.
<https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/suomen-musiikkialan-talous-ja-vienti-2018#suomen-musiikkialan-kokonaisarvo-2018>. Viitattu 21.7.2019.

Music Finland. 2020. Edistämme suomalaisen musiikin elinvoimaisuutta ja kansainvälistymistä.
<https://musicfinland.fi>. Viitattu 30.3.2020.

Musiikin edistämissäätiö. 2020. MES tukee kotimaisen musiikin monimuotoisuutta.
<https://www.musiikinedistamissaatio.fi>. Viitattu 30.3.2020.

Musiikki & Media. 2018. Musiikki & Median seminaariaikataulu julki!
<https://musiikkimedia.fi/2018/09/musiikki-median-seminariaikataulu-julki/>. Viitattu 10.10.2018.

Muusikkojen liitto. 2019. Vallan keskittyminen uhkaa musiikin monimuotoisuutta.

<https://www.muusikkojenliitto.fi/vallan-keskittyminen-uhkaa-musiikin-monimuotoisuutta/> Viitattu 10.11.2019.

Määttänen, J. 2017. Helsingin Sanomat. Villejä huhuja ja törkypuheita: Suomalaisten suosikkisovelluksessa puhutaan julkkiksista mitä halutaan, poliisikin tutkii keskusteluja – tästä on kyse. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000005384880.html>. Viitattu 3.4.2019.

Määttänen, J. 2019. Helsingin Sanomat. Koskematon RMX. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006276251.html>. Viitattu 19.10.2019.

Nelonen. 2017. Cheek kertoo pohtineensa perheen perustamista: ”Ihmissuhteet pitäisi saada asetettua kärkeen musiikin sijaan”. <https://www.nelonen.fi/ohjelmat/vain-elamaa/2130984-cheek-kertoo-pohtineensa-perheen-perustamista-ihmissuhteet-pitaisi-saada-asetettua-karkeen-musiikin-sijaan>. Viitattu 21.2.2020.

Notarius, C. & Johnson, J. 1982. Emotional expression in husbands and wives. *Journal of Marriage and the Family* 44 (2), 483–489.

Ogolsky, B., Lloyd, S. & Cate, R. 2013. The developmental course of romantic relationships. New York: Routledge.

Oi, M. 2016. BBC News. The dark side of Asia’s pop industry. <https://www.bbc.com/news/world-asia-35368705>. Viitattu 15.3.2020.

Passman, D. 2019. All you need to know about the music business. 10th Ed. New York: Simon & Schuster.

Peisner, D. 2019. RollingStone. He could have been his generation's Kurt Cobain, but he died of an overdose just after his 21st birthday. Inside his life, music and chaotic final days. <https://www.rollingstone.com/music/music-features/lil-peep-tragedy-torment-804686/>. Viitattu 10.11.2019.

Petronio, S. 2002. *Boundaries of privacy dialectics of disclosure*. Albany: State University of New York Press.

Ramirez, E. & Hagen, S. 2018. The quantitative measure and statistical distribution of fame. *PLoS ONE* 13 (7), 1–16.

Rautio, M. & Happonen, P. 2016. Yle. Jari Sillanpää tuomittiin 10 kuukauden ehdolliseen vankeuteen, "Huumetuomiosta ei suuria tunnekuohuja" – Katso, mitä Sillanpää sanoi huumeidenkäytöstään oikeustalolla. <https://yle.fi/uutiset/3-10356643>. Viitattu 12.12.2019.

Rimpilä, I. 2018. Music Finland. Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus musiikkialalla Suomessa – kyselytutkimuksen tulokset. <https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/tasa-arvo-yhdenvertaisuus-ja-monimuotoisuus-musiikkialalla-suomessa-kyselytutkimuksen-tulokset>. Viitattu 10.10.2018.

Rockwell, D. & Giles, D. 2009. Being a celebrity: A phenomenology of fame. *Journal of Phenomenological Psychology* 40, 178–210.

Rojek, C. 2001. *Celebrity*. Lontoo: Reaktion Books Ltd.

Rojek, C. 2012. *Fame attack. The inflation of celebrity and its consequences*. Lontoo: Bloomsbury Academic.

Räsänen, M. Iltalehti. Danny, 76, suhteestaan 26-vuotiaaseen Erika Vikmaniin: ”Emme stressaa, kestääkö tämä”. <https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/69bc9a3d-5dac-4aab-909c-0e1026af4a73>. Viitattu 12.12.2019.

Salmi, S., Leskinen, L. & Josefsson, J. Yle. Sittenkin ihan tavallinen tyyppi? – Cheekin kaksi puolta. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/11/02/sittenkin-ihan-tavallinen-tyyppi-cheekin-kaksi-puolta>. Viitattu 24.3.2020.

Sirén, V. & Paananen, V. 2019. Helsingin Sanomat. Mitä Nelosen aluevaltaus musiikkibisneksessä tarkoittaa? Rockfest-kaupan jälkeen yhtiöllä on jo 29 festivaalia, tv- ja radiokanavia sekä levybisnestä. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006036887.html>. Viitattu 18.2.2020.

Sony Music Finland. 2020. B2B Yhteistyöt. <https://sonymusic.fi/#team>. Viitattu 21.2.2020.

Sternheimer, K. 2011. *Celebrity culture and the American dream*. New York: Routledge.

Svahn, N. 2016. Yle. Rikosoikeuden professori: "Perusuutisoinnin ei pitäisi johtaa tuomion alenemiseen". <https://yle.fi/uutiset/3-9006187>. Viitattu 13.2.2020.

Teosto & IFPI. 2018. Kuinka suomalaiset kuuntelevat musiikkia 2018. Miten uudet tähdet syntyvät?
https://www.teosto.fi/sites/default/files/files/Teosto_IFPI_tutkimus_Kuinka_suomalaiset_kuuntelevat_musiikkia_2018.pdf.

Tervonen, K., Perämaa, S., Kyyrä, T. & Sirppiniemi, A. 2018. Kuinka suomalaiset kuuntelevat musiikkia 2018. Miten uudet tähdet syntyvät? Teosto & IFPI.
https://www.teosto.fi/sites/default/files/files/Teosto_IFPI_tutkimus_Kuinka_suomalaiset_kuuntelevat_musiikkia_2018.pdf. Viitattu 21.2.2020.

Tuisku, A., Aro, A. & Vanha-Majamaa, A. 2018. *Antti Tapani*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Typpö, J. & Mahlamäki, H. 2019. Helsingin Sanomat. Muusikko Pyhimys kertoo tv-ohjelmassa, että tietää mies-artistin raiskanneen nais-artistin – HS kysyi rikos-oikeuden professorilta, voiko asia johtaa tutkintaan. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006263932.html>. Viitattu 7.1.2020.

Universal Music Finland. 2020. Artistit. <http://universalmusic.fi/artists/>. Viitattu 21.2.2020.

Universal Music Finland. 2020. Yhteys. <https://universalmusic.fi/yhteys/>. Viitattu 21.2.2020.

Vaag, J., Giæver, F. & Bjerkeset, O. 2014. Specific demands and resources in the career of the Norwegian freelance musician. *Arts & Health* 6 (3), 205–222.

Van Krieken, R. 2012. *Celebrity society*. New York: Routledge.

- Vangelisti, A., & Perlman, D. 2006. Personal relationships: An Introduction. Teoksessa A. Vangelisti & D. Perlman (toim.) The Cambridge handbook of personal relationships. New York: Cambridge University Press, 3–7.
- Vanha-majamaa, A. 2020. Yle. Taylor Swift silittää kissoja, itkee ja puhuu politiikkaa Netflix-dokkarissa, jota kehuaan rohkeudesta – Elokuva on osa pr-kampanjaa, mutta onko sillä väliä? <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/02/06/taylor-swift-silittaa-kissoja-itkee-ja-puhuu-politiikkaa-netflix-dokkarissa>. Viitattu 21.2.2020.
- Vanhatalo, K. 2015. Rumba. Pyhimys – Kahden polun kulkija. <https://www.rumba.fi/premium/pyhimys-kahden-polun-kulkija/>. Viitattu 13.2.2020.
- Vesala. 2016. Rakkaus ja maailmanloppu. Kirjoittanut Vesala, P. Albumilla Vesala. Warner Music Finland & Etenee Records.
- Whitney: Can I be me. 2016. Dokumenttielokuva. Ohjannut Nick Broomfield. Netflix.
- Yucesoy, B. & Barabási, A. 2015. Untangling performance from success. Physics and Society. <https://arxiv.org/pdf/1512.00894.pdf>
- Zara, C. 2012. Huffpost. The myth of the tortured artist – and why it’s not a myth. https://www.huffpost.com/entry/tortured-artists_b_1605509. Viitattu 5.3.2020.

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko

Taustatiedot: Ikä / Sukupuoli / Suhdestatus / Musiikkigenre

Sisäiset jännitteet

Autonomisuus – yhteys

Sisältyneisyys – eristyneisyys

Varmuus – epävarmuus

Ulkoiset jännitteet

Konventionaalisuus – ainutlaatuisuus

Avoimuus – sulkeutuneisuus

Paljastaminen – salaaminen

1. Miten kauan olet työskennellyt artistina ja, mitä artistius merkitsee sinulle?
2. Miten artistina toimiminen on vaikuttanut elämääsi ja lähipiiriisi?
3. Kuvaile, miten roolisi artistina vaikuttaa romanttisiin suhteisiisi.
4. Mitä hyviä ja huonoja puolia artistina toimimisella on suhteiden kannalta?
5. Millaisia ristiriitaisuuksia koet suhteissa liittyen rooliisi artistina? Kuvaile hetkiä, jolloin parisuhde ja artistius on ollut ristiriidassa?
6. Millaisia haasteita koet suhteissa liittyen rooliisi artistina?
7. Mitkä asiat/tekijät artistin roolissa vaikuttavat romanttisiin suhteisiisi?
8. Kuvaile, millaiset piirteet koet ainutlaatuisiksi suhteissasi verrattuna yleisiin käsityksiin romanttisista suhteista.
9. Miten artistin rooli vaikuttaa toisen osapuolen odotuksiin suhteessa?
10. Vaikuttaako se omiin odotuksiisi? Millaisia ristiriitaisuuksia odotusten välillä on?
11. Millaiset keskustelunaiheet toistuvat suhteissasi liittyen rooliisi artistina?
12. Miten artistin roolisi vaikuttaa kokemukseesi suhteen tasavertaisuudesta?
13. Entä kokemukseesi suhteen varmuudesta tai epävarmuudesta?
14. Kuvaile, miten sovitat yhteen artistin rooliin liittyvät henkilökohtaiset tavoitteet ja suhteisiin liittyvät tavoitteet, ja millaisia haasteita siihen mahdollisesti liittyy.
15. Miten artistina toimiminen vaikuttaa siihen, millaisista asioista suhteissasi voidaan puhua?
16. Millaisista suhteeseen liittyvistä asioista puhutte suhteen ulkopuolella?
17. Miten artistina toimiminen vaikuttaa siihen, miten olette osana sosiaalisia verkostoja?
18. Miten roolisi artistina vaikuttaa suhteen ulkopuolelta tuleviin paineisiin tai haasteisiin?
19. Miten roolisi artistina vaikuttaa suhteen ulkopuolelta tuleviin odotuksiin?
20. Miten pyritte kumppanisi kanssa ratkomaan artistin rooliin liittyviä haasteita suhteessa?